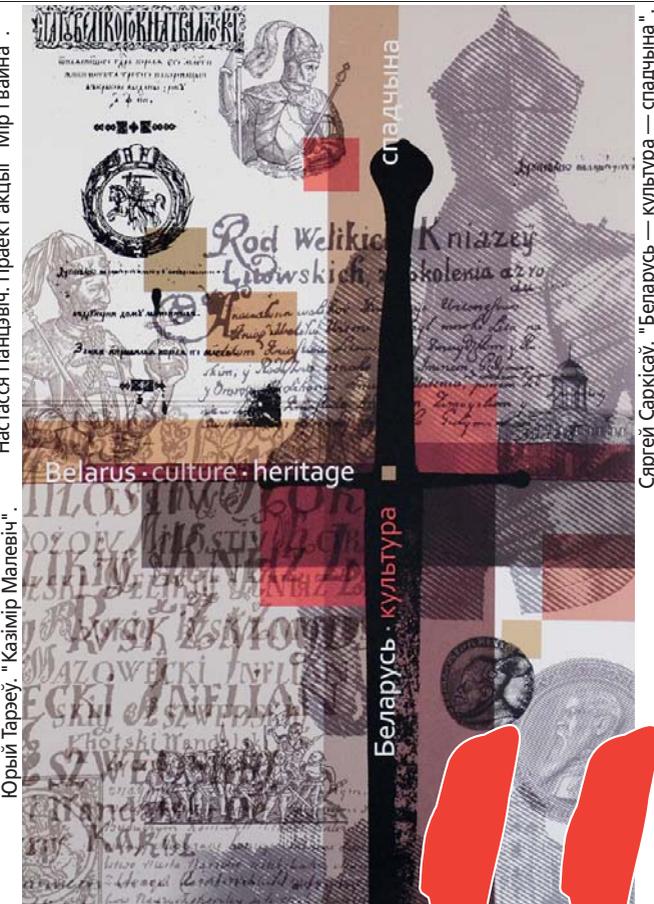

Павел Семчанка. "Ва ўсім прытрымлівайся меры".

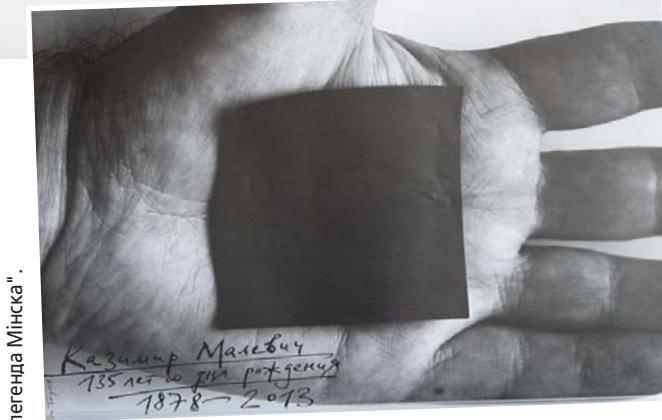
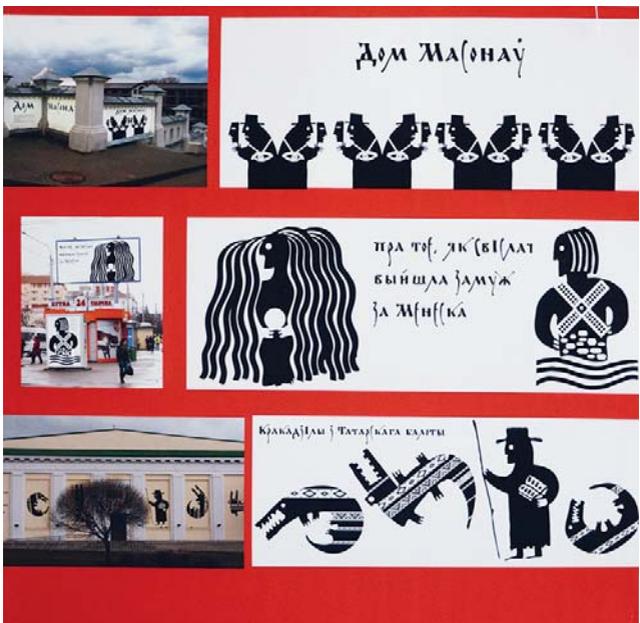
Усевалад Свентахоўскі. Шрыфт "Scorinus Wide".

Настасся Панцэвіч. Праект акцыі "Мір і вайна".

Юрый Тарей. "Казімір Малевіч".

Сяргей Сарксісай. "Беларусь — культура — спадчына".

У сталічным Палацы мастацтва да 5 жніўня — II Беларускае трыенале графічнага дызайну.

Мікіта Расолька. "Гарадская легенда Мінска".

ТРЫЕНАЛЕ-11

Уладзімір Цэслер. "Пошта".

Дзяніс Серабракоў. Шрыфт "Appetite".

Настасся Кулажэнка. "Канфлікт".

Марына Аніськова. "Хто сее хлеб, хто сее жыццё".

Кацярына Сімановіч. Праект-акцыя "ЭКА-2015".

Соцыум

На сёлетнім "Славянскім базары ў Віцебску" нечакана ўзмацніўся такі добра вядомы фестывальнаму свету кірунак, як асветніцтва, што рэалізавалася праз надзвычай багатую (і, як высветлілася, даволі прыбытковую) выставачную праграму: працы Далі і Пікасо (раней гэту выстаўку маглі паглядзець мінчане), Аляксандра Ісачова, "Пашана вялікім майстрам" славацкага мастака Паўла Попа ў Віцебскім мастацкім музеі, "Жывапіс Паднябеснай" (Кітай) і Рэспубліканская выстаўка мастацкага тэкстылю "Знітаванне" ў краязнаўчым (з працягам экспазіцыі ў фестывальным Горадзе майстроў). Ці захавецца такі падыход надалей?

Надзея БУНЦЭВІЧ

Фестываль, каб... адукоўваць

Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" нараджаецца на руінах былога Саюза як сімвал адзінства трох рэспублік,

Адпачынак з асветай: працяг, відаць, будзе

Немузычны складнік віцебскага фэсту: за што гатовы плаціць гледачы?

што сталі самастойнымі краінамі: Беларусі, Расіі, Украіны. Да палітычнага складніка, які перарос у ідэі мірнага сяброўства ўсіх народаў, хутка далучыўся святочна-адпачывальны аспект, як яго разумелі ў 1990-я: гараджане прыходзілі да амфітэатра, шукалі сабе ўтульнае месца ў парку паблізу ці проста на плошчы, раскладалі на газонах няхітрую ежу (абавязкова з пітвом, часцей "сугравальным") — і адпачывалі пад музыку, што даносілася з амфітэатра і адначасова транслявалася на вялізны экран. На досвітку ж, пакуль не возьмуцца за справу прыбіральшчыкі, прайсці па цэнтры горада было праблематычна, бо пластыка-

выя бутэлек ды смецце літаральна храбусцелі пад нагамі, ступіць няма куды было.

Яшчэ праз час, падключыўшы міліцыю і расставіўшы паўсюль "кантрольна-прапускныя пункты", з "хатнім рэстаранам" было скончана. Ягонае месца занялі так званыя "падворкі", на кожным з якіх можна было "адпачыць культурна" — з шашлыкамі пад гармонік ці іншыя забаўляльныя праграмы псеўдафальклорнага ўхілу.

З уласна мастацкім складнікам на фэсце было... парознаму. Здаралася, менавіта гэты складнік, як ні дзіва, не атрымліваў таго "народнага розгаласу", якім карысталіся нека-

торыя эстраднае зоркі сумнеўнага гатунку: добра памятаю, да прыкладу, напаяўшую залу Коласаўскага тэатра ў час "Атэла" Эймунтаса Някрошуса (немагчыма павярць, але гэта так!) у 2002-м.

Ды ўсё ж мастацкі складнік фестывалю, як бы тое ні было на практыцы, заўсёды лічыўся адным з найбольш перспектывіўных і актуальных: маўляў, "фестываль фестывалю", як сталі называць гэты форум, павінен быць лепшым з лепшых. Пагоня за колькасцю пачынала супернічаць з пошукамі якасці. Але якім бы ні быў вынік, ён ніколі не асацыяваўся з асветніцкім кірункам фестывалю.

А між тым, сёлета гэты кірунак нечакана пачаў лідзіраваць — падкрэслена, непасрэдна ў Віцебску, на фестывалі "жыўцом", а не ў яго тэлевізійным адлюстраванні. Фестывальнае "закуліссе", як гэта здаралася на "Славянскім базары..."

і раней, аказалася больш цікавым, чым даволі прадказальны падзеі ў Амфітэатры, куды штогод прыязджаюць усё тыя ж усім вядомыя салісты — улюбёнцы публікі, за шчасце бачыць якіх яна гатова аддаць немалыя грошы.

Асветніцкі характар выставак выяўляўся не толькі ў разнастайных суправаджальных матэрыялах нахштальт звестак пра аўтараў і аповеду пра самі працы, але і, уласна, у самой тэматыцы. Выстаўка Паўла Попа "Пашана вялікім майстрам" была прысвечана постмадэрнісцкаму асэнсаванню творчасці Рэмбрандта, Мікеланджэла, Гоі, Ван Дэйка, Босха, Дзюрэра, Шагала, Кандзінскага і іншых сусветна прызнаных мастакоў. Кожнае з палотнаў — гэта збор найбольш ярскравых тэм-вообразаў іх творчасці, выбудоўванне паміж імі ўзаемазвязяў, у выніку чаго нараджаецца новы абагульнены "партрэт", але не саміх жывапісцаў, а іх твораў. Таму цыклы прац славацкага аўтара "паводле" тых жа Далі і Пікасо станавіліся яшчэ і своеасаблівым "працягам" іх выставачных экспазіцый.

Заканчэнне артыкула на старонцы 4.

Выбары-2015

11 октября 2015

Выборы Президента Республики Беларусь

Инициативные группы

Левченко Александр Григорьевич	Колесник Сергей Николаевич	Губарецкая Елена Николаевна	Белоселов Евгений Николаевич
Лобачев Александр Владимирович	Тарасов Виктор Николаевич	Гонимоская Жанна Николаевна	Уласович Николай Дмитриевич

Новости

До выборов осталось 80 дней

Выборы Президента Республики Беларусь 11 октября 2015

Пачаў працаваць інфармацыйны рэсурс "ВЫБАРЫ-2015" (vybory2015.by), дзе будуць асвятляцца важнейшыя падзеі кампаніі па выбарах Прэзідэнта Беларусі ў 2015 годзе. Пра гэта паведамляе сайт Цэнтрвыбаркама. На рэсурсе можна знайсці інфармацыю аб ініцыятыўных групах, дапушчальных да ўдзелу ў зборы подпісаў (іх зарэгістравана восем), а таксама аб іх каардынатарых па рэгіёнах. Апублікаваны апошнія навіны са сродкаў масавай інфармацыі, якія непасрэдна датычацца выбараў.

ФОТОФАКТ

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 22 ліпеня сустраўся з вядомым французскім акцёрам і рэстаратарам Жэрарам Дэпардзье. Пра гэта паведаміла прэс-служба Прэзідэнта Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка і Жэрар Дэпардзье ў неформальнай абстаноўцы паразмаўлялі на тэмы падтрымкі сельскай гаспадаркі ў сучасным свеце, развіцця тэхналогій па вырошчванні экалагічна чыстых прадуктаў харчавання. Былі таксама закрануты магчымыя перспектывыя праекты супрацоўніцтва Беларусі ў Францыі ў галіне культуры і мастацтва.

Кіраўнік дзяржавы правёў для Жэрара Дэпардзье кароткую экскурсію па тэрыторыі афіцыйнай рэзідэнцыі Прэзідэнта Беларусі "Азёрны" ў Астрашчэцкім гарадку, азнаёміў з некаторымі ўзорамі беларускай сельскагаспадарчай тэхнікі, навучыў навыкам ручнай касьбы.

Фота Андрэя СТАСЕВІЧА, БелТА

Акцыі накіштал "фестываль у фестывалі" практыкаваліся на "Славянскім базары ў Віцебску" неаднаразова. Але ўпершыню ў рамках славутага Міжнароднага фестывалю мастацтваў адбыўся фестывальна-музычны фестываль "На сямі вятрах", які не проста ўнёс дадатковую фарбу ў агульнае свята, а на некалькі дзён цалкам змяніў гарадское аблічча. І ўвогуле прапанаваў новую формулу гарадскіх святкаванняў "на прыродзе".

Надзея БУНЦЭВІЧ

Гісторыя паўтараецца!

Яшчэ чвэрць стагоддзя таму пад вулічнымі гарадскімі святамі разумелі хіба дэманстрацыі — першамайскую і "вялікакастрычніцкую". Такі варыянт "масавага вулічнага" святкавання не меў альтэрнатывы. У Новы год усе сядзелі па дамах, перад блакітнымі экранамі з "Блакітным агеньчыкам". А канцэрты на свежым паветры былі хіба "стадыённымі".

Засваенне фармату "open air" (адкрытае паветра) актывізавалася ў 1990-я. Па еўрапейскім прыкладзе на вуліцы пачалі выходзіць не толькі эстрада і фольк, але і акадэмічная музыка. Тэатральныя фестывалі ў Брэсце ("Белая вежа") і Магілёве ("М.аt.кантакт") пашыралі афішу і геаграфію запрашэннем замежных вулічных спектакляў. А першы такі паказ у сталіцы ўвогуле выклікаў фурор. Нарэшце, з'явіўся і асобны фестываль — Мінскі форум вулічных тэатраў (арт-дырэктар — Уладзімір Галак), які сёлета прайшоў у трэці раз. Звернем увагу на даты яго правядзення — першыя дні мая. Здавалася б, нічога дзіўнага: вясновае надвор'е, множанне на традыцыйныя выхадныя, папросту кліча пакінуць душную кватэру. Але ёсць тут і свая гістарычная заканамернасць: як калісьці хрысціянскія святы "накладаліся" на паганскія,

ператвараючы Каляды ў Нараджэнне Хрыстова, а вясновыя абрады — у Вялікдзень, так і колішнія першамайскія дэманстрацыі адрозніліся ў вулічных фестывальных шэсцях. Усё лагічна! Бо нават у тых дэманстрацыях сплталіся-пераасэнсуваліся як "забытыя" хрысціянскія элементы (тыя ж галінкі, упрыгожаныя папярэвымі кветкамі ды паветранымі шарыкамі), так і ўласна карнавальныя, кірмашовыя (узгадаем тэатралізаваныя "прэзентацыі" прадукцыі вытворчых калектываў — часцей на кузаве грузавікоў).

перашняга вулічнага інтэрактыўнага стаяў леташні праект "Лялечны квартал" у рамках "Славянскага базару...", калі перад спектаклямі ў тэатры "Лялька" гледачоў сустракалі артысты ўсё таго ж "Колеса". А які энтузіязм публікі выклікаў леташні "Макбэт" Валерыя Анісенкі, паказаны не на сцэне Коласавіцкага тэатра, а ў сядзібе Рэгіна ў Здраўнёве! Усе былі аднадушныя, што падобныя тэатральныя "вылазкі" трэба рабіць часцей, ператварыўшы іх у адну з добрых традыцый горада і яго фестывальнага брэнда.

Вуліца-сцэна і

Амаль усе тыя традыцыі сышліся разам на цяперашнім фестывальным скрыжаванні — "На сямі вятрах". І што ж мы ўбачылі?

"Зялёны" ключык да скрыні ідэй

Фэст "На сямі вятрах" стаўся прыкладам, найперш, небывалага творчага яднання — што называецца, "на адным парыве", і зусім не "ветраным". Не так часта паміж творчымі людзьмі бывае згода — часцей канкурэнцыя, дзе кожным рухаюць амбіцыі. Можа, з'яўдала намаганні сама вуліца? Бо дэманстрацыя свайго мастацтва ў вулічным фармаце адразу ўтварае негалосны конкурс — здаровы, шчыры, сумлены. І "падтасоўкі" тут немагчымыя: хтосьці пачынае свой спектакль практычна ў бязлюдным месцы — і кола гледачоў адразу пашыраецца, расце. А хтосьці прыходзіць на аншлаг, сабраны папярэднім калектывам — і публіка паступова "распускаецца" ў паветры, яе быццам "ветрам здзімае". Тут ужо не павесіш прэтэнзіі на быццам бы "падкупленае" журы, якое распарадзілася "несумленна": усе пытанні — да сябе самога.

Кіраўніком праекта выступіла Улада Цвікі, якая ўзначальвае згада-

Вяртаючыся да надрукаванага

У якасці адказу на меркаванне скульптара Канстанціна Селіханова "Аснова — тая ж, але...", апублікавана ў "К" №24, беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў накіравала ў рэдакцыю нашай газеты службовыя запіскі дэкана мастацкага факультэта ўстановы Аляксандра Прохарава і загадчыка кафедры скульптуры Уладзіміра Слабодчыка. Дзякуем вядучай мастацкай ВНУ краіны за ўвагу да публікацый "К" і прапануем пазнаёміцца з выказваннямі названых прадстаўнікоў як творчага цэха, так і прафесарска-выкладчыцкага складу Акадэміі. Таксама будзем рады працягу дыскусіі, датычнага стану мастацкай адукацыі, якая цягам летніх месяцаў перыядычна ўзнікае на старонках газеты.

"Лічу, што кафедра скульптуры Мастацкага факультэта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў паспяхова спраўляецца з пастаўленымі задачамі па забеспячэнні нашай дзяржавы спецыялістамі, а менавіта: мастакамі-скульптарамі, выкладчыкамі.

Беларуская школа скульптуры з'яўляецца вядомай, і ў гэтым безумоўная заслуга БДАМ. Дэканат МФ і кафедра скульптуры робіць усё, каб студэнт атрымліваў класічную мастацкую адукацыю і, разам з тым, быў гатовы да рэалій сучаснага мастацкага рынку.

Дэканатам МФ былі ініцыяваны для ўключэння ў праграму навучання 2013 г. на кафедрах скульптуры і манументальна-дэкаратываўнага мастацтва БДАМ новыя прадметы: "Уводзіны ў архітэктур" (тэарэтычная дысцыпліна) 4-6 семестры III курса; "Макетаваанне" (практычная дысцыпліна) 5-10 семестры III-V курсаў; "Камп'ютарная графіка" 8-10 семестры IV-V курса.

Рэзкае рэфармаванне працэсу навучання можа прывесці да страты традыцый беларускай школы скульптуры, яе абязлічванню. Уносіць якія-небудзь змены неабходна пазтапна, захоўваючы асаблівасці нацыянальнай школы скульптуры і ўлічваючы мэтазгоднасць новаўвядзенняў".

Аляксандр ПРОХАРАЎ,
дэкан Мастацкага факультэта

Ізноў пра аснову...

Аб навучальным працэсе на кафедры скульптуры Акадэміі мастацтваў

"Кафедра скульптуры выпускае, рыхтуе студэнтаў па спецыяльнасці скульптар-мастак, педагог. Мэта — падрыхтаваць адукаванага і ўмелага, прафесійнага спецыяліста ў галіне станковай і манументальнай скульптуры. Вывучаюцца спецыяльныя дысцыпліны: скульптура, кампазіцыя, праца ў матэрыяле, сінтэз скульптуры і архітэктур, тэхналогіі скульптурных матэрыялаў, вытворчая практыка. Наборы студэнтаў адбываюцца ў майстэрні вядучых выкладчыкаў. Дыпломныя работы выконваюцца пад кіраўніцтвам выбраных педагогаў.

Праграмы па скульптуры распрацоўваюцца кафедрай і зацвярджаюцца метадычным са-

ветам Акадэміі. Яны прымаліся ў 1992 г., 2001 г., 2009 г.

Заданні па кампазіцыі тэматычныя, маюць пад сабой фігуратыўнае і фармальнае рашэнне, у залежнасці ад пастаўленых задач. На кожным курсе ў адным семестры 2 заданні (станковае і манументальнае). Мэта — свабодна выконваць любую пластычную задачу ў творчым жыцці мастака. Ёсць курс фармальнай

на працягу семестра ў Акадэміі мастацтваў г. Лінца (Аўстрыя).

Кафедра скульптуры выпускае больш за 150 чалавек. Практычна ўсе сталі сябрамі БСМ, многія з іх атрымалі ганаровае званне Рэспублікі Беларусь і сталі лаўрэатамі Дзяржаўнай прэміі нашай краіны. Таксама паспяхова працуюць у многіх краінах свету. Удзел у велізарнай колькасці міжнародных пленэраў кажа аб добрай падрыхтоўцы нашых выпускнікоў. Большасць найважнейшых дзяржаўных замоў у галіне манументальнага мастацтва нашай краіны выконваецца выпускнікамі Акадэміі.

Кафедра таксама разумее неабходнасць пастаяннай актуальнай змены і дапаўнення ў навучальных праграмах. Праца над праграмамі, а таксама правядзенне кадравай палітыкі пастаянна знаходзіцца ў полі зроку кафедры. За апошнія 5 гадоў у склад выкладчыкаў уліліся такія маладыя мастакі, як Прохараў А., Касцючэнка К., Мядзведзеў А. Разам з тым, аналізуючы колькасць і якасць аб'ектаў, кафедра лічыць, што двух сярэдніх навучальных устаноў па падрыхтоўцы скульптураў відэаважна мала і неабходна адкрыць яшчэ. Гэта створыць умовы ажыццяўляць якасны набор студэнтаў і працаўладкаванне выпускнікоў.

Уладзімір СЛАБОДЧЫКАЎ,
заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусі, прафесар, загадчык кафедры скульптуры, ганаровы член Расійскай акадэміі мастацтваў

Газета КУЛЬТУРА ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСВУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусі. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусі.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. Адказны сакратар: Волга НАВІЦКАЯ; рэдактары аддзелаў: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПАК, Настася ПАНКРАТАВА, Яўген РАПІН, Ілья СВІРЫН; аглядальнікі рэдакцыі: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Аліна САУЧАНКА, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; спецыяльны карэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСкі, Алег КЛІМАЎ, Алена ЛЯШКЕВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД; карэктар — Настася МІГНО.

Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чвэрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА". 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чвэрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35. Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасно імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупкі не рэдакуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. "Культура", 2015. Наклад 5 845. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падысана ў друку 24.07.2015 у 15.30. Замова 2796. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

ны тэатр “Колесо”. Аб’яўлены прыём заявак узрадаваў: жадаючых удзельнічаць было шмат, далейшы выбар рабіўся па эстэтычных крытэрыях.

Праграма “фэст у фэсце” атрымалася надзвычай разнастайнай. Як і планавалася, быў паказаны ўвесь зрээ вулічнага мастацтва, што існуе ў Беларусі. Залатыя “жывыя статуі” ўпрыгожылі Алеу зорак перад уваходам у амфітэатр акурат да галаканцэрта адкрыцця. Надалей працавалі пяць пляцовак — адна побач з адной, меліся афішы з раскладам, што, дзе і калі адбудзецца. Часам

глядзяць — удзельнічаюць, гуляюць, як дзеці малыя! Ідэя — самая простая, “пазычаная” з гульні ў фанты. Камусьці з глядачоў Паштавік уручае ліст, а ўнутры — нейкае смешнае заданне, прызнанне ў каханні і т.п. Усім весела — і гэта галоўнае!

Ахапіць усё было немагчыма, але сярод убачанага асабіста я вылучыла б мініспектакль “Лялька онлайн” Народнага ляльчанага тэатра “Вытворышкі” Пастаўскага раённага Дома культуры. Дзеці любяць раставых лялек. І влізныя Зайчык, Жабка ды Мішка (заўважу, кожны

цава — ва ўсіх адносінах, высокапрафесійны мастацкі твор, пабудаваны на постмадэрнісцкім звароце да эпохі барока і яе паралелях з сучаснымі фэнтазі. Паказальна, як развівалася сама ідэя. Спачатку гэта быў фрагмент са спектакля “Доступ да цела”, два гады таму ён паказваўся асобна — у Міхайлаўскім скверы сталіцы, на Першым Мінскім форуме вулічных тэатраў. Цяпер былыя 25 хвілін “выраслі” амаль да гадзіны, узбагаціліся спецафектамі — жывая класіка, ды і толькі!

Падзел на вуліцу, завулак і тупік

Фэст “На сямі вятрах” сімвалізаваў “вечер змен” на нашым “фэстывалі фэстывалю”. Гэта ж, як і тры Мінскія форумы вулічных тэатраў год за годам настроівалі нас на змены ў культурным ландшафце сталіцы. Але “вулічнасць” гэтага мастацтва мае ўсе перадумовы, каб ператварыцца ў “тупіковасць”. З аднаго боку, усе, уключаючы гарадскія ўлады, гавораць пра неабходнасць даваць моладзі (а менавіта яна пакуль найбольш актыўна засвойвае гэтую сферу) “зьялёную вуліцу”. Але... “алея славы” абмяжоўваецца нават не геаграфічна-кліматэматычнымі ўмовамі (усё ж вулічны тэатр — хутчэй летні, а не зімовы), а... знакам “цагліны”: па-за межамі фэстывальнага руху з вулічнымі спектаклямі ўсё надта складана. Фэстываль завершаны — і застаецца толькі здагадацца, “куды паехаў цырк”. Вядома, дадому! Магчыма (і гэта, як ні дзіўна, адзін з лепшых выпадкаў) — на сцэну. А магчыма, проста “ў нікуды”. Калі з завяршэннем фэстывалю вулічнае мастацтва пакідае вуліцы, гэта адбываецца не толькі на абліччы горада (“сум ды сум вакोल”), але і на самім мастацтве, якое павінна жыць, развівацца, удасканальвацца “forever” — і не адно ў рэпетыцыйным класе (а ў некаторых калектываў і з гэтым праблема), а ў сваім “прыродным” жанравым асяродку.

...Неяк у Парыжы напярэдадні Калядаў паліцыя забрала з плошчы вулічных артыстаў, пагрузіла ў машыну разам з рэквізітам і павезла ва ўчастак. Бедныя камедыянты ўзмаліліся: “За што?” А прыехалі — бачуць, там іх чакаюць дзеці паліцэйскіх: ім жа таксама свята патрэбна! Дык, можа, і нам пераняць той еўрапейскі вопыт? З папраўкай на наш рэаліі — зладзіць добрачынным паказы (а можа, і суцэльны фэст) для тых, ад каго залежыць “зьялёная вуліца” — не на словах, а на справе. Мабыць, тады вышэй згаданая “зьялёная ключыкі” (ды не адно скрыпачны, але і з “Прыгод Бурціна”, каб адкрыць дзверы ў “тэатр мары”) з’явіцца не толькі на час фэстывалю.

Замежчы погляд на фэст чытайце на старонцы 6.

Страта

Цэнтральны камітэт Беларускага прафсаюза работнікаў культуры шыфра смуткуе ў сувязі з сыходам з жыцця сапраўднага прафесіянала — Эльвіры Пятроўны ГЕРАСІМОВІЧ — вядомага тэатральнага і грамадскага дзеяча, кандыдата мастацтвазнаўства, прафесара, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі і выказвае глыбокія спачуванні яе родным, блізкім, сябрам і калегам.

Беларускі саюз мастакоў смуткуе ў сувязі са смерцю ЛУЦЭВІЧА Алега Вікенцьевіча, вядомага мастака і выдатнага педагога, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны, члена грамадзянскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў”, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё і прапаганду беларускага выяўленчага мастацтва. Рада ГА “БСМ” выказвае спачуванне родным і блізкім у сувязі з напатакшым іх выразі горама.

Развітальнае слова

Эльвіра Пятроўна ГЕРАСІМОВІЧ

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю ГЕРАСІМОВІЧ Эльвіры Пятроўны — заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, прафесара, рэктара Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (1968 — 1984), выдатнага беларускага тэатральнага актрысы, педагога і выказвае спачуванні яе родным і блізкім. Светлая памяць аб ГЕРАСІМОВІЧ Эльвіры Пятроўне назаўсёды застанецца ў сэрцах яе калег і сяброў.

22 ліпеня 2015 года пасля цяжкай працяглай хваробы на 91-м годзе пайшла з жыцця Эльвіра Пятроўна ГЕРАСІМОВІЧ — вядомы тэатральны і грамадскі дзеяч, кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі — адна з тых, хто быў сярод студэнтаў і выпускнікоў першага набору ў Беларускі тэатральны інстытут.

Нарадзілася Эльвіра Пятроўна Герасімовіч 5 чэрвеня 1925 года ў г. Мінску ў сям’і служачых. У гады Вялікай Айчыннай вайны знаходзілася ў эвакуацыі ў Чэлябінску. Там яна пачала сваю працоўную дзейнасць на заводзе і адначасова скончыла дзесяцігодку. У 1944 годзе разам з маці вярнулася на радзіму ў Мінск і паступіла на факультэт замежных моў у Мінскі педінстытут. У 1945 годзе перавалася на акцёрскае аддзяленне ў толькі што адкрыты Беларускі тэатральны інстытут, з якім і звязала далейшае творчае і педагогічнае жыццё.

Лёсам кожнага чалавека жыццё распараджаецца па сваіх законах. Займаючыся на курсе Ёўсцігнея Афінагенавіча Міровіча, Эльвіра Пятроўна Герасімовіч разам са сваімі сакурснікамі рыхтавала сябе да акцёрскай дзейнасці, а жыццё вывела яе на іншы шлях. Былі на гэтым шляху і работа ў якасці першага сакратара Ленінскага райкама камсамола г.Мінска, і аспірантура ў Маскве (ГИТИС імя А.В. Луначарскага), і аддзел культуры ЦК КПБ. Актыўная грамадская і навуковая дзейнасць надалі прафесійнага вопыту і сталасці, вывелі Эльвіру Герасімовіч у шэраг вядучых дзеячаў культуры рэспублікі. Аднак ніколі — з 1945 года і аж да апошняга дня — Эльвіра Пятроўна не парывала сваёй кроўнай сувязі з alma mater як выкладчык і выхавальца. І, пэўна, менавіта таму ў 1968 годзе ёй было наканавана стаць рэктарам тады ўжо Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута і кіраваць ім на працягу 16 гадоў.

Наўрад ці ўсе рэктарскія справы падаюцца ўліку і аналізу, бо складаюцца яны з мноства арганізацыйных дробязей, паўсядзённага клопату, асабістага ўздзеяння, педагогічнага ўплыву. Аднак буйныя падзеі застаюцца не толькі ў памяці папелчнікаў, але і фарміруюць будучыню. Так, падчас рэктарства Э.П. Герасімовіч у інстытуце значна пашырыліся межы мастацкай адукацыі. Былі адкрытыя мастацка-прамысловы факультэт і некалькі новых кафедраў — малюнку, манументальна-дэкаратыўнага мастацтва, выставак і рэкламы; распачата падрыхтоўка рэжысёраў тэлебачання; адбылася рэканструкцыя галоўнага корпуса і памяшкання Студэнцкага тэатра. А колькі таленавітых выпускнікоў інстытута пры ёй распачалі і плённа працягваюць зараз сваю педагогічную працу ў Акадэміі!

У 1984 годзе перад заслужаным адпачынкам яна аддала перавагу творча-педагогічнай дзейнасці. І больш за 30 гадоў прафесар Эльвіра Пятроўна Герасімовіч плённа працягвала працаваць на кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў нашай Акадэміі.

Як дзяржаўны дзеяч у галіне культуры і мастацтва Э.П. Герасімовіч звыш 20 гадоў з’яўлялася членам Камітэта па Дзяржаўных прэміях БССР, з 1959 па 1986 г. — членам Нацыянальнай камісіі па справах UNESCO, шмат гадоў — членам Усесаюзнага Савета па каардынацыі навукова-даследчых работ у галіне мастацтвазнаўства і праблем кіравання развіццём мастацкай культуры пры Міністэрстве культуры СССР. Яе пярэ належаць больш за 200 публікацый па розных пытаннях культуры і мастацтва. Яна адзін з сааўтараў 3-х томнай “Гісторыі беларускага тэатра”, шэрагу інсцэніровак для радыё і тэлебачання твораў майстроў беларускай літаратуры — І.Мележа, І.Шамлякіна, С.Грахоўскага, М.Лынькова, В.Быкава, Л.Арабей і інш. Трохсерыйны тэлеспектакль па яе сцэнарыі (у сааўтарстве) паводле рамана І.Мележа “Людзі на балоце” быў удастоены Дзяржаўнай прэміі БССР.

За плённую творчую, педагогічную, выхавальную і навуковую дзейнасць Э.П. Герасімовіч узнагароджана ордэнам “Знак Пашаны”, медалямі “За доблесную працу ў гады Вялікай Айчыннай вайны 1941 — 1945 г.”, “За працоўную доблесць”, ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, ёй нададзена ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтваў БССР.

Магчыма, некаму можа падацца, што лёс быў надта прыхільны да гэтай жанчыны, падараваўшы ёй прывабную знешнасць, талент, арганізатарскія здольнасці і столькі важкіх тытулаў. Але мала каму вядома, што яна ўступала ў жыццё дачкой “ворага народа”, расстралянага ў 1937-м. І можна толькі ўяўляць, колькі перашкод давялося ёй пераадолець на шляху да ведаў, прызнання, павагі... І перш за ўсё захаваць у сабе чалавека. У адным з інтэрв’ю Э.П. Герасімовіч, разважаючы аб сапраўдных маральных каштоўнасцях, прыгадала выпадак са свайго жыцця: “Як дачку “ворага народа” мяне доўга не хацелі прымаць у камсамол, і гэта несправядлівасць здавалася больш жорсткай, чым сапраўдныя нястачы, якіх нямала давялося перажыць нам з мамай. У час вайны я згубіла яе, трапіла ў дзіцячы дом у далёкім уральскім горадзе. І тут знайшоўся чалавек, які напісаў рэкамендацыю, паручыўся за мяне, хоць і ведаў, з чым гэта звязана. Учынак нашага піянерважатага дапамог мне захаваць веру ў справядлівасць, у тое, што чалавек заўсёды можа застацца чалавекам”.

Светлая памяць аб Эльвіры Пятроўне Герасімовіч назаўсёды застанецца ў сэрцах яе калег і шматлікіх вучняў.

Ад імя калектыву Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў М.Р. Баразна, Р.Б. Смольскі, А.С. Бохан, С.П. Вінакурава, В.С. Іванойскі, М.Л. Карпянкова, У.А. Мішчанчук, Л.А. Манакова, У.В. Катавіцкі, В.П. Паўлюць, І.І. Кабанова і іншыя

Шлях "у нікуды"

складалася ўражанне, што Мінскі форум у свой час выступіў “абкаткай” арганізацыйных ідэй і саміх спектакляў. Узгадаем хаця б музычную (і адначасова глыбока філасофскую) трагікамедыю-буф “Змярканне. Гукі. Цені... Чамадан”, якая была пастаўлена Уладай Цвікі ў Віцебску і нарабіла фурору яшчэ ў сталіцы.

Але ж на “... Сямі вятрах” было прадстаўлена больш відаў мастацтваў: акрамя тэатра і перформанса, яшчэ музыка, паэзія. А сярод тэатральных паказаў — яшчэ і батлейка. Дый удзельнікі — з усіх рэгіёнаў краіны.

Выступаць маглі не толькі тыя, хто вытрымаў папярэдні адбор. Для музыкантаў “па заяўках”, дасланных імі і разгледжаных арганізатарамі, прызначалі месцы з белымі скрыпачнымі ключамі, намалёванымі на дарозе. На зьялёныя ж “ключы” маглі станавіцца ўсе жадаючыя — і гэтак жа шукаць поспеху.

Публіка, прызнацца, была даволі адэкватнай, і ўжо самой сваёй прысутнасцю/адсутнасцю рабіла дакладны адбор, не асабліва карэктуючы яго з надвор’ем.

— Дождж ліе, а ніхто не выходзіцца, — дзяліўся ўражаннімі мастацкі кіраўнік тэатра “Лялька” Віктар Клімчук. — Усе глядзяць “Паштавікоў” тэатра “Мусташ”. Ды не

са сваім няпростым характарам) з завадатарам Цётхундай Савунняй незаўважна, цягам інтэрактыўнага спектакля-гульні вучылі дзятву асновам этыкету, сяброўства і добрачылівасці. Чым не асветніцтва? У фінале ўсе разам карагодзілі-скакалі, “фоткаліся” на памяць — і ніякіх “адмоўных” герояў-“ворагаў”, якіх трэба пакараць. Наадварот, усе вучацца быць уважлівымі да навакольных, улічваць іх індывідуальнасці, не губляючы сваёй.

— Касцюмы, лялькі — усё робім самі, — прызналася аўтар, рэжысёр і ўдзельніца спектакля, кіраўнік калектыву Алена Слядзёўская. — ДК дапамагае, чым можа, а мы яму якія-ніякія грошы прыносім, бо спектакль ідзе па білетах. У арыгінале ён больш працяглы, дый рыхтаваўся для сцэны, а не для вуліцы. Але, як бачыце, адаптаваліся без цяжкасці. Нам да гэтага не прывыкаць! Часта працуем на выездах — і заўсёды з інтэрактывам, уцягваем у ігру-гульнію не толькі дзяцей, але і іх бацькоў.

Увогуле, цікавага, адметнага халата, хаця былі і ніякавата слабыя паказы, на ўзровень якіх, паўтаруся, адпаведна рэагавала публіка. Сярод убачанага мной адзначу “Залаты век” Пластычнага тэатра “ІнЖэст” з ідэяй і рэжысурай Вячаслава Іназем-

Інфаграфіка

ВЫБАРЫ-2015

ЗБОР ПОДПІСАЎ ВЫБАРШЧЫКАЎ

КАНДЫДАТЫ Ў ПРЭЗІДЭНТЫ ВЫЛУЧАЮЦА ГРАМАДЗЯНАМІ БЕЛАРУСІ

У падтрымку вылучэння кандыдатам у прэзідэнты павінна быць сабрана **НЕ МЕНШ ЯК 100 ТЫС. ПОДПІСАЎ** выбаршчыкаў

з 23 ліпеня па 21 жніўня
Тэрміны збору подпісаў выбаршчыкаў

ЗБОР ПОДПІСАЎ ПРАВодзяць члены ініцыятыўнай групы, ЗАРЭГІСТРАВАНАЙ ЦВК

Пры зборы подпісаў член ініцыятыўнай групы павінен мець дакументы (прад’яўляюцца выбаршчыкам)

- пасведчанне, выдадзенае ЦВК
- дакумент, які засведчвае асобу
- Зборшчыкі подпісаў не маюць права раздаваць выбаршчыкам друкаваныя матэрыялы
- Матэрыялы з біяграфічнымі данымі асоб, у падтрымку якіх ажыццяўляецца збор подпісаў, могуць прадастаўляцца для азнаямлення

Выбаршчык мае права паставіць подпіс у падтрымку некалькіх кандыдатаў.

Аднак толькі адзін раз у падтрымку адной і той жа кандыдатуры.

Звесткі аб выбаршчыку ў подпісны ліст уносяцца толькі рукапісным спосабам

запаўняюцца як самім выбаршчыкам, так і іншай асобай па яго просьбе, у тым ліку зборшчыкам подпісаў (графы 1-5 падпіснага ліста)

Выбаршчык уласнаручна ставіць дату подпісу і распісваецца (графы 6, 7)

К

Замежчы погляд на фэст чытайце на старонцы 6.

Страта

Цэнтральны камітэт Беларускага прафсаюза работнікаў культуры шыфра смуткуе ў сувязі з сыходам з жыцця сапраўднага прафесіянала — Эльвіры Пятроўны ГЕРАСІМОВІЧ — вядомага тэатральнага і грамадскага дзеяча, кандыдата мастацтвазнаўства, прафесара, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі і выказвае глыбокія спачуванні яе родным, блізкім, сябрам і калегам.

Беларускі саюз мастакоў смуткуе ў сувязі са смерцю ЛУЦЭВІЧА Алега Вікенцьевіча, вядомага мастака і выдатнага педагога, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны, члена грамадзянскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў”, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё і прапаганду беларускага выяўленчага мастацтва. Рада ГА “БСМ” выказвае спачуванне родным і блізкім у сувязі з напатакшым іх выразі горама.

У подпісным лісце пазначаюцца без скарачэнняў звесткі

1 аб асобе, якая вылучаецца кандыдатам у прэзідэнты

2 аб члене ініцыятыўнай групы, які збірае подпісы

3 аб выбаршчыку, які падтрымлівае кандыдатуру

Звесткі аб асобе, якая вылучаецца кандыдатам у прэзідэнты, і зборшчыку подпісаў уносяцца (рукапісным або машынапісным спосабам) у подпісны ліст да пачатку збору подпісаў.

НЕ ДАПУСКАЕЦА прадстаўленне выбаршчыкам подпісных лістоў, у якіх адсутнічаюць звесткі аб гэтых асобах.

Крыніца: ЦВК. © Інфаграфіка БЕЛАТА

Дзясурны па нумары

“Бывай, Радзіма!” — новая фотакніга Андрэя Лянкевіча, якая мусіць убачыць свет налета. Альбом, прысвечаны даследаванню памяці Другой сусветнай вайны, яе канструяванню ў сучасным беларускім грамадстве, складаецца з 15 серый фатографіі, што нараджаліся цягам апошніх чатырох гадоў. Гэты праект “выйшаў” з вялікай працы Андрэя “Паганства” і, урэшце, з пытання “Што ёсць Беларусь?”. Абапіраючыся на гісторыю сваёй сям’і, аўтар спрабуе прапанаваць уласны погляд на асэнсаванне траўмы гл’бальнага ваеннага канфлікту.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Няма нейкага адзінага правіла...

Некаторыя работы з праекта, дарэчы, паспелі выклікаць рэзананс. Да прыкладу, “Дваіныя героі”, дзе супастаўляюцца партрэты рэканструктара Другой сусветнай вайны ў формах галоўных праціўнікаў, была паказана тры гады таму ў галерэі “У” і выклікала палярны меркаванні.

Аднайменны з кнігай праект “Бывай, Радзіма!” — гэта серыя пазбаўленых рэзкасці, расфаксаваных партрэтаў герояў Вялікай Айчыннай — падпольшчыкаў і ўдзельнікаў партызанскага руху — быў прыняты ўжо больш спакойна. Выявы герояў, што экспанаваліся ў рамках выстаўкі “Радыус нуля”, дапаўнялі выразныя з Google maps спадарожнікавыя здымкі мінскіх вуліц, названых у гонар спынных у савецкія часы патрыётаў. “Наколькі вядомыя сучаснікам гэтыя людзі, імёнамі якіх яшчэ ў недалёкім мінулым называліся вуліцы, школы, клубы?...” — гэта выказванне, якое спрабавала зазірнуць у “структуру” нашай памяці і зразумець, як яна фарміруецца, якіх ведаў ёй не стае, а чаго, наадварот, зашмат? На гэтым прыкладзе пэўная правакацыя ўжо спалучалася з чымсьці большым, са слушным пытаннем: а што сапраўды сучаснае пакаленне ведае пра абаронцаў Вялікай Айчыннай?

Зараз кніга “Бывай, Радзіма!” — работа, у якой знаходзіцца месца разнапланавым серыям, — складваецца ў больш аб’ёмнае выказванне. Така самая правакацыйнасць, адна з галоўных рыс Андрэя Лянкевіча — рыфмуецца з роздумам і выразнай візуальнай мовай. Ад рэпартажу — да арт-фатаграфіі, ад арт-фатаграфіі — да канцэптуальнага мастацтва, дзе фатаграфія выступае як пластычны медыум для дасягнення мастацкай мэты. Невыпадкава падчас апошняй прэзентацыі сваёй будучай кнігі аўтар прызнаецца, што новы прадукт — гэта не чыстая фатаграфія. “Гаворка ідзе пра пошук новай візуальнай мовы”, — кажа ён, нават пазначаючы сваю “здару” фатаграфіі. Мо гэта і так, бо яго кніга — паўнаватарскі праект сучаснага мастацтва, дзе фатаграфія дэманструе сваю палімернасць. З іншага боку, а чаму фатаграфія не можа быць такой?

Як і адзначалася, у праекце 15 серый, дзе выкарыстоўваюцца розныя тэхнікі: палароіды, згаданае вышэй выкарыстанне Google maps, піксілізацыя вядомых ваенных фота, паштоўкі як прыклад адмысловай візуальнай мовы, калажы, дзе ў архіўную фатаграфію ўводзяцца выявы ручнікоў. Менавіта апошняя серыя, што падалася адной з самых удалых, і стала падставай для размовы аб выданні і цяперашнім асэнсаванні тэмы і праекта, што, нягледзячы на сваю неадназначнасць, безумоўна выклікае цікавасць.

Заканчэнне — на старонцы 14.

Будзем на сувязі!

Нам цікавае Ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97,

абмяркоўвайце на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), vk.com/kimpressby, twitter.com/kimpressby, [instagram.com/kimpressby](https://www.instagram.com/kimpressby)

(Заканчэнне.

Пачатак на старонцы 1.)

Для недасведчаных такая “Пашана...” — дайджэст класічных шэдэўраў. Для знаўцаў — падстава для выяўлення новых паралеляў і мерыдыянаў сусветнага жывапісу.

Выстаўка-продаж работ сям’і Рудэнкаў таксама была скіравана не толькі на “гімн прыгажосці”, што заўсёды ўласціва гэтаму дуэту мастакоў, але і на асветніцтва. У цэнтры экспазіцыі аказалася серыя “Чырвоная кніга Рэспублікі Беларусь”, карціны якой суправаджаліся аповедамі пра яе прадстаўнікоў.

Асвета плюс/мінус камерцыя

У адрозненне ад ранейшых выставак у рамках фестывалю, сёлетняя былі не “ў мінус”, а “ў плюс”. Як жа была дасягнута гэта гармонія з камерцыйнасцю?

— Сёлета ў Віцебскім мастацкім музеі, — гаворыць яго дырэктар Волга Акуневіч, — сапраўды бум па колькасці наведвальнікаў. Штодзень па 300 і болей чалавек — для нас гэта практычна рэкордныя лічбы. У рамках фестывалю дэманстраваліся тры выстаўкі, але прыйшоўшы ў музей хаця б на адну з іх, наведвальнікі цікавіліся і іншымі, быццам наоў адкрываючы для сябе музейную прастору. Гэта вельмі важна, бо апошнія гады выставачная праграма фестывалю была больш чым сціплай, а сёлета нас падтрымалі — і аблвыканкам, і дырэкцыя “Славянскага базару...”. Мы вельмі ўдзячны расійскаму калекцыянеру Аляксандру Шадрыну, які нягледзячы на працаёмкасць, на дзесяць дзён прывёз свой збор прац Далі і Пікасо з Мінска, дзе яны дэманстраваліся раней. Гэтак жа ўдзячны беларускаму калекцыянеру Алегу Арлову за магчымасць паглядзець яго збор прац Аляксандра Ісачова. З работ славацкага мастака Паўла Попа (а ён прыязджаў і сам) для нас асабліва важныя тыя, што прысвечаны Марку Шагалу. Дадам, што калекцыянеры супрацоўнічалі з намі на

бязвыплатнай аснове, за што мы ім вельмі ўдзячны. Праз уласна фестывальныя выстаўкі ўзнялася цікавасць і да іншых музейных экспазіцый, у якіх мы хацелі адлюстравач найперш нашу гісторыю і культуру — Беларусі і Віцебска. Так, адкрылася выстаўка сусветна вядомага авангарднага скульптара Осіпа Цадкіна, якая суправаджаецца дакументальнай стужкай пра яго, знятай Алегам Лукашэвічам. Цадкін — наш зямляк, аднакласнік Шагала па Віцебскім гарадскім вучылішчы, яшчэ адзін вучань Іегуды Пэна. На нашай выставе можна ўбачыць працы Цадкіна з некалькіх прыватных калекцый і збору Белгазпрамбанка. Сёлета ўвесь свет адзначае 100-годдзе “Чорнага квадрата” Казіміра Малевіча. У нас, на жаль, няма ягоных прац, але ў Дзяржархіве Віцебскай вобласці і нашым краязнаўчым музеі захоўваюцца ўнікальныя дакументы: першы

Статут і пячатка УНОВІСа, рахункі з подпісам мастака за прачытання ім лекцыі, арыгінальныя выданні яго літаратурных прац, іншыя экспанаты, якія яшчэ ніколі не выстаўляліся для шырокага агляду, але могуць зацікавіць адну выстаўку. Нарэшце, дзюма персанальнымі выстаўкамі прадстаўлена сучаснае мастацтва. Сяргей Бандарэнка — аўтар помніка Альгерду, усталяванага ў цэнтры Віцебска. А імёны

■ І ў Горадзе майстроў, і на вуліцы побач з музеймі сувенірная прадукцыя набывалася дастаткова актыўна. Тыя ж самыя сувеніры ў касе музея каштавалі ўтрая менш, але купляліся радзей.

Адпачынак з асветай: працяг будзе, відаць...

■ Усё ж цікавая атрыманне арыфметыка: **6 тысяч за беларускую выстаўку — шкада, а больш за мільён за расійскую папсу — не.** Скажаце, непараўнальныя рэчы?

Немузычны складнік віцебскага фэсту: за што гатовы плаціць гледачы?

Таццяны і Юрыя Рудэнкаў даўно і непаруўна звязаны з гісторыяй фестывалю. Працуюць і пастаянныя экспазіцыі: твораў Пэна і беларускага мастацтва XVIII — XIX стагоддзяў. Праўда, каб годна размясціць выстаўку Далі і Пікасо, давалося ахвяраваць рускім жывапісам. І раптам прыходзіць знакаміты расійскі акцёр Сяргей Бязрукаў: маўляў, хацеў бы паглядзець мастакоў-перасоўнікаў, мне казалі, што ў вас ёсць іх працы. І мы пайшлі яму насустрач, дасталі з запаснікаў усё, што было. Ён узгадаў гэты выпадак на сваім “Зорным часе”, які трансляваўся па віцебскім тэлебачанні, — і паток наведвальнікаў музея яшчэ больш узрос.

Пацікавілася коштам. Білет на Далі з Пікасо “цягнуў” на 100 тысяч рублёў, каталог з падрабязнымі каментарыямі літаральна пра кожную выстаўленую іх працу — 112 (у выставачных залах гэту кнігу можна было глядзець і чытаць бясплатна), аўдыядыск з экскурсіяй па згаданай выстаўцы — 56 (у музеі яго таксама можна было паглядзець бясплатна). Наведванне выстаўкі Ісачова каштавала 50 тысяч, альбом яго прац — мільён, за 40 тысяч можна было паглядзець усю астатнюю экспазіцыю разам з іншымі выстаўкамі. Для пенсіянераў, школьнікаў і студэнтаў, як заўсёды, меліся зніжкі. А працяглую стужку пра Далі можна было паглядзець і не зазіраючы на яго выстаўку.

Не шкадуючы “на памяць”

Як жа выкарысталі гэты асветніцкі струмень фестывалю жыхары і госці Віцебска? Шчыра кажучы, па-рознаму. Заўважыўшы бэйдж журналісцкай акрэдытацыі, гледачы пачыналі “працаваць на мікрафон”, выдаючы выключна “правільныя” выказванні. Больш цікавымі былі меркаванні, не прызначаныя “для публікацыі”. Супрацоўніца краязнаўчага музея Ксенія Дружкова пераказала мне падслуханую ў натоўпе размову дзвюх бабоек: “Вось, паглядзела на Далі”. — “І як, вельмі брыдка?” — “Ды не, нічога”. Гуляючы па Горадзе майстроў, я пачула іншы пункт гледжання: “Хочацца, канешне, “акультурыцца”. Але ж выкіні 100 тысяч на музей — і што? “Походи, поглазей”. Лепей тут паходзім ды паглядзім — бясплатна”.

Апошні фактар — суадносіны цаны і якасці — спрацоўваў неяк выбарачна. І ў Горадзе майстроў, і на вуліцы побач з музеймі сувенірная прадукцыя набывалася дастаткова актыў-

на. Тыя ж самыя сувеніры ў касе музея каштавалі ўтрая менш, але купляліся радзей. Можна, не па тое народ у музей ішоў?

Экспазіцыя “Знітанне” ў Горадзе майстроў, дзе дэманстраваліся габелены, батыкі, іншыя аўтарскія “жывапісы” тэкстыльнага паходжання, каштавала ўсяго 6 тысяч. Але ў той час, калі я туды завітала, наведвальнікаў не было ўвогуле. Раптам хлынуў лівень, і народ пабег пад дах. Пачуўшы, што прагляд платны, так і шчыміліся ля ўвахода, не заходзячы ўнутр. Найбольш цікаўныя выцягвалі шыю, каб “зірнуць адным вочкам”, ды лезці ў кішэню не спяшаліся. Рэкламы не было — якой-небудзь “скандальнай”? Бо ўсё ж цікавая атрыманне арыфметыка: 6 тысяч за беларускую выстаўку — шкада, а больш за мільён за расійскую папсу — не. Скажаце, непараўнальныя рэчы?

■ ■ ■
Ды ўсё ж агульны вынік сёлетняй выставачнай праграмы “Славянскага базару...” пакідае надзею, што з асветніцтвам на фестывалі не “скончана” — наадварот, чакаем працягу. У тым ліку, у перыяд “паміж фестывалю”, калі ўвага да музейнай падзеі можа быць прыцягнута і з дапамогай фестывальнай эмблемы.

ФОТОФАКТ

Каменны парк ля ДК

Ля Станькаўскага дома культуры Дзяржынскага раёна завяршыўся пленэр творчай групы мастакоў “Арцель” па праекце “Дабравест”. Мастакі рабілі працы для паркавага ансамбля, якім мусіць узабагаціцца прастора вакол ДУ. Наперадзе мастакоў чакае падобнага кшталту праца ў Брэсце, вынікам чаго акажацца казачны парк. А на здымках можна ўбачыць гатовыя работы і абшар працы, выкананай мастаком Віталём Чарнабрысам.

Яшчэ напрыканцы чэрвеня адбыўся запіс майёй даўняй камернай оперы "Марадзёр". Выконваў яе аркестр капэлы "Санорус", а дырыжыраваў падчас запісу Мурат Асуіл. Гэ-таму твору ўжо два гады, і я вельмі рады, што ён нарэшце ўвасобіўся ў жыццё.

Камерная опера напісаная мной па матывах твора Максіма Гарэцкага. Дзеянне адбываецца ў невядомы час ва ўмовах вайны, бо менавіта на вайне, на мой погляд, выяўляюцца самыя глыбінныя ўласцівасці асобы. Да таго ж у творы Гарэцкага алегарычна раскрываецца сутнасць не толькі таго часу, у які жыў беларускі пісьменнік, але і часу сённяшняга. Бо цяпер, як і сто гадоў таму, многія, на жаль, жывуць па прычыпе "добра тое, што прыносіць карысць"...

Падрабязна пра оперу апавядаць не стану: усе ахвотныя могуць яе паслухаць і выказаць свае заўвагі ў Інтэрнэце (*спасылку глядзіце на сайце kimpress.by. — Ю.Ч.*) Як я лічу, сваю музыку трэба абавязкова выкладаць у Сесіва, дзе яе прослухае найбольшая колькасць слухачоў. І не важна, што такім чынам у нечым пару-

Моладзь і зварот да свайго

меркаванне

Андрус ЯКУШАЎ,
кампазітар

шацца мае аўтарскія правы: галоўнае, каб музыка, якую я пішу, падабалася тым, хто яе слухае...

А сказаць я хачу падрабязней вось пра што. На мой погляд, вельмі добра, што кіраўнік ужо названай капэлы "Санорус" Аляксандр Хумала сур'ёзна дапамагае беларускім кампазітарам, асабліва маладым: калектыў выконвае іх творы нароўні з работамі прызнаных мэтраў. І гэта сапраўды істотная падтрымка для тых, хто толькі пачынае сваю кампазітарскую дзейнасць. Да слова, падобная практыка існуе і ў іншых айчынных калектывах, што не можа не радаваць. Згадаю, да прыкладу, аркестр Белтэлерадыёкампаніі. Штогод напрыканцы сезону гэты калектыў запісвае творы студэнтаў старэйшых курсаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі — маладых кампазітараў. Сярод іншых, аркестр Белтэлерадыёкампаніі запісаў і некалькі маіх твораў. Самы апошні з запісанага — сімфанічная паэма "Кастусь

Каліноўскі", дырыжор — Юрый Караваеў. Чаму менавіта Каліноўскі, чаму я звярнуўся да гісторыі? Таму што, на мой погляд, беларускія кампазітары будуць цікавыя ў Расіі, у Еўропе, ва ўсім свеце толькі тады, калі ў іх творах загучыць нешта адметнаацыянальнае. Таму я перакананы: мы павінны шукаць у нашай багатай мінуўшчыне нешта цікавае іншым народам, паказваць сваю непаўторнасць і самабытнасць. Да слова, як я вырашыў для сябе, усе мае творы будуць менавіта пра Беларусь.

Разумеецца, мне не надта падобна тэма кампазітараў, якія не маюць свайго стылю, капіруюць — а, можа, нават і кампілююць — нечыя напрацоўкі, ідуць за "мэйнстрымам"... Гэта адрознівае іхнія працы другаснымі, нецікавымі, падобнымі адно да аднаго... Мне, да прыкладу, вельмі не хацелася б, каб у беларускай музыцы падобны падыход стаўся асноўным ці пераважным, бо ў нас ёсць пра што пісаць му-

зыку, нам ёсць што паказаць свету, нам ёсць чым зацікавіць не толькі айчыннага, але і замежнага слухача....

І апошняе. Зараз я працую над новым творам — струнным квартэтам, — які, як я спадзяюся, прагучыць на фестывалі сучаснай музыкі ў Кіеве. Украінскі калектыў "Гальфстрым", з якім у мяне склаўся добры сувязі і які неаднойчы выконваў мае сачыненні, магчыма, выканае на фэсце і гэтую працу. Але самае цікавае тое, што згаданая мной музычная імпрэза ладзіцца ў Кіеве кіраўніком "Гальфстрыма" вялянчэлістам і кампазітарам Золтанам Алмашы ажно некалькі разоў на год! Наколькі я мог пераканацца на свае вочы, фестываль карыстаецца нязменнай папулярнасцю як у жыхароў украінскай сталіцы, так і ў шматлікіх замежных турыстаў... Чаму б не зладзіць падобны фэст у Беларусі? На мой погляд, фестываль сучаснай музыкі — вартая пераймання ідэя і, магчыма, будучы турыстычны ды культурны брэнд Мінска ці нейкага іншага горада краіны... Брэнд, якога нам, пагадзіцеся, у Беларусі вельмі не стае...

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Сёлета ў нашым раёне прайшоў ужо пяты па ліку рэгіянальны фэст традыцыйнай культуры "Пятровіца", які распачынаўся ў 2011 годзе як танцавальны летнік.

Галоўны вынік за гэтыя гады — тое, што Любаншчыну ўся Беларусь і трохі бліжэйшае замежжа ведаюць як цэнтр танцавальнай культуры, ды і традыцыйнай культуры ўвогуле. Нашы аўтэнтчныя гурты цешацца ўвагай, іх удзельніцам — дадатковы стымул збірацца, нягледзячы на сталы ўзрост ды хваробы. Як жа, моладзь прыязджае, цікавіцца, хоча спяваць і танчыць разам! Завязваецца сяброўства, некаторыя ўдзельнікі "Пятровіцы" прыязджаюць на працягу года на святы ды канцэрты.

Лічу, што менавіта з "Пятровіцы" распачаліся некаторыя танцавальныя ініцыятывы ў розных гарадах Беларусі: Наталія Родзькіна вядзе гурток па танцах у Магілёве, Наста і Антось Янкоўскія ладзяць танцавальныя вечарыны ў Гродне. І варта заўважыць, што ніхто з іх не мае спецыяльнай харэаграфічнай

Пяць гадоў "Пятровіцы"

меркаванне

Сяргей ВЫСКВАРКА,
этнахарэограф, мастацкі кіраўнік узорнага фальклорнага ансамблю "Верабейкі", загадчык арганізацыйна-творчага аддзела Любанскага РДК

адукацыі! Але людзі штогод адмыслова дзеля "Пятровіцы" бяруць адпачынікі і прыязджаюць у Любанскі раён. Некаторыя госці не прапусцілі ніводнага года! Такія вось "танцавальныя ветэраны".

Нават школа традыцыйнага танцу гурта "Гуда", што, дарэчы, ужо два разы зладзіла ў Мінску рэспубліканскі конкурс "Мяцеліца", на мой погляд, у некаторай ступені інспіраваная "Пятровіцай". Прынамсі, удзельнікі школы — сталыя і вельмі актыўныя наведвальнікі любанскага фэсту, выкарыстоўваюць нашы матэрыялы для развучвання, папулярныя любанскія танцы. Гэта вельмі істотна — дзяліцца набыткамі, не "хаваць іх у "скрыню". Культурная спадчына належыць усім, тут не можа быць манапаліста.

"Пятровіца" — вялікая падзея для раёна. У яе арганізацыі вельмі дапамагае райвыканкам: сёлета выдзеліў транспарт, сродкі на сувенірную прадукцыю з лагатыпам фэсту. Лагатып распрацавала дызайнерка Настасся Янкоўская, яго нанеслі на значкі і штандары. Дзякуючы падтрымцы райвыканкама ўдзельнікі прымаюць ва ўсіх сельскіх клубах раёна. Моладзь жыве ў вёсцы Шыпілавічы, а ў госці ездзіць да розных гуртоў. Работнікі культуры за гэтыя пяць год навучыліся прымаць гасцей на вельмі высокім узроўні: умеюць паказаць свой калектыў, песні, танцы, прадметы побыту, распавесці пра іх. Фактычна эксперыментальным шляхам склалася метадыка працы з зацікаўленымі наведвальнікамі.

Такім чынам, Любаншчына гатова прымаць і этнатурыстаў на камерцыйнай аснове, пытанне толькі за інфраструктурай. Патрэбны гатэлі і кропкі грамадскага харчавання. Усяго гэтага ў вёсках Любанскага раёна не стае.

Адметнасцю сёлетняга фэста стала аднаўленне пасляваеннай тэхналогіі ўпрыгожвання жылля. У вёсцы Баянічы, не маючы сродкаў на шпалеры, людзі малявалі на газетах кветкі і ляпілі іх на сцяну. Па баяніцкай тэхналогіі падчас "Пятровіцы" аздобілі хату адной з ініцыятараў фэсту — Насты Кухарэнкі ў Жораўцы. Атрымалася надзвычай прыгожа! У мастацтвазнаўчых эксперыментах нас падтрымала супрацоўніца Акадэміі навук Ірына Смірнова.

Канешне, плануем працягваць ладзіць "Пятровіцу". Хацелася б пашырыць геаграфію ўдзельнікаў. Сёлета, акрамя беларусаў, былі госці з Расіі і Літвы. Паляякі які год збіраюцца, але нешта пакуль не даехалі. Усіх ахвочых сардэчна запрашаем!

Занатавала Алена ЛЯШКЕВІЧ

Думка арганізаваць фэст у Браславе з'явілася ў мяне даўно. Справа ў тым, што я прыхільнік рок-н-ролу, і не лічу, што сёння гэты музычны кірунак не запатрабаваны...

Наадварот, я ведаў і ведаю дзясяткі беларускіх калектываў, якія граюць старыя добрыя рок-н-рол, збіраюць сотні сваіх прыхільнікаў пад час разнастайных канцэртаў і нават дыскатэчных вечароў у раённых ці гарадскіх Дамах культуры... Да таго ж я сам музыкант, і граю ў адным з браслаўскіх калектываў, так што музыка для мяне — гэта нешта вельмі неабходнае для душы...

Вось таму і хацеў паказаць цікавыя рок-н-рольныя калектывы Беларусі ў Браславе, арганізаваць для іх, так бы мовіць, сталую пляцоўку для выступленняў: маладым гуртам заўсёды цяжка прабівацца, знаходзіць месцы для канцэртаў... А падтрымка гледачоў, "абкатка" песень жывцом — справа істотная.

Таму, пажадаўшы зладзіць свой першы рок-н-рольны фестываль у Браславе, у 2012 годзе я завітаў з гэ-

Фестываліць лёгка, калі...

меркаванне

Сяргей САДОЎСКИ,
прадпрымальнік, музыкант, арганізатар фестывалю "Жывое неба Браслава"

тай прапановай у тагачасны адзел культуры мясцовага райвыканкама. І там мяне ўсяляк падтрымалі!.. Знайшлі пляцоўку на Замкавай гары, якую, з дапамогай валанцёраў, мы крыху падрамантавалі, далі "дабро" на арганізацыю свята... Пасля ўжо пайшлі тэхнічныя дэталі: мы зладзілі кастынг, адабралі ўдзельнікаў, вырашылі пытанні з харчаваннем і начлегам прыезджых — і вось, два гады таму, у 2013-м "Жывое неба Браслава" ўпершыню прагучала на поўную моц... І, як на мой нясплы погляд, прагучала досыць няблага: тады ў імпрэзе прыняло ўдзел, калі я не памыляюся, дзевяць гуртоў з Браслава, Наваполацка, Паставаў і Мінска...

Гэтак жа, у супрацоўніцтве з цяпер ужо аддзелам па ідэалагічнай рабоце, культуры і па справах мо-

ладзі Браслаўскага райвыканкама, быў зладжаны і наступны фэст, на якім дадаліся ўдзельнікі з Брэста, Гродна і Магілёва... А ўжо сёлетняе музычнае мерапрыемства я вырашыў зрабіць самастойна, падключыўшы усе свае, ужо добра адладжаныя сувязі з музыкантамі Беларусі, уключаючы ў арганізацыю як свае грошы, так і сродкі некаторых партнёраў ды спонсараў.

Рызыка, канешне, існавала, але дадзены падыход, як на мой погляд, цалкам сябе апраўдаў, бо я вельмі хацеў паспрабаваць зладзіць фэст самастойна, а не з дапамогай іншых арганізацый... Матэрыяльнай карысці мне гэтага не прынясе ды я за тым не ганюся: для мяне галоўнае, каб у Браславе было цікава, каб у горадзе віравала культурнае, у тым ліку і музычнае, жыццё...

Але ж гэта не значыць, што з райвыканкамам я кантактаў больш не маю — зусім наадварот. Справа ў тым, што мясцовыя ўлады цалкам падтрымліваюць маю дзейнасць, зважаючы на тое, што "Жывое неба Браслава" карыстаецца вялікім поспехам у моладзі ўсяго наваколля ды гучыць, лічы, на ўсю Беларусь, дзякуючы, у тым ліку, і журналістам... Да слова, па ўзгадненні з кіраўніцтвам райвыканкама, пад час канцэрта ў нас працаваў кірмаш народных майстроў, атракцыёны для дзяцей, кропкі гандлю і харчавання... Пагадзіцеся, без дапамогі з боку названых структур я сам такое ніколі б не зладзіў...

Сёлета прыняць удзел у канцэртце пажадалі каля 80 рок-гуртоў! Лічба, пагадзіцеся, досыць вялікая. Прычым, ахвотныя былі не толькі з Беларусі: заяўкі паступалі з Расіі, Украіны, Літвы і Латвіі. Але ж, на жаль, на сёлетнім фестывалі выступалі толькі 14 беларускіх калектываў, сярод якіх былі як упадабаныя гледачамі летась, так і новыя выканаўцы. Уся справа ў тым, што мы

Крытэрыямі для праходжання ўсеагчымых кастынгаў у наш час нярэдка становіцца зусім не вакальная падрыхтоўка маладога артыста.

меркаванне

Валерый ДАЙНКА,
заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь

Ножкі не тыя...

Мая студэнтка пайшла на праслухоўванне ў адну з нашых канцэртных устаноў. За яе падрыхтоўку я быў спакойны, і нават сам даў парадку пайсці менавіта па гэтым адрасе. На заўтра вучаніца прыходзіць на заняткі ў слязах. Яе выкананне дзвюх песень нішто асабліва не слухаў, затое пасля гэтага папрасілі прыпадняць спаднічку вышэй, пасля яшчэ вышэй, а калі папрасілі яшчэ раз — яна адмовілася. Вердыкт "дасведчанай камісіі" быў такім: "Ножкі таўставатыя, не пойдзе..."

Я хацеў бы, каб па такіх крытэрыях паспрабавалі б праслухаць якую-небудзь негрыянскую спявачку. Яна будзе апранута ў сукенку "ў падлогу", а людзі ў зале акажуцца ў захапленні ад яе голасу. Прычым тут ножкі? Якраз з магутнага цела і ідзе іх неверагодная моцы голас. Кажу пра тое з упэўненасцю: у калекцыі маю шмат відэазапісаў падобных канцэртаў. У нас жа ацэньваюць так, каб ты танцаваў, рухаўся, а яшчэ меў прывабную знешнасць. Ну і голас недзе там, на апошнім месцы. Для мяне ж голас — першасны. Канешне, ідэальна, каб голас і знешнасць ды іншыя фактары спалучаліся ў аптымальнай прапорцыі. Нават не прыгажуня мае шанц: быў бы шарм, што ў абліччы, што ў голасе. І заўважце: нічога не мае дамінаваць.

А выбар рэпертуару — ужо не крытэрыі, а тонкая праца артыста і прадзюсара. Як прыклад магу прывесці Аню Шаркунову, якая дзесяць гадоў на сцэне працуе ў пэўным стылі, на канкрэтную аўдыторыю. Пры гэтым яе не бывае зашмат. Мілая абліччам, яна валодае голасам, робіць многія рэчы, якім не трэба навучаць, нешта тлумачыць. Далей шлях павінен бы пралегчы на Маскву, але хапае там у гэтым сегменце сваіх артыстак. І крытэрыяў, дарэчы.

Занатаваў Сяргей ТРАФІЛАЎ

вымушаны былі адмаўляць многім, бо ў сувязі з недахопам спонсараў і ўласных сродкаў, не змаглі, што называецца, "разгарнуцца" напоўніцу... Спадзяюся, налета імпрэза стане больш маштабнай.

На мой погляд, зладзіць фэст у Беларусі не так ужо і складана. Для гэтага трэба мець пэўныя кантакты як з адпаведным аддзелам райвыканкама, так і з айчыннымі музыкантамі. Плюс — абавязковая "раскрутка" сваёй імпрэзы ў Інтэрнэце, у сацыяльных сетках і сродках масавай інфармацыі. А таксама, натуральна, неабходна весці вялікую працу са спонсарамі і партнёрамі. Тут трэба грывацца літаральна ва ўсе магчымыя дзверы, заахвочваць да супрацоўніцтва буйныя фірмы ды арганізацыі, рассылаць ім свае прапановы і праекты... Але больш за ўсё трэба хадзіць да дырэктараў ці кіраўнікоў на прымём самастойна, бо, як я пераканаўся са свайго досведу, вельмі часта толькі асабістыя кантакты могуць дапамагчы ў атрыманні спонсарскіх сродкаў.

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Замкнулася тэатральнае “кола” Пінска ў 2006 годзе. З гэтага часу вядзе адлік найноўшай гісторыі прафесійнай трупы ў гэтым горадзе. Пра жыццё наймалодшага драматычнага тэатра краіны гутарым з яго дырэктарам — мастацкім кіраўніком Аляксандрам ЛУКАШЭНКАМ.

Але для пачатку невялікая даведка. Тэатр у Пінску мае сваю гісторыю. У 1939 годзе ў горадзе, які толькі-толькі атрымаў статус абласнога цэнтра, быў арганізаваны Палескі абласны драматычны тэатр. Пасля вайны ён на-

вырашаць асноўныя вытворчыя пытанні, а ўсё астатняе, як кажуць, — у нашых руках. Толькі за мінулы сезон мы пабывалі з гастролямі ў Мінску, Баранавічах, Пскове. Прынялі ўдзел у IV Міжнародным тэатральным фестывалі “Смаленскі каўчэг”, дзе спектакль нашай трупы быў адзначаны спецыяльным дыпламам аргкамітэта, удзельнічалі ў Міжнародным фестывалі “Белая вежа” ў Брэсце і ў абласным фестывалі “Ружанская брама”.

— **Пінскі тэатр у большай ступені — выязны альбо стацыянарны? Якая сярэдняя напаяльнасць залы і дзедзены план па колькасці спектакляў?**

— Наш тэатр хутчэй стацыянарны. З 80 спектакляў, сыг-

і самімі рэжысёрамі, а іх у нас тры: Павел Марыніч, Алена Гаўрыловіч, Настася Базан. Канчатковае рашэнне аб канкрэтнай пастаноўцы пасля абмеркавання на мастацкім саўраце прымаецца мной як дырэктарам — мастацкім кіраўніком.

— **У адной асобе вы спалучаеце дзве пасады. Якія функцыі мастацкага кіраўніка выконваеце?**

— Сумяшчэнне дадзеных пасадаў дазваляе разумна аб’яднаць “неабсяжны” творчы патэнцыял рэжысёраў, артыстаў, іх фантазію з фінансава-эканамічнай рэальнасцю. Адсюль і функцыянальна абавязкі.

— **У афішы Палескага драматычнага значыцца спектакль “Nach Hause” (“Додо-**

мяркую), артысты мяне падтрымаюць), дала трупце новы творчы імпульс.

Што да пераносу спектакля “Nach Hause” (“Додому”), то гэтую працу мы больш разглядалі як знаёмства рэжысёра з тэатрам, яго трупай і, умоўна кажучы, як “рэпетыцыю” перад іншымі буйнымі праектамі, адным з якіх і з’явілася аўтарская пастаноўка “Пінскай шляхты”. Спектакль па п’есе Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ішоў на сцэне тэатра. Але гэтая прэм’ера — абсалютна новы варыянт, пачынаючы ад дэкарацый ды касцюмаў і заканчваючы рэжысёрскай трактоўкай: расстаноўкай сэнсавых акцэнтаў. І па-ранейшаму спектакль ідзе на паляшчэцкай гаворцы: даследчык творчасці Дуніна-Марцінкевіча Язэп Янушкевіч яшчэ на пачатку 1980-х адшукаў у архівах Літвы названы варыянт п’есы, а пасля прэзентаваў копію нашаму тэатру для самай першай пастаноўкі.

— **Каго яшчэ з вядомых рэжысёраў вы хацелі б запрасіць на пастаноўку?**

— На жаль, мае жаданні і мары як мастацкага кіраўніка, звязаныя з запрашэннем знакамітых рэжысёраў, не заўсёды супадаюць з фінансавымі магчымасцямі дырэктара тэатра. Хоць у перспектыве такое супрацоўніцтва верагоднае.

— **Ці з’явіцца Палескі драматычны дэфіцыт акцёрскіх і рэжысёрскіх кадраў?**

— У тэатры працуюць 18 артыстаў і 3 рэжысёры. Вакансіі творчага штата запоўненыя. Усе з іх, за выключэннем двух чалавек, маюць спецыяльную адукацыю. А вось ступень таленту, “божыей поцелованнасці”, вядома, у кожнага свая. Я думаю, што ні адзін кіраўнік не адмовіўся б ад таго, каб яго калектыву папоўнілі больш прафесійныя кадры. Але з самых розных прычын: прэстыж, зарплата, забяспечанасць жылём — мы рэальна глядзім на жыццё і стараемся вырашаць нашы творчыя задачы за кошт таго ўнутранага патэнцыялу, які мае на сённяшні дзень тэатр. А гэты патэнцыял не такі і маленькі.

— **Як лічыце, ці завяршыўся працэс станаўлення пінскага тэатра як установы культуры, якая пераарасла з аматарскага калектыву ў прафесійны?**

— Па гэтым пытанні скажу наступнае: “пачатковую” школу мы ўжо скончылі, “сярэдняю адукацыю” атрымалі, а вось уступны іспыт ва “ўніверсітэт” яшчэ спатрэбіцца здаць. Падрыхтоўкай да яго мы і займаемся кожны дзень.

— **Традыцыйнае пытанне пра планы і перспектывы...**

— Калі казаць аб планах на гэты год, то, акрамя гастроляў у Брэст, Баранавічы, Мінск, мы рыхтуемся восенню здзейсніць паездку ў расійскі Петразаводск. Гэта ж хацелі б паўдзельнічаць у фестывалях “Белая Вежа” і Рэспубліканскім фестывалі беларускай драматургіі ў Бабруйску.

— **Каб паўстала пытанне аб справаздачных гастролях у Мінску, якія спектаклі вы ўключылі б у афішу і пляцоўку якога тэатра выбралі?**

— Для выступлення ў Мінску нам падыдзе пляцоўка любога тэатра, які згодны яе прадаставіць. Мы маглі б паказаць там наступныя спектаклі: згаданую ўжо “Пінскую шляхту”, а таксама “Чорную панну Нясвіжа” Аляксея Дударова ды “Гаральд і Мод” Коліна Хігінса і Жана-Клода Кар’ера.

ТЭКСТ

Чаму пінскі тэатр стацыянарны?

з’яваўся ўжо Пінскім абласным драматычным тэатрам. У 1954 годзе, калі горад змяніў свой статус на раённы цэнтр, тэатр быў пераведзены ў Магілёў. Ды тэатральны будынак не “згубіўся” і стаў гарадскім домам культуры, дзе нарадзіўся самадзейны тэатр, які ў ліку першых самадзейных калектываў Беларусі атрымаў ганаровае званне народнага аматарскага калектыву. З 1980-га цягам трох дзесяцігоддзяў яго ўзначальваў Іван Базан. Пад яго кіраўніцтвам народны тэатр быў пераўтвораны ў Тэатр-студыю “Дыяген”, што стаў адным са знакавых калектываў студыйнага руху краіны. Дзейнасць трупы зрабілася падставай для адкрыцця прафесійнага тэатра, якому вернута гістарычная назва: Палескі драматычны тэатр.

— **Пінскі тэатр — жыве альбо выжывае? Якімі былі адметныя падзеі ў працы калектыва за мінулы год: гастролі, паездкі, фестывалі?**

— Выжываць павінен той, хто хварэе. Вядома, як і ў кожнага здаровага арганізму, праблемы часам узнікаюць. Але нашаму калектыву ў яго дзевяцігадовым узросце пакуль грэшна на нешта скардзіцца. Увагай гарадскіх уладаў мы не абдзелены, бюджэтнае фінансаванне дазваляе

раных у першым квартале 2015 года, толькі 5 былі выязнымі. Сярэдняя ж напаяльнасць залы складала 94%. Урэшце, мы зусім не супраць таго, каб часцей выязджаць. Балазе, летась пры дапамозе гарадскіх уладаў быў набыты новы аўтобус. Іншая справа, што мы не можам паказаць стацыянарныя спектаклі на тых сцэнах, якія не адпавядаюць тэхнічным патрабаванням тэатра. Час, калі на гастролі, кажучы абагульнена, ездзілі з шырмай, дзвюма елачкамі і карчом, ужо прайшлі. І без нас хапае “трубадураў”, якія здзяйсняюць свой “чос” па дзіцячых садках і школах з прадстаўленнямі сумнеўнай якасці. А мы стараемся свайго глядача любіць і паважаць, і гэта стаўленне практычна заўсёды ўзаемнае. У 2014 годзе мы паказалі 307 спектакляў, якія наведалі без малага 32 тысячы глядачоў. На 2015 год нам даведзены паказчык у 290 спектакляў, але фактычна, думаю, адпрацуем нават больш.

— **Па якім прыняцце адбіраюцца п’есы для рэпертуару і хто адказвае за гэты адбор?**

— Бягучы рэпертуар тэатра складаецца з пастановак беларускай, рускай і замежнай драматургіі. П’есы для пастановак прапануюцца кіраўніком літаратурна-драматургічнай часткай

■ **“На жаль, мае жаданні і мары як мастацкага кіраўніка, звязаныя з запрашэннем знакамітых рэжысёраў, не заўсёды супадаюць з фінансавымі магчымасцямі дырэктара тэатра. Хоць у перспектыве такое супрацоўніцтва верагоднае”.**

му”) у пастаноўцы Віталія Баркоўскага. Гэтая ж п’еса калісьці была пастаўлена на сцэне Коласаўскага тэатра ў рэжысуры таго ж Віталія Міхайлавіча. Варыянт вашай трупы — гэта рэжысёрскі перанос ці новае асэнсаванне твора Алены Паповай?

— Знаёмства з рэжысёрам адбылося ў красавіку 2014 года на смаленскім Міжнародным тэатральным фестывалі “Славянскі каўчэг”. Як вядома, Віталь Міхайлавіч працуе гадоўным рэжысёрам тамтэйшага Драматычнага тэатра імя Аляксандра Грыбаедава. І я шчыра рады, што сустрэча атрымала сваё развіццё ў выглядзе добрага і прадуктыўнага супрацоўніцтва. Да апошняга часу ў тэатра амаль не было досведу працы з запрошанымі рэжысёрамі (калі не лічыць спектакль “Кветкі правінцыі” Георгія Марчука, пастаноўку якога ажыццявіў Вітаўтас Грыгалюнас яшчэ ў 2009 годзе). Я лічу, што сумесная праца з такім прафесіяналам, якім з’яўляецца Віталь Баркоўскі

Алег ЧЭЧАНЕЎ, акцёр Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача, рэжысёр

Паралелі:
Бельгія — Францыя

Вулічнае мастацтва ў Беларусі яшчэ толькі пачало развівацца, але гэты працэс ідзе ў вас вельмі інтэнсіўна. Заўважу, што гэта мастацтва і ў Заходняй Еўропе мае не такія працяглы шлях, як часам здаецца. Сыходзячы ка наранямі ў старадаўнія карнавалы, у сваім сучасным выглядзе яно пачало развівацца толькі з канца 1970-х.

Фларыяна ГАБЕР, гісторык і крытык вулічных мастацтваў (Бельгія — Францыя)

Прадказаць непрадказальнасць

У вас, дарэчы, таксама ёсць свае глыбінныя нацыянальныя традыцыі. Тое ж Купалле, да прыкладу, як і іншыя абрадавыя дзеянні, — насамрэч вулічныя свята з элементамі карнавалу. Таму далейшае развіццё вашага вулічнага мастацтва асабіста я бачу не толькі ў перайманні еўрапейскіх здабыткаў, але і ў больш актыўным звароце да сваіх традыцый.

Адна з асноўных асаблівасцей вулічных мастацтваў у Беларусі — імкненне да інтэрактыўнасці. Калі два гады таму я была на Міжнародным фестывалі вулічных тэатраў у Мінску і таксама выступала там з лекцыяй, усе пыталі ў мяне, як дасягнуць той інтэрактыўнасці з беларускімі глядачамі. Я была вельмі здзіўлена, бо ў Францыі, дзе я цяпер працую, такіх праблем не паўстае. Але і тады ў Мінску, і цяпер у Віцебску я бачыла некаторыя вашы пастаноўкі (найперш, “Паштавікі” тэатра “Мустах”, а таксама працы некаторых іншых творчых калектываў), дзе глядачоў не проста вадзілі за рукі, а ўступалі з імі ў мастацкі дыялог, рабілі іх сапраўднымі саўдзельнікамі вулічнага прадстаўлення. На маю думку, менавіта такі інтэрактыў можа стаць адметнасцю беларускага вулічнага мастацтва. Так, вы менш разняволеныя, чым еўрапейцы, амаль не ўсміхаецеся на вуліцы. Але вашы глядачы яшчэ не распешчаны вулічнымі прадстаўленнямі, таму з радасцю адгукаюцца на магчымасць паўдзельнічаць, падыгрываюць артыстам, уцягваюцца ў дзею. А такія нацыянальныя рысы, як гасціннасць, добразычлівасць, жаданне дапамагчы будучы і далей, я ўпэўнена, садзейнічаць удзелу глядачоў у вулічных дзеях.

Яшчэ адна ваша асаблівасць — вы ўсё называеце вулічным тэатрам. У Еўропе ж усталяваўся іншы тэрмін — вулічнае мастацтва, якое сінтэзуе розныя віды мастацтваў і можа ўвасабляцца ў самых нечаканых праявах. Замацавалася ў еўрапейскіх краінах і ўстойлівае азначэнне тых, хто гэтым займаецца: вулічныя артысты. Для Францыі, да прыкладу, гэта важна ўдвая, бо акцэнт робіцца не на слове “артыст”, а на слове “вулічны”. І гэта зусім не абраза, не пагарда, як часяком успрымаюць у вас. Рабіць прадстаўленні на вуліцы ўдвая складаней, чым проста іграць у тэатры, бо глядача трэба заваяваць. Не толькі прыцягнуць яго ўвагу, але і ўтрымаць яе. Так што вуліца — лепшы “эксперт” прафесіяналізму.

Мне давялося паглядзець многія вашы вулічныя фестывальныя паказы. І я заўважыла на іх не толькі падобнае на тое, што бачыла ў іншых краінах, але і штосьці для сябе новае, нават нечаканае. У прыватнасці, адзначу само адкрыццё віцебскага фэста “На сямі вятрах”, што адбылося ля гарадской ратушы. Тут быў абыграны не толькі архітэктурны асяродак, як гэта бывае ўласціва вулічнаму мастацтву, але і зменлівасць беларускага надвор’я, вашы геаграфічныя асаблівасці: узнікла гульня з ветрам і паветрам, былі ўлічаны іх парывы. А як гэта было прыгожа, калі тонкая плёнка, што лунала ля ратушы, літаральна на нашых вачах ператваралася ў “аблачынкі”! На вуліцы вельмі важна працаваць з наваколлем — ад архітэктурных форм да глядачоў, ад магчымай непрадказальнасці іх рэакцыі да такой жа непрадказальнасці прыродных змен.

Занатавала Надзея БУНЦЭВІЧ

ФОТОФАКТ

Павільён у поўным маштабе

Нацыянальны павільён Беларусі на 56 Венецыянскім біенале працуе ў поўным маштабе. Маецца на ўвазе не толькі падключэнне электроннай сістэмы, але і відэаінсталяцыя Канстанціна Селіханова (на фота злева) “Лес”, якая з’яўляецца зонай медытацыі праекта “Архіў сведкі вайны”.

Фота Аляксея ШЫНКАРЭНкі

Беларускі дзяржаўны ансамбль "Песняры" зноў давёў, што ён жывейшы за ўсіх жывых калег, і на радасць сваім прыхільнікам выпускаў альбом, а да яго — альбом кантрольны. Гэта значыць, адрэзку два рэлізы з песнямі, якія калектыў выконвае на канцэртах, але якія на пласцінках яшчэ не выдаваліся: адзін беларускамоўны ("Прысвячэнне Майстру..."), другі — рускамоўны ("Хмель молодой"). Вядома, мы маглі б пайсці торным шляхам і адрэзэзваць іх у рубрыцы "Аўдыя&Відэа", але дзяржаўныя калектывы робяць падобныя маштабныя рэлізы нячаста. Таму і мы вырашылі падтрымаць пачын артыстаў эксклюзівам і пагутарыць пра гэтыя работы ў фармаце "круглага стала" музычных крытыкаў: рэдактара аддзела газеты "Культура" Надзеі БУНЦЭВІЧ (далей — Н.Б.), намесніка галоўнага рэдактара часопіса "Мастацтва" Дзмітрыя ПАДБЯРЭЗСКАГА (Д.П.) і спецыяльнага карэспандэнта "К" Алега КЛІМАВА (А.К.). А ў дадатак да гутаркі — рэзюмэ ад мастацкага кіраўніка Беларускага дзяржаўнага ансамбля "Песняры" Вячаслава ШАРАПАВА.

Падрыхтаваў Алег КЛІМАЎ

Нешта ў гэтым ёсць

Д.П.: — Калі тэатр пачынаецца з вешалкі, то пласцінка — з вокладкі. Дзяржаўны ансамбль прапаноўвае слухачу альбомы, вокладкі якіх выкананы ў эстэтыцы фірмы "Мелодыя" другой паловы 1980-х. Для мяне гэта азначае на гэтым узроўні нібы закапаць у зямлю зробленае. Я асабіста схпіўся за галаву.

Н.Б.: — З іншага боку, у тым, як выглядаюць вокладкі і дыскі разам узятыя, я бачу поўную гармонію: кампакты стылізаваны пад пласцінкі таго часу.

Д.П.: — Каб гэта была арыгінальная падумка, я падтрымаў бы. Але падобнае рэалізавалася неаднаразова многімі выканаўцамі.

Н.Б.: — Я да таго, што яшчэ толькі трымаючы ў руках гэты альбомы, разумееш, што за музыка цябе чакае. Мянэ бянтэжыць іншае. Калі назва аднаго з дыскаў — "Прысвячэнне Майстру..." — цалкам адпавядае такому падыходу, дык назва іншага — "Хмель молодой" — абсалютна не пасуе яго зместу. Калі музыканты пайшлі рэтра-шляхам, то назваць альбом варта было б "Старый клен" — па іншай з песень, што ўваходзяць у дыск.

А.К.: — Але ж гэта не альбом старых савецкіх песень.

Н.Б.: — А стылістыка амаль ва ўсіх акурат такая...

А.К.: — "Прысвячэнне..." таксама вытрымана ў той жа стылістыцы, гэта кампазіцыі, якія нагадваюць творчасць савецкіх ВІА 1970-х.

Н.Б.: — І ўсё ж "Прысвячэнне..." больш сучаснае, бо там некаторыя песні свядома вырашаны ў эстэтыцы постмадэрну: прысутнічае тое, што сёння называюць гіпертэкстам (свядома спасылкі на "песняроўскі" рэпертуар "залатых гадоў" ансамбля), інтэр-

тэкстам (наўмысная пабудова на цытатах, рэмінісцэнцыях, калажах ды сэнсавым дыялогу).

Д.П.: — "Хмель...", вядома, прайграе, нягледзячы на тое, што і ў ім я спасылкі пачуў. Песня "Каролина" нагадала мне "Александрыну", "Мы с кумой" — "Слушай, тэща...". Але гіперсучасным я б "Хмель..." дакладна не назваў.

Н.Б.: — У тым і справа, што ў "... Майстры..." тыя пазнакі расставлены свядома, наўмысна, чутныя відавочныя падказкі. Гэта сапраўды прысвячэнне. А ў "Хмеле...", складаецца адчуванне, нібы вось так выйшла.

традыцый таго ансамбля, новых песень, варты старых хітоў, у іх рэпертуары сёння няма.

Н.Б.: — А чаму папракаюць? Бо ад "Песняроў" чакаеш развіцця традыцый. У Мулявіна былі розныя творчыя перыяды — лепш, горш, — але развіццё ішло (можа, акрамя самых апошніх гадоў яго жыцця, калі ў творчасць ансамбля ўмяшаліся ўсім вядомыя фактары). А новае ў цяперашніх "Песняроў" выглядае бясконцай "стылізацыяй" пад старых "Песняроў". І нават спробы па-свойму аранжыраваць народныя песні не ідуць ні ў якое

Д.П.: — Я згодны, што з гэтага альбома можа атрымацца яркая скразная канцэртная праграма, шоу з візуальнымі радам ці нават спектакль.

Н.Б.: — Аднак да сярэдзіны пласцінка неяк выдыхаецца. А яшчэ не трэба забывацца пра тое, што як ад дзяржаўнага калектыву ад ансамбля патрабуюць выкананне плана. З аднаго боку, яны павінны "захоўваць брэнд", з іншага — з году ў год рабіць касу. Верагодна, тут ужо не да эксперыментаў. І "Песняры" застаюцца закладнікамі публікі, якой (у сярэднім) ад 45 гадоў і больш.

А аўтары хто?

А.К.: — "Песняры" маглі б "згуляць" на маладзёжным полі, але для гэтага ў іх няма адпаведнага рэпертуару, няма іншых аўтараў, якія пісалі б нешта менавіта пад ансамбль — на стыку музычных традыцый, архаікі і часогсыі актуальнага. А тыя, хто стварыў калісьці вялікія "песняроўскія" хіты, альбо, на жаль, памерлі, альбо перасталі пісаць, альбо, што натуральна, вечно быць сучаснымі не здольныя.

Н.Б.: — Тут трэба згадаць, што Мулявін падбіраў у ансамбль людзей, якія з'яўляліся носьбітамі нейкіх новых творчых ідэй.

Д.П.: — У залежнасці ад задач, якія ў дадзены момант стаялі перад ансамблем.

А.К.: — Як патрэбныя яму тут і цяпер "інструменты". Дарэчы, нягледзячы на перманентныя турбацыі ў складзе Белдзяржансамбля, музыкантаў Шарапаў адшуквае вельмі прыстойнага ўзроўню. Гэта і ў запісе чуваць, і "жыўцом".

Н.Б.: — Але крэатыўнікаў узроўню тых "песняроў" сярод іх няма.

А.К.: — Трэба аддаць належнае і цяперашнім "Песнярам": новыя кампазіцыі (у дастатковай колькасці) яны пішуць, а не толькі перапяваюць старое, як гэта робяць тыя іх расійскія калегі, з якімі мулявінскія "Песняры" пачыналі прыблізна ў адзін час: "Добрыя молодцы", "Поющие гитары", "Самоцветы" і гэтак далей. Іншая справа, што ад дапусцім, "Веселых ребят" або "Землян" пасля іх рэанімацыі, публіка — нават зусім маладая — патрабуе старых песні, а да новых ставіцца, як правіла, прахалодка.

Крытыкаваць — не будаваць

Д.П.: — "Прысвячэнне Майстру..." — матэрыял прыстойны. Але ці будзе ён мець хоць нейкі рэзананс?..

Н.Б.: — У гэтым альбоме ёсць што развіваць, я бачу ў ім магчымую лінію, вакол якой можна нешта будаваць, а вось "Хмель молодой" — работа досыць прахадная.

А.К.: — Мне таксама беларускамоўны рэліз здаўся больш цікавым. Тым не менш, як мне здаецца, яго песні ў часы Мулявіна былі б не падмуркам і не галоўным упрыгожаннем будынка — пласцінкі, праграмы, — а звычайнымі цаглінкамі. Праўда, які будынак без цагліны?..

Д.П.: — Увогуле, пажадаем "Песнярам" поспеху!

Які будынак без цаглінак?

А.К.: — Калі ў беларускамоўнай пласцінцы такая гучная назва, то і носіць яна больш канцэптальны характар.

Д.П.: — У другую ж, такое ўражанне, сабралі ўсё, што было пад рукой з рускамоўнага і не выдавалася. А ў першай да відавочных удач аднясу "Благаславі, маці", "Масленіца", "Гэй, кола!". Здзіўленне ж выклікае ў народнай песні "Ляцеў воран" нейкі падгаласок з "усходнім акцэнтам". Навошта ён тут патрэбны? Ну а "мінус" стаўлю народнай "Ехаў казак": атрымаўся гэтакі кафэштантан з цыганшчынай.

Н.Б.: — Асабіста ў мяне найбольш непараўменне выклікалі "Пераборлівыя дзеўкі": нават па змесце песня асацыюецца ледзь не з даваенымі гадамі. А вось даволі простая колішняя песня Ігара Лучанка "Дзе ты, зорка мая..." набыла вельмі добрую аранжыроўку: прыцягальныя гармоніі ва ўступе, адметнае ансамблевае шматгалоссе, імкненне пераадолець паўторнасць за кошт інтэнсіўнага варыяцыйнага развіцця. У "Хмеле..." нічога такога няма. І песень запамінальных таксама. Ад таго ж "Старога клена" Аляксандры Пахмутавай чакаеш нейкага новага прачытання, перасэнсавання (хто і як гэтую песню толькі ні перапяваў!), але ўсё вельмі традыцыйна.

А.К.: — Беларускі дзяржаўны ансамбль "Песняры" ў гэтым і папракаюць, што пры захаванні

параўнанне з тым, як гэта рабілася ў часы Уладзіміра Георгіевіча.

Д.П.: — Адсутнічае эксперымент як такі.

А.К.: — А я б да яго ўсё ж аднёс пласцінку "Шчасліваць" на вершы Янкі Купалы. Не буду яе параўноўваць з такімі работамі, як "Песня пра долю" або, напрыклад, "Гусяр", — вялікімі музычнымі драматургічнымі творами, але тое быў матэрыял, што падбіраўся і выбудоўваўся адмыслова.

Д.П.: — Пасля "Шчасліваць" ў мяне якраз з'явілася надзея на тое, што нарэшце мы дачакаліся руху ад "Песняроў".

Н.Б.: — У "Прысвячэнні..." ёсць намёкі на гэта. Я б адзначыла пачатак пласцінкі. У першай песні — "Прысвячэнне Майстру..." Вячаслава Шарапава — цікавая драматургія, адыход ад лабавой падачы "куплет-прыпеў". На месцы першага прыпева ўнікае "спасылка" на "Завушніцы", на месцы другога — на "Крык птушкі". Запевы вырашаны амаль як малітва-заклінанне — рэчытацыяй на адной ноце. Інструментальны ж уступ носіць гэтакі "атмасферна-тумановы" характар, пераносчы слухача кудысьці ў паднябессе. Наогул, на аснове самой гэтай ідэі — прысвячэння са "спасылкамі", не гаворачы пра ўвесь альбом, — можна было б паспрабаваць зрабіць буйную шматчасткавую кампазіцыю — тэатралізаваную, канцэптальную.

Трое музычных крытыкаў пра два новыя альбомы Беларускага дзяржаўнага ансамбля "Песняры"

■ Рэзюмэ ад Вячаслава Шарапава

Загэдыя прашу прабаўня, калі камусьці ў маім рэзюмэ трапіцца "перчык". Справа ў тым, што некалькі пакаленняў славян свядома (ці несвядома) узгадоўваць у сабе прыкметы каланіяльнага мыслення. Выяўлялася гэта ў абагаўленні заходняй музыкі з яе ідэаламі, моды, жавальнай гумкі і таму падобнага. У выніку, сёння мы масава перасталі чуць ці хацець чуць у песні добрае, сардэчнае. У наяўнасці распаенне на моладзь, якая ўжо гаворыць з акцэнтам, а ўсю сваю прагрэсіўнасць выказвае ў сфлі і "лайках". З іншага боку — шансон-соцыум, прыхільны стылю, які не вынаходзіць нічога, паспяхова існуючы ў трох акордах і "канкрэтным" слоўным наборам. І гэта — наша масавая культура. Рэальная і неаспрэчная, якой пляваць на музычных крытыкаў. Можна заглябіцца ў нетры гэтай тэмы, але ёсць людзі, якія вельмі добра тлумачаць ўсе прычыны і плады бягучай сітуацыі.

Вярнуся да "Песняроў". Можа, хтосьці не ведае, але мы, літаральна да пачатку гэтага года, вельмі шмат ездзілі. Неверагодна шмат! Прычым не толькі з касавымі канцэртамі, куды прыходзіла пэўная аўдыторыя, але і на вялікіх масавых мерапрыемствах на вуліцах і стадыёнах, удзельнічалі ў зборных канцэртах разам з самымі рознымі выканаўцамі неаднастайнай ступені "зорнасці" і статусу. Нас слухалі розныя па ўзросце і прыхільнасцях людзі. Маючы сёння велічэзны досвед зносін з сучаснай аўдыторыяй, выснова адназначная: мяняцца нам нельга! Эпоха сучаснага інфармацыйнага шквалу гэта не прыме. Іншая справа, што ў агульнай атмасферы спеюць змены. Сёння ўжо мала хто з дарослых верыць у будучыню панка альбо ў прагрэсіўны ўплыў джаза. Людзі актыўна далучаюцца да рэтраспектывы, спрабуюць схвацаць за заспяваючы ўплыў старых добрых савецкіх песень, ідэй сацыяльнай справядлівасці і традыцыйных хрысціянскіх каштоўнасцяў. І урокам нам усім — нігілізм, цыннізм, якія ператварылі выдатную суседнюю з намi зямлю ў поле бою. І гэта, хутчэй за ўсё, ад доўгай адсутнасці цвярозай ідэалогіі, часткай якой, бясспрэчна, з'яўляецца папулярная музыка.

ТЭКСТЫ

Дзмітрый ПАДБЯРЭЗСКІ, намеснік галоўнага рэдактара часопіса "Мастацтва", музычны крытык

Алег КЛІМАЎ, спецыяльны карэспандэнт "К",

Надзея БУНЦЭВІЧ, рэдактар аддзела "К", музыказнаўца

Фотапраекцыя

Цэнтр сучасных мастацтваў да 1 жніўня прадстаўляе міжнародны праект "Анатомія. Ідэальнае цела". У асноўным праект фатаграфічны з уключэннем відэарта і перформанса. Не магу сказаць, чаго ў ім больш — рэтраспекцыі альбо сучаснага мастацтва. І ў прысутнасці сацыяльна-арыентаваных работ хацела б спыніцца на арт-фатаграфіі. У гэтай частцы — некалькі рэгістраў і нават ліній разлому. Добра тое, што праект маштабны: у ім прымаюць удзел не толькі асобныя аўтары, але і арт-групы — усяго іх 22 — з Беларусі, Польшчы, Чэхіі, Швецыі, Латвіі і Аўстрыі. Куратар — Дэйна ДАНИЛОВІЧ.

3 трыбуны 1980-х Шкада, што столькі сіл эмоцый арганізатару, як і публікі, ідзе на абмеркаванне тэмы "можна альбо нельга", "паказваць альбо не", "зротыка/не зротыка", "учора альбо сёння". Усё гэта дакладна "учора": забароны, забабоны і ханжаства, які і мастацкія практыкі многіх беларускіх фатаграфістаў. Эксклюзіўная рэвалюцыя, гендарныя праблемы былі актуальныя ў сусветным мастацтве ў 1970-1980-я. Тэма ідэнтыфікацыі — грамадзянскай, этнічнай, культурнай, рэлігійнай, узроставай — з'явілася трохі пазней.

Не спрачаюся: кожная краіна ў развіцці свайго мастацтва можа паўтараць

Серый Ждановіч, "Метамаर्फінг".

Чэрвеньскія аўдыя/відэаробаты айчынных выканаўцаў рэзнуюць спявачка Ірына ВІДАВА і кампазітар Алег МОЛЧАН (А.), а таксама спецыяльны карэспандэнт газеты "Культура" Алег КЛІМАЎ (В.).

АЎДЫЯ
Вольга Акуліч і Юрый Несцяранка,
сінгл "Дарога на поўдзень"

А: З Вольгай Акуліч і яе творчасцю я пазнаёмілася ў юным узросце, калі нам было гадоў па сямнаццаць, і нават напісала некалькі песень на яе беларускамоўныя вершы. Кранула мяне гэта дзяўчына, яе душа, было ў ёй нешта, што адрознівала ад астатніх. І мне прыемна, што я не памылілася: Вольга засталася ў творчасці ўсюр'ёз і наогула. Нашы шляхі разыйшліся, бо ў нас зусім розныя падыходы да творчасці, можна сказаць, супрацьлеглыя, але гэта ніколі не замінае мне з цікавасцю ставіцца да яе дзейнасці. Акуліч для мяне, у першую чаргу, паэткі, якая пад гітару даносіць да слухача свае вершы, думкі, філасофію разам з музыкай. Менавіта ўнутраны

Павал Хейны, "Без назвы".

Андрэй Карацук, "Непазятая практыка аскавання цела".

гэты шлях, паглыбляючы сусветныя тэндэнцыі ўласным досведам, дасягненнямі і праваламі. Можна паўтараць часткова. Усё ішло б сваёй хадой, але на мяжы стагоддзяў лічбавыя тэхналогіі і медыя здзейснілі настолькі глабальны пераварот у культуры, што ігнараваць яго — немагчыма. Недарэчна, недалянабачна, калі жадаеце. Нельга не бачыць гэту

хвалю, нават цунамі — празмернасць візуальнага абліччаў самага рознага кшталту, агідных і вульгарных у тым ліку. Але нельга рабіць выгляд, нібы што гэтыя магчыма забараніць, акрыць пэўную тэму... Не можа "цялеснае ў мастацтве" быць закрытым дыскурсам: гэта ж проста смешна, урэшце... Але праблема была суправаджэннем першых выставак цыкла "Анатомія" ў Віцебску.

Ідэальнае — універсальнае Чым больш унікаеш у экспазіцыю "Анатомія", тым больш дакладнай становіцца ўпэўненасць: у пошуках ідэальнага цела фатаграфы прышлі да цела ўніверсальнага. У шматлікіх інтэрпрэтацыях аб'екта ўсё існуе адначасова: у юных рысах ужо закладзена старэнне, сталага узросту актрыса (праца Павала Хейны "Без назвы") поўная малядога азарту, а мужчынскіма мадэлямі можа любавачца

гэтаксама доўга, як і жаночымі. На ішчасце, куратар пастаралася пазбегнуць візуальнай эксплуатацыі выключна жаночых цел і жаночай эсхуальнасці, як гэта бывае практычна заўсёды. Можна было б нават паралельна фатаграфам яшчэ больш папрацаваць з мужчынамі.

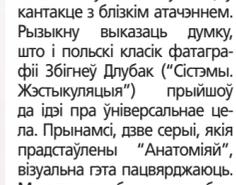
Цікава, што ў абліччах натуршчыц аўтары шукаюць і знаходзяць падабенства да класічных скульптур (Рэйніс Хофманіс у працы "Мадэль", да прыкладу), і калі наўпрост адпаведнасці няма, фатограф настойвае на дыялогу. І гэта таксама момант цялеснасці — у самаадчуванні, у кантакце з блізім атачэннем. Рэзюмю выказаць думку, што і польскі класік фатаграфіі Збігнеў Длубак ("Сістэмы Жэстыкуляцыя") прышоў да ідэй пра ўніверсальнае цела. Прынамсі, дзве серыі, якія прадстаўлены "Анатоміяй", візуальна гэта пацвярджаюць. Мноства дробных падрабязнасцей і адценняў нагады складаюцца ў нейкі абсалют, у вычарпальнае прадстаўлен-

Серый Ждановіч, "Метамаर्फінг".

Серый Ждановіч, "Метамаर्फінг".

Серый Ждановіч, "Метамаर्फінг".

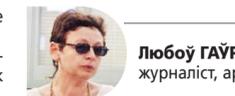
не аб безумоўнай цялеснай форме жывога. Па шляху адмовы ад прамога выяўлення цела пайшлі Таццяна Радзівілка ("Без назвы") і Сяргей Ждановіч (з серыі "Метамаर्फінг"). Іх мета — канструяванне цела з умоўных і сінтэтычных рэчаў: модных брандаў, пенакардону, пластыку. Усяго, што ўяўляе абалонку, нейкі сімвал, мімалетны і не асабліва каштоўны. Гэта падыход іранічна, постамадэрнісцкі, у чым, уласна, і характэрна аб'ектаў. Да актуальнага мастацтва звычайна прад'яўляюць прэтэнзіі: масаваму глядачу яно нібыта не разумелае, патрэбны каментарыі, а значыць — твор не самадэстатковы. Але ў дадзеным выпадку ідэя счытаецца ў момант і абсалютна даступная публіцы з любым узроўнем падрыхтоўкі.

Ідэальнае — адноснае

Акрамя работ Таццяны і Сяргея, хацела б згадаць яшчэ некалькі серый, якія вылучае сучасны падыход: "Блізкасць" Дэйны Данилович, інсталяцыя Алены Пратасевіч "Perfect body". І, карыстаючыся інайсідарскай інфармацыяй, назваю яшчэ "Ідэальнае цела Пятачка" Сяргея Кажамякіна, якое стала ў праекце "Пошукам ідэальнага цела". "Блізкасць" рэзка вылучаецца з агульнага шэрагу як арт-фатаграфія — прамая,

кантактная, выразная, з добрым пацуждём святла — адрэзніваецца ад калажы, дзе фатаграфія служыць толькі інструментам і сама па сабе каштоўнасці не ўяўляе. Алена Пратасевіч, не бачуючы пошласці, на працягу паўгода адсочвала "ідэальныя целы" на сеткавых фотарэсурсах, і знайшла кучу акцэраў, спартсменаў, персанажу рэкламы. Аўтар выбаркі безыменны: гэта камп'ютарная праграма, калектыўны безаблічны прадукт, які мае мільён карыстальнікаў. Змясціўшы ў гэты хаос кадры з хатніх хронік, Алена атрымала неспадзяваны кантраст паміж ідэальнымі блізімі і цалкам зыкетачным, навязлівым стандартам, які нават чужым і настройку на больш тонкае, метафізічнае да сябе стаўленне, усе гэта разам — насмешлівы погляд на праблему.

Сяргей Кажамякін упершыню паказаў не толькі фатаграфічную серыю, але і тэкст-інсталяцыю: копі-паст гэтаксама з сеткавых нетраў, у якім для тых жа мільёнаў карыстальнікаў сабрананае калумнае варыва парад, аб'яў, загаловаў, псеўда-мурасцей і сапраўднага кітча. Успрымаць такую інфармацыю можа толькі ўсядны Пятачок.

Любоў ГАУРЫЛЮК, журналіст, арт-крытык

Дарэмна куратар адмовілася ад здаровага цынізму. Разам з вастрынёй падыходаў і адчуваннем ірацыянальнасці таго, што адбываецца, гэта якасць зрабіла лепшыя работы праекта сучаснымі.

Архіў — правільная падтрымка

Рэтраспектыўная частка экспазіцыі — асобны праект "Цела, якое гаворыць", створаны на базе калекцыі Галерэі візуальных мастацтваў "Nova". Куратар — Уладзімір Парфянок. У розныя гады і з розных нагод яна звярталася да тэмы "дыктатуры цела". Таму зараз можна выбраць лепшыя адбіткі і, у асноўным, бром-срэбраныя! Культывы "Нашчасны выпадак" Віктара Бутры, здымкі, якія рэдка выступаюцца, — Алены Мулюкінай, Андрэя Савіцкага, Зои Мігуновы, Сяргея Сукавічына. Не экspanаваліся раней "Пераўвасабленне" і "Феціш" Дзяніса Раманюка. Калісьці публічным паказам замянілі кансерватыўныя погляды мастацкіх саветаў, затым, напэўна, зацікавілі сацыялісты альбо штосці гэтага кшталту. Тым не менш, сённяшняму глядачу цікавая не толькі гістарычная масавае каштоўнасць кадраў, але і мастацкая. Гэта, безумоўна, арт-фатаграфія, безадносна да сацыяльных даследаванняў гендарных праблем і гэтак далей. "Цела, якое гаворыць" сведчыць пра сябе — пра індывідуальнасць, самаспазнанне, пра жывую матэрыю і настройку на больш тонкае, метафізічнае да сябе стаўленне. Пра настройку на рэзананс з наваколлем.

...І ў любым выпадку, карысна, што галерэя знайшла спосаб паказаць сваю калекцыю ў Цэнтры сучасных мастацтваў. Спадзяюся, гэты прыём будзе выкарыстоўвацца і ў будучыні. Нахай рэтраспектыўна, у рамках больш буйных праектаў, але як экантрад гэта важна. Гэта ўжо спадчына.

ТЭКСТ

Любоў ГАУРЫЛЮК, журналіст, арт-крытык

Рэпарцёрскі марафон

Доктар Аўтахайс

Спраба сіткама па-беларуску

На здыманай плёначкай сіткама "Гарашы".

Ідэя фільма нарадзілася ў кампазітара Дзмітрыя Фрыгі, які захацеў стварыць цікавае кіно насуперак тым, хто жаляцца, што нічога нельга зрабіць без грошай. Сваёй ідэяй ён падзяліўся з апэратарам-пастаноўчыкам Аляксандрам Крупінам і вядомым беларускім сцэнарыстам Андрэем Курэйчыкам, у чым заліку расійскія папулярныя стужкі "Лёбавы-морковь", "Ёлікі", "Юленька"... Якраз Курэйчык і пагадзіўся напісаць сцэнарыі да фільма.

Дзеі разгортваюцца ў ускарэна Мінска ў мікрараёне Шабаны (таму і "Ш") напрыканцы назвы фільма). Малады беларус (ролю выконваў акцёр Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі Арцём Курэн) вяртаецца ў Мінск з ШША ў падкоўваецца на працу ў аўтамайстэрню ў Шабанах. Тут яго рэжымдацыйныя лісты нікому не цікавяць. Куды важнейшае тое, што ён можа рабіць рукамі, і як зарэкамандуе сябе працай. "Прабач, але гэта Беларусь!" — кажа яму з сарказмам галоўны герой, які кіруе гэтым гаражом. Яго ролю выканаў Аляксандр Кулініковіч, вядомы беларускі музыкант. Па сюжэце фільма ён нарадзіўся і вырас у Шабанах і большую частку свайго часу праводзіць у гаражы. У сваіх думках ён затрымаўся дзесьці ў тэлеконкурсе "Я люблю Беларусь". Кожны чалавек — каваль свайго лёсу і свайго шчасця. І толькі ад яго самога, а не ад таго, дзе ён нарадзіўся і вырас, залежыць, чаго ён у жыцці дасягне.

На галоўную ролю невыпадкова абралі менавіта Кулініковіча. Для фільма быў патрэбны герой не "сапазвонны", мара хатніх гаспадынь, а моцная асоба, сапраўдны брутальны беларус, здольны кінуць вопыт любым акалічэнням. Хлоп сам Аляксандр кажа, што галоўны герой і падобны чымсьці да яго, але Кулініковіч усё ж больш добры за свайго персанажы і не настолькі агрэсіўны. Але бывае, што таксама сыходзіць у сябе і робіцца панурым. (Апроч усяго, Кулініковіч збіраецца напісаць песню да фільма. Асноўным аўтарам музычных тэм будзе Дзмітрый Фрыга.) Не менш яркім і харызматычным атрымаўся вобраз і напарніка

Алег ГРУШЭЦКІ
Фота аўтара

галоўнага героя (ролю выконваў Юрыі Навумаў).

Нельга сказаць, што здымкі праходзілі лёгка. Першапачаткова быў разлік, што стварыць фільм атрымаецца праз краўдфандзінг, які папулярны на Захадзе і атрымлівае паўнае распаўсюджванне ў Расіі. Яго сутнасць у тым, што людзі, якім цікавы той ці іншы праект, добраахотна ўносяць у яго свой фінансавы ўнёсак. Для старту здымак неабходна было сабраць 80 мільёнаў рублёў. Але, напэўна, у нашай краіне дадзена мадэль пакуль не працуе. Тым не менш, стваральнікі фільма прыступілі да здымак, так бы мовіць, на свой страх і рызыка. Ідэя і гарачае жаданне стварыць апынуліся мацнейшымі. Быў арганізаваны кастынг, абвешчана акцыя са зваротам да ўсіх ахвотнікаў дапамагчы. І знайшліся і людзі, і абсталяванне, і аўтамабілі для здымак. Шмат хто прыходзіў, каб проста дапамагчы ў працы на здыманай плёначкай. Таму атрымаўся ўсё ж такі зняць фільм з мінімальнымі ўкладаннямі.

Здымкі праходзілі як у Шабанах, так і бліжэй да цэнтры сталіцы ў аўральным рэжыме: па 15 гадзін на суткі. І фільм атрымалася зняць у запланаваны сцэнарыстам і рэжысёрам Андрэем Курэйчыкам 5 дзён! Калі дакладней, з 26 па 30 чэрвеня.

Пасля завяршэння здымак Кулініковіч напісаў на сваёй старонцы ў Фэйсбуку: "Я так ніколі не стамаўся. Спусташэнне поўнае. Скажаць, што задаволены, — зманіць. Я вельмі задаволены. Скажаць, што ўдзячны, — гэта таксама маленюкая хлусня. Я вельмі ўдзячны. Я яшчэ ніколі не бачыў, каб гэтакія колькасць людзей працавала ў такім парыве".

Плануецца, што ў выніку атрымаецца карціна амерыканскага фармату прыкладна на 45 хвілін. Арыенціравана фільм выйдзе ўжо ў верасні гэтага года. Рэжысёрам плануецца серыя кінапраэм'ер у беларускіх кінатэатрах, затым фільм адпраўзіцца ў фестывальны тур, пасля чаго будзе прапанаваны айчынным тэлеканалам.

A&B: Аўдыя & Відэа

ТЭКСТ
Алег КЛІМАЎ, спецыяльны карэспандэнт "К"
Ірына ВІДАВА, спявачка, **Алег МОЛЧАН,** кампазітар

дзі з першапачатковай тэкставай вертатывы і біты. Мне здаецца, што такія прыёмы выкарыстоўваюць у першую чаргу тэй, хто не валодае прафесійнымі вакальнымі навыкамі і свае думкі даносіць у асноўным праз меладэкламацыю. Таму, калі ўлічыць, што ідэолаг праекта — прафесійны дызайнер, то праца наогул цалкам прымальная. Адзінае, мне хацелася б, каб у альбоме знайшліся хаця б два ці тры хіты. Я не маю на ўвазе кароткія фразы. Чамусьці ў цяперашніх музыкантаў прынята лічыць, што такая фраза ўжо сама па сабе з'яўляецца хітом — гэта распаўсюджаны і памылковы зман. У пабудове хіта ўдзельнічае вельмі шмат элементаў, такіх, як уступ, рыфм, куплет, спалучэнне гукаў і слоў, нават аўдыторыя... Калі Дзіму будзе цікавая гэтая тэма, думаю, з часам ён асвоіць і яе.

Дзіма Ску і "Каб-каб", альбом "Ф2"

А: Радуе ўжо тое, што музыканты не замыкаюцца на адным стылі, а выкарыстоўваюць у кампазіцыйных элементах хіп-хопа, EDM, tech house, рок-і поп-музыку... Гэты музычны вінегрэт выглядае цалкам прыстойна. Адчуваецца, што хлопцы пастараліся з матэрыялам. Простыя, зразумелыя аранжыроўкі, рыфмы, ядрэннае звязненне. У прыціпе — гэта адзін з кірункаў, які тыповы для сённяшняй сучас-

най культуры. Асабліва — рэчытывы і біты. Мне здаецца, што такія прыёмы выкарыстоўваюць у першую чаргу тэй, хто не валодае прафесійнымі вакальнымі навыкамі і свае думкі даносіць у асноўным праз меладэкламацыю. Таму, калі ўлічыць, што ідэолаг праекта — прафесійны дызайнер, то праца наогул цалкам прымальная. Адзінае, мне хацелася б, каб у альбоме знайшліся хаця б два ці тры хіты. Я не маю на ўвазе кароткія фразы. Чамусьці ў цяперашніх музыкантаў прынята лічыць, што такая фраза ўжо сама па сабе з'яўляецца хітом — гэта распаўсюджаны і памылковы зман. У пабудове хіта ўдзельнічае вельмі шмат элементаў, такіх, як уступ, рыфм, куплет, спалучэнне гукаў і слоў, нават аўдыторыя... Калі Дзіму будзе цікавая гэтая тэма, думаю, з часам ён асвоіць і яе.

В: Яркі ўзор таго, як захопленыя музыкай людзі запісваюць у хатніх умовах не проста асобныя трэкі, а аб'ядноўваюць іх у альбомы і прадстаўляюць на суд інтэрнэт-аўдыторыі. У асноўным баранавіцкі праект прапанаваў тэму рытмічных трэкаў, і па-над кімі яго ідэолаг начытвае тэксты, вялікая частка іх — гэта іранічныя, які тыповы для сённяшняй сучас-

ВІДЭА
"Разбітае сэрца пацана", "Ты кінула сябе"

А: На мой погляд, вельмі неадназначная работа. Мабыць, па задумцы стваральнікаў, яна павінна была выклікаць самыя супярэчлівыя пачуцці, рэакцыю і... дыскусію ў грамадстве. Зразумела, што кліп носіць у першую чаргу сацыяльны характар. Напэўна, гэта і ёсць альтэрнатыва. Тэма алкагалізму — зладзённая, і ў абраным спосабе данясення матэрыялу, верагодна, цяжка было абісціць без такіх слоў, як "трыхаманія". Аб'ядноўваюць іх у альбомы і прадстаўляюць на суд інтэрнэт-аўдыторыі. У асноўным баранавіцкі праект прапанаваў тэму рытмічных трэкаў, і па-над кімі яго ідэолаг начытвае тэксты, вялікая частка іх — гэта іранічныя, які тыповы для сённяшняй сучас-

дай алкаголю ў роліку паказваецца яго ўжыванне. Зусім ядрэнна, што праблемы абзаначаюцца такім спосабам, толькі хацелася б падзяляць дзве рэчы: мастацтва і сацыяльны аспект. А калі злучаць іх, то так, каб ні адзін з бакоў не пацярпеў. І пажаданне музыкантам: калі ласка, выкарыстоўвайце больш нот у мелодыях.

В: Напэўна, відэа варта лічыць па разрадзе як бы сацыяльным музычным ролікаў. Нехта дае нейкаму грамадзяніну даручэнне даставіць разбітае сэрца маладога чалавека, які б'ецца ў дзверы кватэры, а сяброўка яго з парога кідае былому каханаму чамаданчык з рэчамі: каціца, майльня... А парэлегна з гэтым трылерам мы назірваем драму падзення ў вір алкагалізму той самай дзёрзкай дзюжынцы. Жудасць, карацей. Ансамбль жа "Разбітае сэрца пацана" каля пяці з паловай хвілін ва ўласцівай яму сцёб-манеры на трасэнцы тужліва спявае пра тое, што з'яўляецца адпаведным напоям і вольду да разбурэння асобы ў цэлым і не выключнае варыянт падпаціць разнастайныя хваробы. Баліць мая печань, карацей... Цікава, і я гэта ў галаве аўтара кліпа скажуся такі сюжэт?..

У мінулыя выхадныя адзін з найстаражытных гарадоў Усходняй Еўропы прымаў гасцей з нагоды Свята сярэднявечнай культуры “Рыцарскі фэст. Мсціслаў-2015”. Штогадовая дзея на Магілёўшчыне вельмі арганічна ўпісваецца ў мясцовыя краявіды, дапаўняе архітэктурную спадчыну, увагуле, глядзіцца натуральна, не пабутафорску. Але за гэтай лёгкасцю і дарэчнасцю — вялікая работа некалькіх каманд прафесіяналаў, папунктная распрацоўка праграмы мерапрыемства, сацыялагічны аналіз сваёй публікі, вырашэнне мноства побытавых пытанняў. З усімі тонкасцямі арганізацыйнай кухні мне як журналісту і, згодна фестывальнай тэрміналогіі, маладому збраяносу, дапамог разабрацца калектыў аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мсціслаўскага райвыканкама. Дарэчы, аддзел з’яўляецца адным з заснавальнікаў фестывалю, разам з Цэнтралізаванай клубнай сістэмай Мсціслаўскага раёна, а таксама Клубам гістарычнай рэканструкцыі “Саюз вольных ратнікаў”.

Live з культурнай “кухні”: як робіцца рыцарскі фэст?

Фестываль на 500 мільёнаў

Аліна САЎЧАНКА,
Мінск — Мсціслаў — Мінск

Рыцары-праграмісты, або Пра што “рыдае” фурманка?

Насамрэч прыгоды і адкрыцці пачаліся яшчэ па дарозе ў Сярэднявечча, калі аўтобус, “начынены” амуніцыяй і яе гаспадарамі, адышоў ад Мінска. Перад гэтым я больш за гадзіну назірала за тым, што загрузаецца ў наш транспартны сродак (аматарскія калектывы са сталіцы цэнтралізавана вывозіліся трыма турыстычнымі бусамі, і мне дазволілі ехаць у адным з іх): драўляныя будаўнічыя дэталі, копіі, колы ад фурманкі, старажытныя музычныя інструменты, лукі ды стрэлы, даспехі, касцюмы — карацей, стала зразумела, што я маю справу з сур’ёзнымі людзьмі.

Шчыра кажучы, да гэтай пары нават не ўяўляла, хто, якога ўзросту і ў якой колькасці цікавіцца падобнымі рэканструкцыямі ў нашай краіне. Аказалася, што іх аматары, у асноўным, даволі юныя асобы, актыўныя, а ў “пазарыцарскім” жыцці — прафесіяналы сваёй справы. Напрыклад, на суседнім са мною месцы апынуўся ўдарнік фольк-фэнтазі гурта “Hard Wood”, а па сумяшчальніцтве — перакладчык. Рыцары-праграмісты, паненкі-выкладчыцы — вось такія “падвоенасці” зараз у адмысловай маладога веку. Па дарозе дазналася і пра тое, што ўсе гэтыя людзі едуць у Мсціслаў найперш, каб ствараць атмасферу свята, а не самім забаўляцца. Прымаючы ж бок забяспечвае ім жыллё і харчаванне. Падобны дыпламатычны сімбіёз, падаецца, мог назірацца нават у Сярэднявеччы.

Гадзін праз пяць хады наш аўтобус ламаецца, не даехаўшы да

Як дадаць да ўзросту горада 80 з рэштай гадоў і правільна ставіць цэннікі на імпрэзы

Мсціслава кіламетраў шэсцьдзесят. Кіроўца ставіць перад фактам: у машыне працуе толькі адна перадача — гэта раз, яе, машыну, трэба разварнуць на 180 градусаў на вузкай дарозе — гэта два. Такія акалічнасці “рыцары” ўспрынялі як выпрабаванне лёсу і з ахвотай узяліся за справу. У Мсціслаў мы прыбылі глыбокай ноччу. Тым часам на спецыяльна адвезеным пляцоўках для суботняй імпрэзы былі разбіты палаткі, так званыя падлагеры.

Запраграмаванае

Раніцай у холе гасцініцы — міні-натоўп з турыстаў, ахвотных там пасяліцца, хутчэй пакінуць свае рэчы і

пазнаёміцца з праграмай на дзень. Па прызнанні начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мсціслаўшчыны Наталлі Біскуп, сёлета рыцарскі фэст стаў больш шырокім паняццем. Адштурхнуўшыся ад турніраў, якія, безумоўна, з’яўляюцца “разыначкай” дзеі, арганізатары прыйшлі да дакладнага гісторыка-культурнага кантэксту, які стаў цудоўным фонам для такіх акцэнтаў як, напрыклад, баі ці штурм замка. Свята сярэднявечнай культуры — гэта цэласная пастаноўка, створаная не толькі з дапамогай кропкавых саборніцтваў, турніру лучнікаў альбо змагання за карону Вітаўта. Істотная і сама су-

вязь паміж усімі складнікамі таго, што адбываецца. Прасцей кажучы, арганізатары зрабілі так, што створаны з нагоды дух эпохі патрапіў у кожны куточак Мсціслава, не пакінуўшы сучаснасці шансаў на гэтыя дні. Звязаць жа блокі атрымалася за кошт музыкі, гульні, магчымасцей пачаставацца чымсьці нестандартным, набыць, у рэшце рэшт, сабе індэўльгенцыю ці нагаворнае зелле. Так, па дарозе на Замкавую гару, дзе змяшчаўся эпіцэнтр свята, праходзіш поруч з дударам, з тымі, хто рабіў стаўкі на парасячым “іпадроме”, крыжацкім палывым лагерам, рамеснікамі з аўтэнтчнымі вырабамі...

На людным месцы: аглядавая пляцоўка

Маладзечыншчына / Услед за Агінскім

Выстаўка “Шляхамі Міхала Клеафаса Агінскага” працуе ў Маладзечанскім дзяржаўным музычным каледжы.

Падзея з’яўляецца вынікам працы дзевяцідзённага пленэру, які ўпершыню аб’яднаў навучэнцаў трох устаноў адукацыі: Мінскай дзяржаўнай гімназіі-каледжа мастацтваў, згаданага Каледжа імя Агінскага і гімназіі-каледжа мастацтваў Маладзечна. Па словах арганізатараў і ўдзельнікаў, эксперымент атрымаўся і паспрыяў абмену досведам, даў магчымасць пазнаёміцца са стылямі і тэхнікамі калег, ацаніць свае работы ў параўнанні з працамі іншых.

Выстаўка ж прысвечана мясцінам, у якіх жыў і тварыў Міхал Клеафас Агінскі, а таксама іншым гістарычным куточкам Маладзечаншчыны. Юныя мастакі шукалі натхненне ў краявідах Залесся, Вязынкі, Краснага і Плябані.

— Упершыню пабывала там, дзе калісьці жыў Агінскі. Я скончыла музычную школу і лічу яго музыку цудоўнай: яна натхняе на ўласную творчасць, — падзялілася ўражанымі навучэнка мінскай Гімназіі-ка-

леджа мастацтваў Юлія Паўлюць, якая намалювала маёнтка вялікага кампазітара.

А вось Настасся Асіповіч, навучэнка гімназіі-каледжа мастацтваў Маладзечна, абрала для сваёй работы пейзаж вёскі Вязынка, таму што любіць творчасць Янкі Купалы.

Наогул, юныя мастакі адзначылі, што ім падабаецца маляваць з натуры, таму што прырода і свежае паветра ствараюць пэўную атмасферу. Але часам надвор’е можа ўнесці свае карэктывы, як гэта здарылася з работай “Вясковы пейзаж” Ангеліны Вашчанка. Патрапіўшы на акварэль, выпадковыя кроплі дажджу надалі карціне своеасаблівасць.

Выстаўка будзе доўжыцца некалькі месяцаў і ўсе ахвотныя змогуць убачыць яе нават у верасні.

**Дар’я СВІРЫДА,
школа журналістыкі “Маладзкі”
Фота аўтара**

Бабруйшчына / Фестывальны паслямак

Традыцыйна ў рамках XIII Міжнароднага фестывалю народнай творчасці “Вянок дружбы” ў Бабруйску адбылася выстаў-

ка-конкурс дэкаратыўна-прыкладной творчасці “Вянок як сімвал фестывалю” — у падарунак фестывалю — у падарунак фестывалю”. Гэтым разам свае творы прадставілі 25 калектываў-удзельнікаў. Кожная праца — не проста прыгожы выраб, выкананы ў пэўнай тэхніцы, а яшчэ сімвал культуры той ці іншай краіны.

Па выніках конкурсу дыпламамі 3-й ступені ўзнагароджаны народны ансамбль песні “Раздолле” (Расія) і калектыў Цэнтра культуры, мастацтва і адукацыі “Орак” (Паўночны Кіпр). Расійскі вянок з парнымі фігуркамі народных лялек-абярэгаў у беларускіх і рускіх нацыянальных строях сімвалізуе сувязь братэрскіх народаў. Вянок Кіпра з назвай “Мір — Кіпру, мір — свету!” выкананы са сцяблін пшаніцы, у цэнтры — карта Кіпра з кветкамі з коканаў шаўкапрада і аліўкавымі галінамі, якія сімвалізуюць свет без войнаў і пакут.

Дыпламамі 2-й ступені ўзнагародзілі фальклорны ансамбль “Залаты Дабруджы” (Балгарыя) з вянком “Няхай заўсёды будзе сонца!”, выкананым у тэхніцы разьбы па дрэве. Дыплом атрымаў і Тэатр для дзяцей і юнацтва (Казахстан), чый

Юлія Паўлюць ля сваёй работы.

Работы-пераможцы сёлетага фестывальнага конкурсу “Вянка дружбы” з Балгарыі, Украіны і Паўночнага Кіпра.

Прошазварот

Не магу не адзначыць эканамічны (прычым станоўчы!) бок мерапрыемства. Ужо другі год, як мсціслаўскі фэст акупае сабе, а гэта не жартачкі, уліваючы, што зароблена грашовых сродкаў у 2015-м годзе больш за 500 мільёнаў рублёў. Але ж кіраўніцтва да грашовых пытанняў падыходзіць асцярожна, ставячы цэннікі далёка не паўсюль. А тыя, што ёсць, у большасці сваёй даступныя — у межах 10-30 тысяч рублёў. "Цэны для нас — не галоўнае, асноўная задача — паказаць гісторыю нашага горада, якая з'яўляецца часткай гісторыі цэлай дзяржавы", — падзялілася са мной спадарыня Біскуп. Урэшце, у фінансавай кругаверці важныя і іншыя фактары, напрыклад, асартымент, канкурэнцыя тавараў і паслуг, а таксама колькасць патэнцыйных пакупнікоў. На фэсце ўсяго і ўсіх стала. А нават у перспектыве рабіць рыцарскую дзею матэрыяльна цяжкадаступнай для наведвальнікаў не ў планах райвыканкама.

Адрасат вызначаны

...Тым больш, асноўная частка ўсіх гасцей фэста — моладзь. Такія вынікі паказаў гэты год, што ўдвая прыемна ў Год моладзі, якім абвешчаны 2015-ы. Адчуўшы такую тэндэнцыю і прааналізаваўшы вопыт мінулых сямі фестываляў у Мсціславе, гэтым разам было вырашана змясціць дні мерапрыемства з суботы і нядзелі на пятніцу і суботу, бо звычайна ў нядзелю горад стаяў ужо пуставатай. Такая рызыка апраўдалася: моладзь з лёгкасцю пасля свайго працоўнага дня паспела даехаць у Мсціслаў нават з самых крайніх кропак Беларусі і замежжа. Праграма была пабудавана так, што спазніцца да пачатку свята было амаль немагчыма (амаль, таму што спазнілася ўсё ж такі я і мае рыцары-спадарожнікі). Па даных райвыканкама, за тры гадзіны ў пятніцу толькі на адну з пляцовак трапіла больш за 4 тысячы чалавек. Усяго ж фестываль наведала каля 15 тысяч гасцей, што можа стаць сур'ёзнай заяўкай нават для такіх тытанаў як "Славянскі базар у Віцебску" ці "Александрыя збірае сяброў". Дарэчы, у натоўпе не аднойчы чуліся замежныя мовы, а таксама перавод мясцовых коштаў у сваю валюту.

Яшчэ адна цікавая знаходка: адзін з новых заснавальнікаў фэс-

Моманты Свята сярэднявечнай культуры. / Фота аўтара

ту, Клуб гістарычнай рэканструкцыі "Саюз вольных ратнікаў", прапанаваў інфармаванне сёлета весці не толькі праз афіцыйны сайт райвыканкама, але і праз старонку ў сацыяльнай сетцы. На яе падпісана каля 1000 чалавек — гэта істотная лічба. "Мы атрымалі дадатковых турыстаў і людзей, якія зацікавіліся нашым мерапрыемствам", — рэзюмуе досвед Наталля Біскуп.

Узаемавыгада

Асаблівых сакрэтаў з уласнага фестывальнага поспеху (хаця гэта слова ўслых у Мсціславе пакуль не прамаўляецца) горад не робіць. Акрамя дэталёвага падыходу і плённай працы, тут важны яшчэ і абмен вопытам з іншымі рэгіёнамі. Работнікі культуры Мсціслаўскага раёна імкнуцца не прапусціць ні адну больш-менш адметную падзею ў калег: няхай гэта будзе проста ў нечым адметная выстаўка ці падобны па фармаце фэст. У такіх паездках можна не толькі натхняцца ідэямі на сваю карысць, але і запрашаць тых жа рамеснікаў, якія з'яўляюцца часткай не толькі святочнай атмасферы, але і эканамічнага працэсу. Так, напярэдадні рыцарскага фэсту-2015 мсціслаўцы наведалі Александрыю, Віцебск, Дрыбін, Міёры. У апошнім мястэчку, як пісала "К", усяго некалькі тыдняў таму пабывалі на кулінарным фестывалі "Еўрапейскія прысмакі". Як вынік, у горадзе на Віхры з'явілася некалькі палатак з гэтага раёна Віцебшчыны: мёд такой апрацоўкі, якой ніколі на фэсце не прад-авалі, царкоўныя рэчы.

"Сёння вы маглі бачыць на ўездзе ў наш горад на фарпостах вяшчальніка і стражніка. Гэту думку мы падхапілі ў Дрыбіне, дзе мясцовыя работнікі культуры цудоўна сустракаюць людзей на "мытні" з конкурсамі і гульнямі. Дзякуючы такому пачатку, ты адразу адчуваеш сябе нават не госцем, а паўнаўдаснасным удзельнікам дзейства. Тым больш, у Мсціславе насамрэч існавалі фарпосты. Нашы абаронцы выдаюць на ўездзе праграму мерапрыемства, зарабляючы капеечку за гэту паслугу. У падзяку ж частуюць гасцей хатнім квасам ці іншымі смакоцямі. Заўважлі: інтарэс — маментальны, настрой ствараецца адразу!" — гаворыць начальнік аддзела ІРКСМ. Наталля Біскуп пераканана: мсціслаўскія задумы таксама разыходзяцца па краіне, магчыма, у

мадыфікаваных формах і праявах. Да такога можна адносіцца толькі станоўча, як і павінна, урэшце, быць у сферы культуры.

Па кольцах

Напэўна, самай яркай навіной фэста стала адкрыццё, якое было зроблена кандыдатам вылігальных навук, вядучым навуковым супрацоўнікам Інстытута эксперыментальнай батанікі НАН Беларусі Максімам Ярмохіным за некалькі гадзін да суботняй навуковай канферэнцыі "Папярэднія вынікі археалагічнага даследвання Замкавай гары ў 2014-2015 гадах" у мсціслаўскім Доме культуры. Дык вось, было абвешчана: век Мсціслава з гэтага моманту можна лічыць больш сталым гадоў яшчэ на восемдзесят. Нагадаю, што да гэтага адлік ішоў ад 1135 года, а ў планах раёна было святочнае адзначэнне 880-годдзя ў верасні. Але батанік Ярмохін (здавалася б, якія адносіны ён мае да гісторыі) дэндрахналагічным метадам вызначыў, што дрэва, з якога былі зроблены пабудовы, распаняны на Замкавай гары, налічваюць такую колькасць кольцаў, якая дазваляе сцвярджаць пра яшчэ больш старажытны век паселішча. Ігар Марзалюк, кіраўнік гэтай навукова-практычнай канферэнцыі, адразу ж заявіў, што асабіста зоймецца зменаю даціроўкі Мсціслава ў найбліжэйшы час.

Сапраўды, Мсціслаў тымі выходнымі нагадваў нейкую машыну часу, бо яму была падуладная змена і гадоў, і эпох.

Пры ўсёй, здавалася б, тэматычнай абмежаванасці і нават спецыфічнасці рыцарскіх фестываляў, фэст у Мсціславе аказваўся цікавым для рэкордна шырокай катэгорыі людзей — і ў колкасным, і ў якасным разуменні. Магчыма, гэта і можна назваць мсціслаўскім феноменам. Але трэба разумець: цуд не адбываецца сам сабой, і тут бачныя ўчавядныя вынікі каласальнай працы і жадання ўсё зрабіць дасканала. На развітанне Наталля Біскуп разам са сваёй калегай Людмілай Палеевай, дырэктарам Цэнтралізаванай клубнай сістэмы раёна, паабяцалі наступным годам здзівіць некалькі дзясяткаў тысяч чалавек — нават яшчэ больш. Я іх словам веру.

K

Дзіяна Рудакова і Кірыл Атрошчанка з Оршы.

вянок выглядаў як арка, прыбраная з бакоў стужкамі ў колерах дзяржаўных сцягоў Беларусі і Казахстана. У цэнтры аркі голуб — сімвал міру — і сонца — сімвал жыцця.

Дыплом 1-й ступені ўзяла група "Мерыта ла Пенья" (Канарскія астравы, Іспанія). Вянок выкананы з галінак дзікай вярбы, у цэнтры — выразаная з дрэва цімплэ (традыцыйная аўтэнтчная міні-гітара), уверсе — імітацыя кветкі стрэліцы (райскай кветкі), трохкаляровыя стужкі вакол вянка — нацыянальны сцяг, які сімвалізуе яркае жоўтае сонца, глыбокае сіняе мора і белыя аблокі над гарамі.

Адмысловымі прызамі за захаванне нацыянальных традыцый адзначаны аматарскі фальклорны калектыў "Берагіня" Цэнтральнага Дома культуры горада Ірпень (Украіна) з вянкам "Пісанкавае дзіва Украіны". З даўніх часоў яйка, як і дрэва, лічылася сімвалам вясновага абуджэння прыроды, зараджэння жыцця, працягу роду. Пісанка выконвала ролю абярэга. У народзе кажуць: "У свеце будзе існаваць любоў, пакуль людзі будуць пісаць пісанкі". Вянок з малыванак — пажаданне дабрабыту, шчасця і працвітання фестывалю і гораду Бабруйску. Таксама прыз атрымаў Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь ансамбль народнай музыкі і песні "Палешукі" Іванаўскага раённага Цэнтра культуры і народных традыцый Брэсцкай вобласці. Назва работы — "Палескі сувенір". Выкананы вянок з традыцыйнай беларускай саломкі, васількоў, фрагментаў ручніка, вырабаў з дрэва, якія характарызуюць беларускую народную культуру.

Палітра конкурсу вянкаў яркая і шматстайная, усе яны розныя, але сэнс у іх заўсёды адзін: аб'яднанне народаў праз мастацтва. Конкурс вянкаў, як і сам фестываль, даказвае, што найбольш трывалыя масты дружбы паміж народамі

ўзводзяцца праз культурнае супрацоўніцтва. І хоць фестываль скончыўся, пра яго будзе нагадваць унікальная калекцыя фестывальных вяноў і нацыянальных сувеніраў, захавальнікам якой з'яўляецца Бабруйскі краязнаўчы музей. Стацыянарная выстаўка ў экспазіцыі музея, а таксама шматлікія перасоўныя, якія супрацоўнікі музея пастаянна ладзяць да значных гарадскіх мерапрыемстваў, даюць магчымасць бабруйчанам і гасцям горада прыгадаць фарбы фестывалю, пазнаёміцца з самабытнай культурай розных краін.

Да прыкладу, Бабруйск нядаўна наведалі гандлёвыя прадстаўнікі дыпмісій больш чым 30 краін свету. Дэлегацыі з усіх пяці кантынентаў пазнаёміліся з эканамічным патэнцыялам Бабруйска, наведалі Магілёўскі абласны тэатр драмы і камедыі імя Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, дзе адбылася прэзентацыя Міжнароднага фестывалю народнай творчасці "Вянок дружбы". Госці даведаліся пра гісторыю і традыцыі фестывалю, пазнаёміліся з фотавыстаўкай, якая распаўсюджае пра этапы станаўлення гэтага творчага форуму, і выстаўкай дэкаратыўна-прыкладной творчасці.

Ларыса ЦІМАШЭНКА, навуковы супрацоўнік Бабруйскага краязнаўчага музея

Аршаншчына / Дыпламы сола і дуэтам

Кірыл Атрошчанка і Дзіяна Рудакова з Аршанскай дзіцячай школы мастацтваў № 3 атрымалі высокія ўзнагароды VI Міжнароднага конкурсу юнацкага выканальніцкага мастацтва імя Георгія Свірыдава, які штогод ладзіцца ў паўночнай сталіцы Расіі.

Сэлетні творчы форум быў прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння вялікага рускага кампазітара і 10-годдзю правядзення конкурсу названага, у яго гонар названага Праслухоўванні праходзілі ў канцэртных залах Санкт-пецярбургскай Дзіцячай школы мастацтваў імя Свірыдава па намінацыях фартэпіяна, скрыпка, віяланчэль, фартэпіянны дуэт, камерны ансамбль з удзелам фартэпіяна (дуэты, трыа, квартэты, квінтэты). Праграма мерапрыемства цалкам рэгламентавана, а гэта, хаця і стварае дадатковыя складанасці, дае магчымасць удзельнікам праявіць сябе рознабакова. У двух турах (намінацыя "фартэпіяна") патрабавалася выконваць музыку абсалютна розных стыляў і жанраў. Тут — і класічная саната, і найскладаны эцюд, і разгорнутая

рамантычная кампазіцыя, і кантыленная п'еса, і твор сучаснага аўтара (XX — XXI стагоддзю). Праграма намінацыі "фартэпіянны дуэт", разам з іншымі творами, павінна была абавязкова змяшчаць цыклічны твор любой эпохі.

У складзе журы, якое ўзначальваў заслужаны артыст Расіі, прафесар Санкт-пецярбургскай кансерваторыі імя Мікалая Рымскага-Корсакава Алег Малаў, былі прафесары і выкладчыкі вышэйшых і сярэдніх музычных навучальных устаноў Расіі і Францыі. Паводле рашэння суддзяў Кірыл Атрошчанка быў узнагароджаны дыпламам лаўрэата II Прэміі (намінацыя "фартэпіяна"), Кірыл Атрошчанка і Дзіяна Рудакова (намінацыя "фартэпіянны дуэт") — дыпламам лаўрэата I Прэміі. Стаўнік школы Галіна Высоцкая атрымала дыплом "За падрыхтоўку лаўрэата конкурсу".

Урачыстае закрыццё VI Міжнароднага конкурсу юнацкага выканальніцкага мастацтва імя Георгія Свірыдава, узнагароджанне і канцэрт лаўрэатаў праходзіў у Малой зале імя Міхаіла Глінкі Санкт-пецярбургскай акадэмічнай філармоніі імя Дзімітрыя Шастаковіча.

Наталля ЛАТЫШАВА, настаўнік Аршанскай дзіцячай школы мастацтваў № 3

Тактыка
культурнага
развіцця

З Ельскага раёна Гомельскай вобласці распачаўся штогадовы фестываль-акцыя Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь "Майстры мастацтваў — працаўнікам сяла". Старт сёлетняму праекту быў дадзены 3 ліпеня, што пачалося яго важкасць, бо дзея ішла на фоне дзяржаўных урачыстасцей з нагоды Дня Незалежнасці.

Матэрыялы паласы падрыхтавала Аліна САЎЧАНКА

У адну раку
двойчы

Дарэчы, сёлета акцыя завітае яшчэ ў Камянецкі, Талачынскі, Круглянскі, Валожынскі і Дзятлаўскі раёны, але — увосень. А зараз — пра Ельшчыну...

Ельскі раён прымае "Майстроў мастацтваў..." не ўпершыню: гадоў дзесяць таму свята ўжо ладзілася ў гэтых мясцінах з удзелам Ірыны Дарафеевай. Праграма-2015 пачалася з ускладання кветак да помніка воінам-вызваліцелям Ельшчыны ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Затым у гарадскім скверы раённага цэнтру прайшоў мітынг-рэквіем "Зямля мая, блакітны дзіўны край!", пасля якога ахвотнымі былі прапанаваны тэматычныя імпрэзы, падрыхтаваныя сярод іншага, народнымі ўмелцамі.

Затым фестывальны эпіцэнтр перамясціўся ў аграгарадок "Дабрынь", дзе і пачалося, уласна, прадстаўленне ў рамках акцыі. Для віншавання быў запрошаны ансамбль "Свята" Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Як зазначыў начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Ельскага райвыканкама Валерый Гейхман, канцэрт прайшоў на адным дыханні і сабраў вялікую колькасць удзячных людзей. Да імпрэзы далучыліся і самадзейныя артысты з Украіны.

На пытанне, чаму акцыя на Гомельшчыне вярнулася менавіта на ельскую зямлю, спадар Гейхман, падзея, крыху разгубіўшыся, сказаў, што Ельск заўсёды на добрым рахунку па арганізацыі абслугоўвання сельскагаспадарчых людзей. І гэта, дадамо ад сябе, не дзіва, бо кіруе працэсам у краі заступаны дзеячы культуры краіны.

Пацікавіўшыся, як адбываецца падрыхтоўка да мерапрыемстваў такога характару і маштабу, дазналася, што раёну дастаткова трох тыдняў для годнай самапрэзентацыі (калі там, як у Ельску, пануе парадак і гармонія). Падобная акцыя наогул дае магчымасць паказаць сябе і сваю малую радзіму. Дык вось, менш чым за месяц былі размеркаваны абавязкі па напісанні сцэнарыя, па афармленні і дэкарацыях, па наладжванні спартыўна-масавых мерапрыемстваў. І, згодна з планам, у Ельску кіпела праца. За гэты тэрмін было вырашана таксама і транспартнае пытанне: для агульнага камфорту былі пушчаны дадатковыя аўтобусы.

Ельская формула поспеху простая: трэба дасягнуць узаемаразумення паміж прадпрыемствамі і арганізацыямі. Гэта цалкам у кампетэнцыі кіраўніцтва раёна. А адсутнасць грошай даўно ўжо перасталі быць пераканаўчым апраўданнем бяздзейнасці. Бо, па меншай меры, творчы складнік работы базуецца не столькі на матэрыяльных каштоўнасцях, колькі на духоўных і агульначалавечых.

Пра музычны праект, запушчаны Сяргеем ДОУГУШАВЫМ і Аляксеем ЧУБАТАМ мінулай вясной "К" пісала ў № 40 за 2014 г. Але за год існавання "Спеўнага сходу" назбіралася дастаткова пытанняў і разваг, з якімі аўтарам унікальнай ініцыятывы варта падзяліцца з чытачамі "К".

— "Спеўны сход" прайшоў свой поўны цыкл. Ці лічыце гэта завяршэннем справы?

А.Ч.: — Лічым цяперашні этап, хутэй, пачаткам. Ужо можна назіраць, што "Спеўны сход" — з'ява, якая будзе жыць і тады, калі мы, першыя яго арганізатары, не зможам ім займацца. Добра, калі ініцыятыва акажацца падтрыманай сённяшнімі пачаткоўцамі. Па завяршэнні цыклу ў нас атрымалася дзесяць буйных "...Сходоў". Былі і маленькія, калі нас запрашалі на розныя дзеі.

С.Д.: — Факультатывныя "...Сходы" атрымліваліся, дарэчы, цікавымі. Напрыклад, калядны: мы ездзілі па Беларусі і віншавалі беларускіх пісьменнікаў. Такія "...Сходы" лічу вакальнай і артыстычнай практыкай: гэта сапраўдны выхад "у людзі".

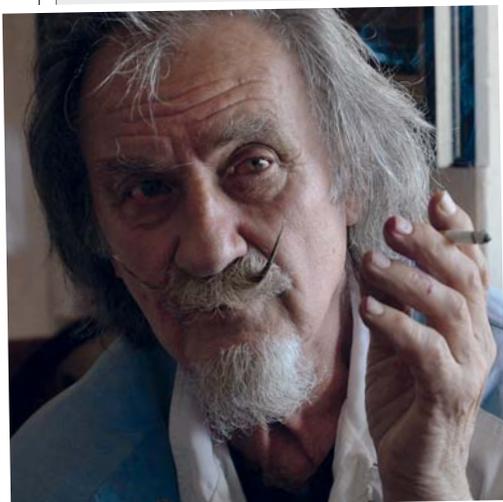
Мне б хацелася, каб у кожным горадзе Беларусі быў свой кіраўнік "Спеўнага сходу". Скажам, да нас нядаўна падышоў хлопец у Віцебску і сказаў, што яму дастады ідэя "...Сходу" ў ягоным горадзе. Прычым ён з'яўнаў групу аматараў, кажа: "Толькі навучыце!". Увосень будзем пытанне вырашаць разам.

А.Ч.: — Патрэбны перапынак, каб падумаць, што будзе далей і ў якім выглядзе станем працаваць. Мы ўжо прыйшлі да таго, што некаторыя "...Сходы" павінны прыходзіць на тэматычных пляцоўках: застольны — у кавярні, калядны — у вёсцы... Прыцягнулі да дзеі вядомых артыстаў, якія аказаліся не толькі добрымі настаўнікамі, але і спраўнымі вядучымі. Было б цікава запрашаць іх зноў — Алега Хаменку з "Палаца", Вікторыю Міхно з гурта "Гуда", яны цікава і якасна правялі майстар-класы.

— Ці плануецца пашырэнне праграмы на будучы год?

С.Д.: — Мы шукаем спонсараў ды валанцёраў, якія ўсё гэта падтрымаюць і дапамогуць хаця б часткова прафінансаваць. Асабліва хочацца правесці "Спеўны сход" паводле

ф о т а -
ф а к т

У майстэрні
Скрыпнічэнкі

Героём чарговага выпуска рубрыкі "Рэдакцыя плюс..." стане знакаміты мастак Георгій Скрыпнічэнка. Пра што журналісты "К" гутарылі са знакамітым беларускім авангардыстам — чытайце ў адным з наступных нумароў "К".

Фота Тацяны МАТУСЕВІЧ

"Спеўны сход" пад адкрытым небам. / Фота з архіва праекта.

Песня не спета

Прамежавыя вынікі "Спеўнага сходу":
"пракачка" — кожнадзённы спеў

Аляксей ЧУБАТ і Сяргей ДОУГУШАЎ. / Фота аўтара

песень Агінскага, якому гэтай восенню споўніцца 250 гадоў. Хаця б у Мінску, не марачы пра Залессе...

А.Ч.: — ...бо ў нас былі спробы арганізаваць турыстычны "...Сход", але прапанова многіх адпужала, бо каштуе грошай. Таму пажадана ладзіць "Спеўныя сходы" бясплатна.

— Раскажыце пра вашыя сталых удзельнікаў.

А.Ч.: — Пастаянных мы налічылі чалавек 20, амаль паіменна іх ведаем. У асноўным гэта наша моладзь, але ўжо і не студэнцтва. Людзі працуюць, але некалькі гадзін для спеваў знаходзяць заўсёды, што надзвычай каштоўна для нас.

— Астатнія удзельнікі — выпадковыя?

С.Д.: — Не зусім. Шмат людзей выбірае блізкія і цікавыя для іх тэмы. Некаторыя, чую, з голасам, падрыхтаваныя, можа, і па рэпертуар прыходзяць. У планах на будучыню зладзіць і оперны "...Сход", запраціць Віктара Скоробагатава. Было б выдатна правесці заняткі па песнях XX стагоддзя — як першай яго паловы, так і другой. Усё наперадзе, у тым ліку і песні нашага часу. А хто ведае беларускія ваенныя песні? Менавіта нашы? Агульнасаюзная — так, але вось што спявалі тыя ж партызаны Случчыны? А такія песні ёсць, нават у запісе!

— Як уздзейнічае беларуская песня на, напэўна, самага маленькага ўдзельніка "Спеўнага сходу" — на Аляксееву немаўлятку-дачку? Ці не пужаецца так хутка пусцаць яе ў асроддзе, поўнае незнаёмых людзей, гукаў?

А.Ч.: — Мы з жонкай прытрымліваемся такога прынцыпу: нараджэнне дзіцяці не раздзяляе жыццё сям'і на "да" і "пасля". Наадварот — гэта нагода для большай актыўнасці з боку бацькоў. Мы лічым нармальным хадзіць амаль усюды з Любай, канешне, аналізуючы спярша куды,

прадумваючы план, прадугледжваючы форс-мажоры. Тыя ж калыханкі слухаць з ёй нават карысна, пазнаваўча. Для нас каштоўна, што дачка з маленства пагружаецца ў інтанацыйную сферу беларускай песні, бо вядома, што народныя мелодыі станоўча адбіваюцца на развіцці немаўляці.

— Які "...Сход" вам спадабаўся больш за ўсё і які быў самым шматлюдным?

С.Д.: — Мне вельмі спадабаўся веснавы "...Сход" з "Гудай" і карагодамі. Але кожны лічу па-свойму запамінальным. А на вольным паветры аднойчы мы сабралі столькі людзей, што падалося, нібыта іх тысяча: прынамсі, хвост цягнуўся далёка. Ёсць ідэя прапаноўваць "...Сходы" ўлетку ў праграмы нашых фестываляў. Дарэчы, добра было б паспяваць на якімсьці джазавым фэсце.

— Падвынікуйце, калі ласка: ці блізкая сучаснаму беларусу песня і музыка?

С.Д.: — Адразу скажу, што ёсць сярод нас тая катэгорыя людзей, якім гэта абсалютна нецікава. Яны кажуць: мы беларусы, але можам абысціся без аўтэнтычнасці і традыцый, без мовы. Але і такія, трапляючы на імпрэзы шталту нашай, пераконваюцца: мы не проста нешта завучваем, а атрымліваем асалоду ад спеву. Дарэчы, на майстар-класах я вучу не толькі спяваць, але і дыхаць, разумець сябе, пачуць свой голас. Нават падзякі чую ад пачаткоўцаў, што да іх прыйшла вера ў сябе, у свае вакальныя магчымасці.

— А ці добра спяваюць беларусы наогул? Мы з грузінамі, відаць, цягацца не станем...

С.Д.: — Раней беларусы спявалі вельмі добра, бо не саромеліся. Ды гэта і "пракачка" — кожнадзённы спеў. Чаму грузіны лепшыя ў гэтым? Бо яны і не прыпынялі сваю традыцыю ўсё рабіць пад песню. Можа, у нас гэта савецкай уладай было зменшана. Калі кожны дзень спяваць, няважна як, голас пачы-

нае мацнець, а комплексы і заціскі праходзяць. У нас вялікі патэнцыял. Іншая справа, што еўрапейцы ў гэтым сэнсе больш разнавольныя. Насамрэч, праблема беларусаў у тым, што некаторыя пакуль яшчэ не самаідэнтыфікаваліся. Ці не кожны раз задаю пытанне: колькі вы ведаеце беларускіх песень? Зараз ужо больш называюць...

— Якія памылкі і недахопы выявіліся цягам года? Мяркую, гэта карысны досвед не толькі для вас, але і для энтузіястаў, што захочуць займацца чымсьці падобным.

А.Ч.: — Разам з якаснымі характарыстыкамі не апошняе месца займаюць і колькасныя. Пакуль што нам толькі некалькі разоў атрымалася пераадолець планку ў 100 удзельнікаў. Хацелася б павялічыць гэтую лічбу. Шчыра лічу: праект заслугоўвае ўвагі, таму што ён унікальны ў многіх кірунках. Асабліва ў тым, што песні ажываюць, а не

ляжаць на старонках фальклорных нататнікаў.

С.Д.: — Магчыма, большая рэклама падарыла б нам яшчэ ўдзельнікаў. Мы супрацоўнічаем з сайтамі, рознымі арганізацыямі, але хацелася б яшчэ і падтрымкі з боку дзяржавы. Таксама маем невялікі лік вядучых, якіх мы зараз актыўна шукаем і, дарэчы, знаходзім. Хочацца зрабіць суполку чалавек з дваццаці, каб кожны займаўся сваёй справай. Пакуль жа нават не хапае валанцёраў, каб тэксты раздрукоўваць. А яшчэ лепш было б спрацаваць словы песень на экран, каб людзі спявалі не "з паперкі".

— Аляксей, пытанне да вас як да піяршчыка па прафесіі. Ці лёгка нешта прапанаваць беларусам, які водгук можна атрымаць на гэта і якую ролю тут адыгрывае Інтэрнэт?

А.Ч.: — Не трэба пераацэньваць Сеціва. Яно мае даволі падманлівую сутнасць, паказваючы шмат актыўнасці, якой у рэальнасці няма. То бок яно здзімае з чалавека адказнасць: ён піша, што стане ўдзельнікам чагосьці, а сам не прыходзіць, і гэта лічыцца нармальным. Канешне, Інтэрнэт дапамагае павялічыць вядомасць праектаў, але перанесці актыўнасць у рэальнасць фактычна ён ужо можа не заўсёды.

— Як лічыце, у непрафесіянала атрымалася б арганізацыя чагосьці падобнага?

А.Ч.: — Вядома ж, больш зручна рухацца з ведамі ў галіне піяра, а таксама — з досведам. Але найперш сваю ідэю трэба канкрэтна аформіць, а лепш нават занатаваць на паперы. Затым ужо можна пачынаць падключаць да ажыццяўлення справы іншых, заахвочваць іх. Для гэтага існуюць стартапаўскія суполкі з зацікаўленымі людзьмі, поўнымі ініцыятывы і жадання дапамагчы. Таксама варта навучыцца бачыць, навошта людзі прыходзяць на "...Сход", якая ў іх матывацыя.

С.Д.: — Трэба ўмець вылучаць, хто ў гэтым сапраўды можа быць зацікаўлены. А таксама разумець, для каго тое робіцца, хто твая патэнцыйная публіка. Наша ідэя — аб'яднанне з дапамогай песні. Дарэчы, толькі пачаўшы, мы даведаліся, што нешта падобнае існуе ў Эстоніі, Латвіі. Бачыце, нам ёсць чаму павучыцца. Магчыма, з цягам часу хтосьці павучыцца і ў нас.

ФРАНЦЫЯ

У Навагрудку, у Dome-музеі Адама Міцкевіча, працуе выстаўка з фондаў французскага музея нашага земляка пры Польскай бібліятэцы ў Парыжы. Было прывезена 16 гравюр XIX стагоддзя да твораў "Гражына", "Конрад Валенрод" і "Пані Твардоўска", выдадзеных у 1863-1864-м. Гравюры Станіслава Лукомскага па малюнках Антонія Залескага створаны да познаньскіх выданняў Міцкевіча.

Кастусь АНТАНОВІЧ,
Мінск — Навагрудак — Мінск

Акрамя таго, у межах сумеснага міжнароднага культурнага праекта, рэалізаванага намаганнямі беларускага Пасольства ў Францыі, у Навагрудку экспанавалі партрэт слаўтай піяністкі і кампазітара таго часу Марыі Шыманоўскай — цешчы паэта. Арыгінал пэндзля Валенція Ваньковіча сёння захоўваецца ў парызкім музеі Міцкевіча, а копія — праца нашага мастака Віктара Альшэўскага.

Карыстаючыся нагодай, "К" распытала прадстаўніка французскага Музея Міцкевіча, загадчыка мастацкіх калекцый Польскай бібліятэкі ў Парыжы Анну ЧАРНОЦКУ.

— Наша бібліятэка — гэта не толькі кнігі, але і каштоўныя архіўныя фонды польскай эміграцыі, а таксама калекцыі твораў мастацтва, сьвечніраў і фатаграфій. Акрамя таго, пры ўстанове дзейнічаюць чатыры музеі, адзін з якіх прысьвечаны Адаму Міцкевічу і ўключае ў сябе творы мастацтва XIX і XX стагоддзяў. Аснову багатай мастацкай калекцыі склаў Каміль Гранкоўскі. Вялікую ролю ў яе стварэнні адыгралі таксама ахвяраванні польскіх эмігрантаў і тых французцаў, каму была дастапобы культура Рэчы Паспалітай.

Патрабуе асаблівай увагі фонд рукапісаў, карцін, кніг і прыватнай калекцыі рэчаў, якія належалі Адаму Міцкевічу. Прадметы для яго перадаў старэйшы сын паэта Уладзіслаў, які, дарэчы, і стаў першым дырэктарам музея. А было гэта ў далёкім 1901 годзе.

— **Мяркую, музей — гэта пастаянныя пошукі новых арт-фактаў...**

У экспазіцыйных залах Музею Адама Міцкевіча ў Парыжы.

У Луўр ці ў Музей Міцкевіча?

Анна ЧАРНОЦКА. / Фота аўтара

Чаму ў Парыжы варта наведаць... бібліятэку?

■ "Наша экспазіцыя пастаянная, таму з ёй **можна пазнаёміцца выключна ў Парыжы**. Толькі ў асобных выпадках мы разглядаем экспанаванне прадметаў з калекцыі мастацтва ў іншых музеях".

— **Якім чынам сёння папаўняюцца вашы фонды?**

— Сёння ў гэтым нам дапамагае, галоўным чынам, польскае Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны. Таксама наша ўстанова актыўна працуе з прыватнымі спонсарамі і мецэнатамі.

— **За які прадмет калекцыі адчуваецца асаблівы гонар?**

— Мы ганарымся ўсёй калекцыяй Адама Міцкевіча, перададзенай ягоным сынам Уладзіславам, — рукапісамі, першымі выданнямі, іканаграфічнымі матэрыяламі. Калі выбраць адзін прадмет, то ім, безумоўна, будзе пісьмовы стол, за якім Міцкевіч ствараў "Пана Тадэвуша".

— **Наколькі ў Францыі папулярныя ці, скажам там, запатрабаваныя грамадствам літаратурныя музеі?**

— Літаратурныя музеі, мемарыяльныя дамы пісьменнікаў і паэтаў даволі распаўсюджаны ў Францыі. Краіна ганарыцца сваім мінулым і клапаціцца аб сваёй культурнай спадчыне. Толькі ў Парыжы ёсць дамы-музеі Віктара Гюго, Анарэ дэ Бальзака, Адама Міцкевіча...

— **Ваша асноўная аўдыторыя — французы ці замежныя турысты?**

— Частымі гасцямі ў нашай установе з'яўляюцца французы, а таксама людзі польскага паходжання з розных краін свету. Прыемна, што з кожным годам павялічваецца колькасць беларусаў. А вось тыя ж літоўцы і расіяне — госці рэдкія.

— **Як сёння зацікавіць спакшанага Луўрам турыста літаратурным музеем ці бібліятэкай?**

— Турысты ведаюць, што яны шукаюць. Нашы госці прыходзяць адмыслова, каб наведацца пра Міцкевіча, Шапэна... Мы стараемся рэгулярна арганізоўваць выстаўкі, лекцыі, канцэрты, словам, пазбягаць статычнасці.

— **Творчасць Міцкевіча вывучаецца ў Францыі?**

— Так, вядома. Але, на вялікі жаль, творы пісьменніка не ўвахо-

дзяць у школьны курс, а вывучаюцца толькі на кафедры славянскай літаратуры.

— **Тады напрошваецца пытанне: наколькі сучаснаму французцу знаёмае гэта імя?**

— Толькі, калі ён цікавіцца культурай і літаратурай XIX стагоддзя.

— **Ваш музей практыкуе выезды са сваімі калекцыямі па рэгіёнах Францыі?**

— Не, наша экспазіцыя пастаянная, таму з ёй можна пазнаёміцца выключна ў Парыжы. Толькі ў асобных выпадках мы разглядаем магчымасць экспанавання прадметаў з калекцыі мастацтва ў іншых музеях. Вельмі прыемна, што магчымасць пазнаёміцца хаця б з невялікай часткай экспазіцыі

з'явілася ў жыхароў і гасцей Навагрудка.

— **Наколькі для вас актуальнае пытанне фінансавання?**

— Гэтае пытанне заўсёды актуальнае! Мы шукаем спонсараў, якія маглі б дапамагчы арганізаваць выставачныя праекты. З кожным годам знайсці неаб'якавых да культуры людзей становіцца ўсё цяжэй.

— **Вамі разглядаецца магчымасць далейшага супрацоўніцтва з беларускімі музеямі?**

— На жаль, доўгі час не адбывалася аніякага супрацоўніцтва, пакуль, дзякуючы актыўнасці Дыпламатычнага прадстаўніцтва Беларусі ў Францыі, не былі здзейснены першыя крокі насустрач. Пабачым, што пакажа будучыня і, у прыватнасці, наш сумесны праект. Спадзяюся, найперш, актывізуецца супрацоўніцтва паміж калегамі, а таксама даследчыкамі спадчыны Міцкевіча.

— **Што, па-вашаму, можа зацікавіць французца ў Беларусі?**

— Я была ў Беларусі ўсяго некалькі дзён, але пераканана, што не толькі французца, але і любога еўрапейца можа зацікавіць гісторыя вашай зямлі, а таксама відатныя маляўнічыя пейзажы краіны, яе багатыя традыцыі і незвычайныя сувеніры.

K

Пару тыдняў таму народны хор народнай песні "Вербніца" Пружанскага гарадскога Палаца культуры вярнуўся з паездкі ў Іспанію. Артысты пабывалі там не як турысты, а як госці: выступалі на VI Міжнародным фальклорным фестывалі, што ладзіўся ў горадзе Льёрэт-дэ-Мар.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

ІСПАНІЯ

Як распавяла "К" намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Пружанскага райвыканкама Таццяна Ярошка (яна, дарэчы, таксама з'яўляецца ўдзельніцай калектыву), "Вербніца" ды і ўвогуле прадстаўнікі з Беларусі "засвяціліся" на гэтым міжнародным фестывалі ўпершыню:

— Яшчэ ў снежні, дзякуючы "вялікай сіле" — Інтэрнэту, — мы даведаліся пра гэты фэст. Даслалі на адрас арганізатараў заяўку, здымкі, а таксама відэазапісы са сваімі выступленнямі. Праз пэўны час нас запрасілі да ўдзелу ў імпрэзе...

Як тлумачылі арганізатары, традыцыйны фальклорны фестываль у Льёрэт-дэ-Мары ладзіцца для знаёмства мясцовых жыхароў і шматлікіх турыстаў з лепшымі самабытнымі творчымі калектывамі з Еўропы і Амерыкі, для выяўлення

Зарабілі — і ў Іспанію!

таленавітых і адораных асоб, а таксама для азнаямлення з культурай і мастацтвам розных краін свету... У культурным мерапрыемстве маглі прымаць удзел фальклорныя, народныя, вакальна-харэаграфічныя, танцавальныя, вакальныя (акадэмічныя ды эстрадныя) і інструментальныя калектывы. Так што беларусы трапілі ў гэты іспанскі горад не выпадкова...

Пасля атрымання станоўчага адказу артысты "Вербніцы", кіраўніком якой з'яўляецца Іван Гвоздзік, адразу ж пачалі рыхтавацца да паездкі, удакладняць праграму будучага выступлення, а таксама задумаліся пра тое, дзе адшукаць грошы на вандроўку ў сонечную Іспанію, бо, натуральна, не на аўтамабілі ж туды ехаць... Часткова падтрымку калектыву аказаў аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі, але асноўную суму артыстам давялося зарабляць.

— Для таго, каб аглаціць паездку, мы выступалі з платнымі канцэртамі ў санаторыях Пружаншчыны, а таксама на справах мясцовых канцэртаў у мясцовых сельскіх гаспадарках, — патлумачыла Таццяна Ярошка. — Такім чынам, зарабілі небагую суму. Але ў сувязі з тым, што вырашылі ляцець у Іспанію са-

"Вербніца" ў Іспаніі. / Фота Мікалая ДУБІНЧУКА

малётам з Мінска, артыстам давялося дадаць і частку сваіх грошай. Але пра тое мы зусім не шкадуем: на фестывалі нас прымалі вельмі цёпла і гасцінна!

Шкадаваць "Вербніцы" сапраўды не было пра што: на фэсце ў Льёрэт-дэ-Мары сярод 14 калектываў з 8 краін свету артысты з Беларусі глядзеліся шыкоўна і прадстаўніча, збіраючы на свае выступленні тысячы і тысячы ўдзячных глядачоў... Да таго ж, як распавяла Таццяна Ярошка, у Іспанію беларусы ляцелі ўсяго толькі чатыры гадзіны. А вось іхнія кале-

■ Часткова падтрымку калектыву аказаў аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі, але **асноўную суму артыстам давялося зарабляць** платнымі канцэртамі ў санаторыях Пружаншчыны, а таксама на справах мясцовых сельскіх гаспадарках.

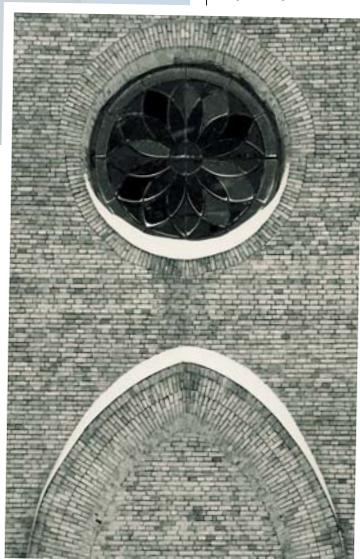
гі з Літвы, якія вырашылі скарыстацца для паездкі на імпрэзу камфартабельным аўтобусам і крыху эканоміць, дабіраліся да іспанскага горада ажно чатыры дні...

Шэсць фестывальных дзён для чатырнаццаці прадстаўнікоў Пружаншчыны ў Льёрэт-дэ-Мары праляцелі амаль імгненна... На памяць аб паездцы засталіся станоўчыя ўражанні, шмат новых знаёмстваў і... запрашэнне прыехаць у Іспанію налета... Як адзначыла Таццяна Ярошка, над запрашэннем артысты яшчэ падумаюць, але, шчыра кажучы, "Вербніцы" хочацца асвойваць новыя краіны і фестывалі... І нездарма: пружанскі калектыв пабываў ужо са сваімі выступленнямі не толькі ў розных кутках Беларусі, але і ў Польшчы ды на Украіне. Напрыклад, з Міжнароднага фестывальна-конкурсу "Слабажанскі Спас-2012" артысты з Беларусі прывезлі гранпры, а саліст Віктар Лаўрэнаў заняў там другое месца сярод салістаў-вакалістаў...

І апошняе. Не сакрэт, што сёння ў многіх айчынных калектываў таксама, як у "Вербніцы", зазвычай не стае грошай на выступленні ў іншых краінах свету. Але, дзякуючы, як кажа Таццяна Ярошка, "вялікай сіле" Інтэрнэту можна, як вынікае, і знайсці пляцоўку для выступленняў, і захавоць сваёй паездкай кіраўніцтва райвыканкама, і нават самім назбіраць грошы на выезд за мяжу...

K

Мястэчкі Беларусі

Прахалода
Ракава

За амаль сорак гадоў падарожжаў па Беларусі самае вялікае ўражанне пакінулі не буйныя гарады і не вёскі, якіх наведваў тысячы, а нашы мястэчкі. Гэтым разам згадаю паездку ў Ракаў, які на гэтых здымках прахалодна-зімовы.

Валерый ВЯДРЭНКА,
фатограф

ТЭКСТ ■

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 4.)

Калажы

“Пакуль назвы гэтай серыі няма, — распавядае Андрэй пра праект, дзе сутыкненне

выяў каляровых ручнікоў і чорна-белай ваеннай фатаграфіі нараджае моцны візуальны эфект. — Пазначваю яе як “Калажы”. Гэта серыя для мяне — лагічны працяг буйнога праекта “Паганства”, дзе я імкнуўся паказаць культуру беларусаў, моцна звязаную з паганскімі традыцыямі. Вядома, “Бывай, Радзіма!” — пра памяць аб Другой сусветнай, стаўленне да яе зараз. Але ў дачыненні да той серыі, пра якую мы гутарым, зачэпіла тое, што беларусы ў часы ліхалеццяў увесь час пачыналі з нуля. Гублялі свае дамы, гаспадарку, літаральна ўсё — і зноў адраджаліся. І стваралі такую прыгажосць, як ручнікі. Ідэя гэтай работы такая: аб’яднаць цяжкі досвед і старажытную паганскую традыцыю”.

Андрэй распавядае, што выявы ручнікоў для праекта ён узяў са свайго выдання “Паганства”. І выбіраў зробленыя менавіта пасля вайны. Чаму для людзей было так важна працягваць выраб ручнікоў, захоўваць прыгожыя рэчы, нягледзячы на голад і галечу, — пытаюся ў Андрэя. “Мне падаецца, што тое — ахоўны механізм памяці: не ўспрымаць цяжкія моманты, а скіравацца ў пазітыўны бок. У XX стагоддзі ў беларусаў, па сутнасці, тройчы руінавалі іх дамы, побыт, жыццё, змянялі сістэму каштоўнасцей, а яны захавалі такі чуд. Выраб ручнікоў — як самазахаванне: памятаеш — вяртаеш”.

У гэтай серыі мяне і зачэпіла менавіта спалучэнне грамадскага і прыватнага. Ваенныя фатаграфіі — як ужо правераны “дакументальны” летапіс ваенных ліхалеццяў, у які “ўрываецца” сполах каляровых кодаў, што дасылаюць да асабістага, да ўмення, якое пазначала здольнасць захоўваць род. Ткацтва як супрацьпастаўленне забойству. Рэч, знітаная з домам, прытулкам, — супраць абсурду вайны.

“Ці былі пэўныя правілы, якімі ты кіраваўся, працуючы з гэтымі калажамі? — пытаюся я. — Што закрываюць, хаваюць ручнікі на ваенных фатаграфіях?”

Фатограф не спяшаецца з адказам. “Няма нейкага адзінага правіла... Я браў вядомыя ваенныя фота і далей працаваў з імі. Але, умоўна, калажы можна разбіць на дзве групы. Першая — калі ручнікі закрываюць нейкую факталагічную дэталю на фатаграфіі. Да прыкладу, у адным са здымкаў я “схаваў” за каляровай выявай калону нямецкіх палонных. У іншым адбітку — за каляровым трохкут-

нікам ужо савецкі салдат. Другі ж прынцып — калі ручнік проста “выкрэслівае” выпадковы кавалак жыцця. Гэта была такая доўгая інтуітыўная праца. І тут, бадай, і не трэба прымяняць логіку”.

Адзначаю, што атрыманы вынік дасылае да рытмікі работ Аляксандра Родчанкі, да супрыматых формаў...

“Заход у “рускі авангард” быў некантраляваны, — трохі засмучаецца Андрэй. — Але калі тое заўважна — мне вельмі прыемна. Супрыматых кірунак ві-

на навучанне — акурат і з’явілася серыя з героямі і вуліцамі, можна сказаць, развітальная работа. Але вяртанне ўсё ж адбылося. Як паўплывала навучанне на развіццё праекта?

“Мюнхенская акадэмія знаходзіцца ў абсалютна іншай прасторы, — адказвае фатограф, настойваючы на тым, што яго работа ўсё ж вялася самастойна. — Але былі дапамога і развіццё іншага кшталту. Сама атмасфера разняволенасці надала другое дыханне праекту. Гэта можна назваць галоўным.

гой сусветнай — як горад, дзе пачаў прыход да ўлады ў Германіі ў 1923 годзе нацызм. Побач з Мюнхенам фашыстамі заснаваны і першы канцэнтрацыйны лагер Дахау. Таму ў праекце ёсць здымкі Мюнхена, гэтаксама, як і фатаграфіі Берліна, у прыватнасці Рэйхстага, на сцянах якога да гэтай пары захаваліся надпісы савецкіх салдат. Фатограф уразіла, як ставіцца да асэнсавання свайго мінулага нямецкае грамадства, прызнаючы яго і працуючы з ім:

Андрэй Лянкевіч. Фота з будучай кнігі “Бывай, Радзіма!”

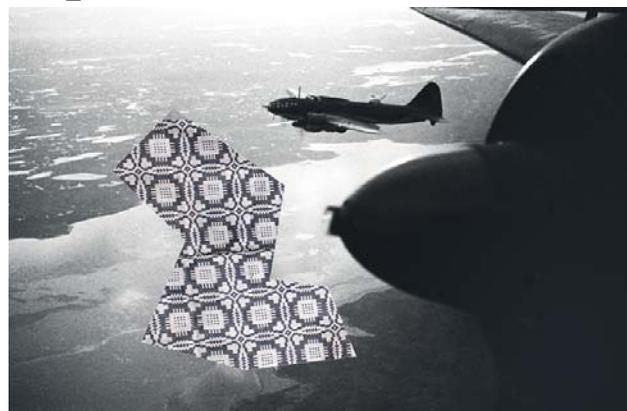
Няма нейкага
адзінага
правіла...На сутыкненні
ручнікоў
і вайны

— Праект скіраваны на тое, каб мы больш крытычна паставіліся да “агульнай на ўсіх” гісторыі, звярнулі ўвагу на яе глыбокае асэнсаванне.

“Адзін мой прадзед, да прыкладу, не прымаў удзел у вайне, не быў у Савецкай Арміі з той простага прычыны, што быў палякам на далучанай да Савецкай Беларусі тэрыторыі, — распавядае пра сваю сям’ю фатограф. — Другі прадзед — святар, скончыў сваё жыццё ў Сібіры. Гісторыя маёй сям’і не ўлісваецца ў мадэль “вялікай гісторыі”. І мяркую, што мой прыклад не адзінкавы. Калі казаць пра Заходнюю Беларусь, то лёсы многіх тут былі падобнымі да мінулага маіх продкаў. І мяркую, што нашы гісторыі маюць права на тое, каб быць агучанымі”, — кажа аўтар, не адмаўляючы Подзвігу тых, хто ваяваў і гінуў на франтах.

Шчыра кажучы, праект Андрэя Лянкевіча нагадвае па пасля вядомую стужку Андрэя Кудзіненкі “Акупацыя. Містэрыі”, дзе паказваюцца лёсы беларусаў, людзей на памежжы культур, у “мясарубцы” глабальнай катастрофы. Адштурхнуўшыся ад “вялікага савецкага наратыву”, фатограф гэтаксама спрабуе выйсці на іншы пласт асэнсавання радзімы, якая можа мець розныя вымярэнні. Радзіма як тое, за што аддавалі жыцці савецкія салдаты, пакідаючы на мурах перадсмяротныя надпісы, радзіма як тое, што зручна паўтараць бы пустую мантру, як апошні аргумент, як тое, ад чаго хочацца збегчы, і тое, без чаго не можаш, урэшце, жыць...

цебскай школы лічу адным з самых важных. Магчыма, гэта тое, што ўжо сядзіць ува мне і працягваецца падсвядома. Ды, вядома, шмат пачарпнуў для сябе ад мастака і дызайнера Родчанкі”.

Права на ўласную
гісторыю

Падчас апошняй прэзентацыі фатограф узгадаў сваё двухгадовае навучанне ў Мюнхенскай акадэміі мастацтваў, дзе таксама ішла праца над кнігай. Гэты досвед Андрэй, вядома, цэніць. Увогуле, цікава адзначыць, што калі фатограф з’язджаў

Два гады я быў у зусім іншым асяродку, чым працаваў дагэтуль. Увогуле, навучанне тое можна параўнаць хутчэй з досведам рэзідэнцыі: няма абавязковых лекцыяў, але ўсе магчымае засваення разнастайных мастацкіх тэхнік — ад пластыкі да літаграфіі — у дваццацічатырохгадзіннай даступнасці. Плюс, вядома, размовы з калегамі, дыскусіі, крытычныя заўвагі мастакоў. Усё гэта дапамагае, ствараючы адпаведную, спрыяльную для роздуму і эксперыменту атмасферу”.

Андрэй заўважыў, што Мюнхен гэтаксама прысутнічае ў яго праекце аб Дру-

(Працяг. Пачатак у №№ 18, 20, 23, 25, 28.)

Сённяшня публікацыя дзённікаў знакамітага кампазітара Ігара Паліводы ў фармаце віртуальнага дыялогу праз 19 гадоў з Вольгай Палівода, удавой кампазітара, прысвечана складанаму, супярэчліваму і неспрыяльнаму для творчасці часу — пачатку 1990-х. Пра што былі думкі творцы ў гэтыя гады? Адгорнем старонкі запісаў Ігара Ігаравіча.

Сяргей ТРАФІЛАЎ,
падрухтоўка
і публікацыя
дзённікавых запісаў
Вольгі ПАЛІВОДА

Чалавек "без скуры"

В.П.: — Людзям "без скуры" заўжды няпроста жыць. Але я не магу сказаць, што Ігар быў чалавекам бездапаможным у нейкіх выключна бытавых сітуацыях. Ён мог за сябе пастаяць, мог і "наехаць" на кагосьці па справе.

І.П.:

"1993 год.

Сер. 22.12

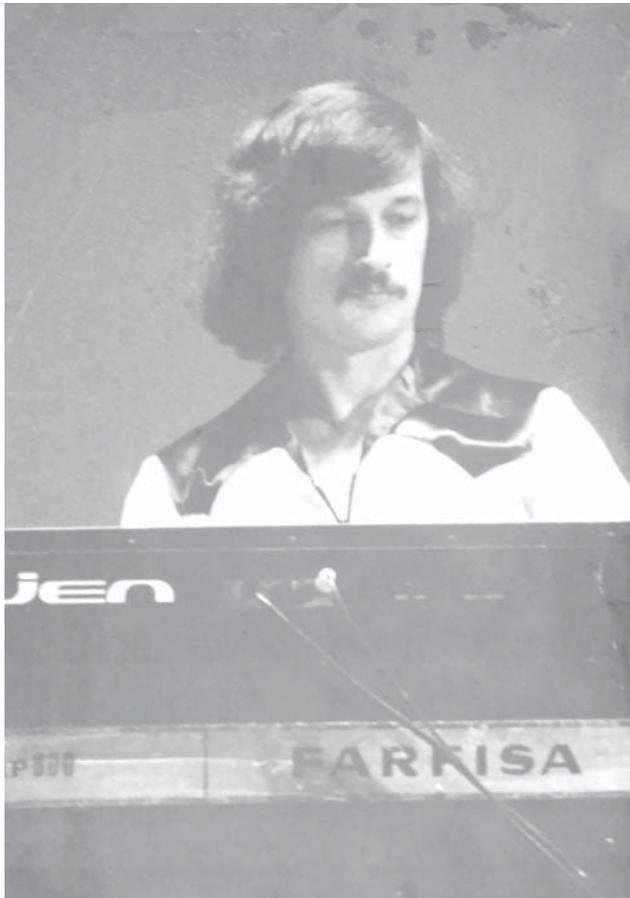
Самыя доўгія ночы ў годзе. Зімовае раўнадзенства? — ці як там гэта бязладдзе называецца.

Заканчваю, як быццам, з Куляшовым. На жаль, не перанажываючыся. Імя даў праграме "Матчын спеў" — паводле рэфрэна апошняга вірша. "Матчын спеў", "опера-песня" (* Ніякімі "операмі" цыкл і не пахне, як і папярэднія два. Слова "опера" трэба выключна для таго, каб ганарару хапіла хаця б на кіло свініны.). Смешна, канешне, але, можа, гэтак і да лепшага, што смешна. Не на поўным жа сур'ёзе складаў я гэту "оперу-песню" на вершы народнага паэта! Хаця і стараўся. У нас на Беларусі справа ідзе да камунізму, і А.Куляшоў — гэта тое, што ім трэба.

Будзем
на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), [vk.com/kimpressby](https://www.vk.com/kimpressby), twitter.com/kimpressby, [instagram.com/kimpressby](https://www.instagram.com/kimpressby), [kimpressby.com](https://www.kimpressby.com)

Ігар Палівода. Фота перыяду працы ў ансамблі "Песняры".

фанцікі: да чаго ж давяла нас, ганарлівых, сямідзесяціпрацэнтна інфляцыя! Нават не кладучы фанцікі ў кішэню, гідліва кінуў іх на прылавак першага буфета, які патрапіўся. І хоць буфет быў закрыты, добрая буфетчыца ўзяла звяркоў ахвотна і без ўсялякай грэблівасці. Усе знаёмыя, што трапляліся на вочы, — зонгмейкеры, сінгеры і віршайтары — былі мной ад усёй душы пачаставаныя з фігурыстай шырокакубістай бутлі.

Будзь у мяне "відак", я запісваў бы "Песню бярыце з сабой" для нашчадкаў. Упэўнены, нашчадкі былі б удзячныя.

Перадача пастаўлена цяпер, як вядома, на шырокую КАМЕРЦЫЙНУЮ нагу. А паколькі ў наш час словы КАМЕРЦЫЙНЫ і КРЫМІНАЛЬНЫ — сінонімы, то нага гэтак — брудная. [...] Праўда, у наш час паняцце КРЫМІНАЛЬНЫ кудысьці падзелася, сцёрлася, ад-

вецкай карзінай. Кашатніцу — работнікам гандлю, і гэтак далей. Паняцце КРЫМІНАЛЬНАЕ ПРАВА зраз трактуецца як "права кожнага на крымінальнае злачынства". Уркі (камерсанты-бізнесмены) — самыя сёння пашанотныя людзі. У прыватнасці, у асяродзі спяцоў па сяміноцці накішталт мяне. Спяцы стаяць перад уркамі на цырлах, пускаючы слюні. Адны самі становяцца дробнымі уркаганамі, напрацоўваючы мастацтва шчыпацтва і гоп-стопінга. Іншыя, таго і не заўважаючы, паражаюцца вірусам музычнай клептаманіі, беручы не толькі адзін у аднаго, але і ў саміх сябе: падвяргаюць эксгумацыі трупы, што даўно раскляліся, і кідаюць іх да ног уркаў-камерсантаў у надзеі заслужыць сваю маленькую, але недаабгладаную костку. Костка, костка — чаго б тое ні каштавала костка! Урка скажа: "Пляшы, падла!" — спляшам. "Пой!" — спяём.

песню, а тым больш напісаць яе, трэба шмат ведаць, многа думаць і разважаць, багата чаго пражыць і перажыць.

Не лабская, а "райтарская"

В.П.: — Песпехі, аншлагі, віншаванні... Але далей праграмы не выконваліся, партытуры асядалі ў доўгіх шуфлядах. Атрымліваецца, музыка, напісаная Ігарам, аказалася нікому не патрэбнай, сышла ў нікуды. Чаму? Як ні сумна тое прагучыць, з-за высокага духу твораў. Высокую пазію класікаў кампазітар здолеў гэтак жа высока ўзняць у музыцы. Менавіта таму я і кажу, што работы Паліводы маглі б стаць пачаткам новага этапу ў развіцці айчынай эстраднай музыкі. Маглі б... Але такога паварту не адбылося. І краіна спазнала не лепшыя часы, і людзі сталі зыначвацца.

І.П.:

"Сб. 25.12

А тут Новы год зноў лезе са сваімі святамі. Шчасце, што [...] выпісалі 500 тысяч за "оперу песню", якую не бачылі ў вочы. Купіў [...] за паўмільёна ката ў мяху. Не ведаю, як Куляшоў, а 500 тысяч вельмі дарэчы. Новы год сустрэць — павінна хапіць.

А што тычыцца вынікаў... Іх прынята падводзіць, усе падводзяць, і я паспрабую.

Сказаць, што прамінулы год малазмястоўны, не магу, бадай. Пачаўся ён з яўрэйскіх халтур з выездам на тры дні па абласных гарадах. Гэта скончылася 13 студзеня афіцыйным спыненнем маёй лабскай дзейнасці і пераходам на выключна "райтарскую" працу. І антысіметрызм тут абсалютна ніпрычыым. Да канца студзеня займаўся аранжаментамі (Зарыцкі/Гілевіч і іншая). З першых жа чыслаў лютага — рэпетыцыі ў аркестры "Беларушчыны". Упершыню ў жыцці давялося пастаяць за дырыжорскім пультам, і гэта было вельмі міла. Адначасова — 4 лютага — атрымаў з маэстравых рук зборнік Куліковіча на прадмет стварэння праграмы "Песень беларускага замежжа". Прыняты зборнік паклаў пад сукно, а сам рабіў апошнія штрыхі па "Беларушчыне" — уступ, звязкі і да т. п. Паралельна здараліся і вялацкія аранжаменты.

— Ты вялікі, — патэтычна сказаў мне тады Маэстра. — Ты ствараеш музыку XXI стагоддзя.

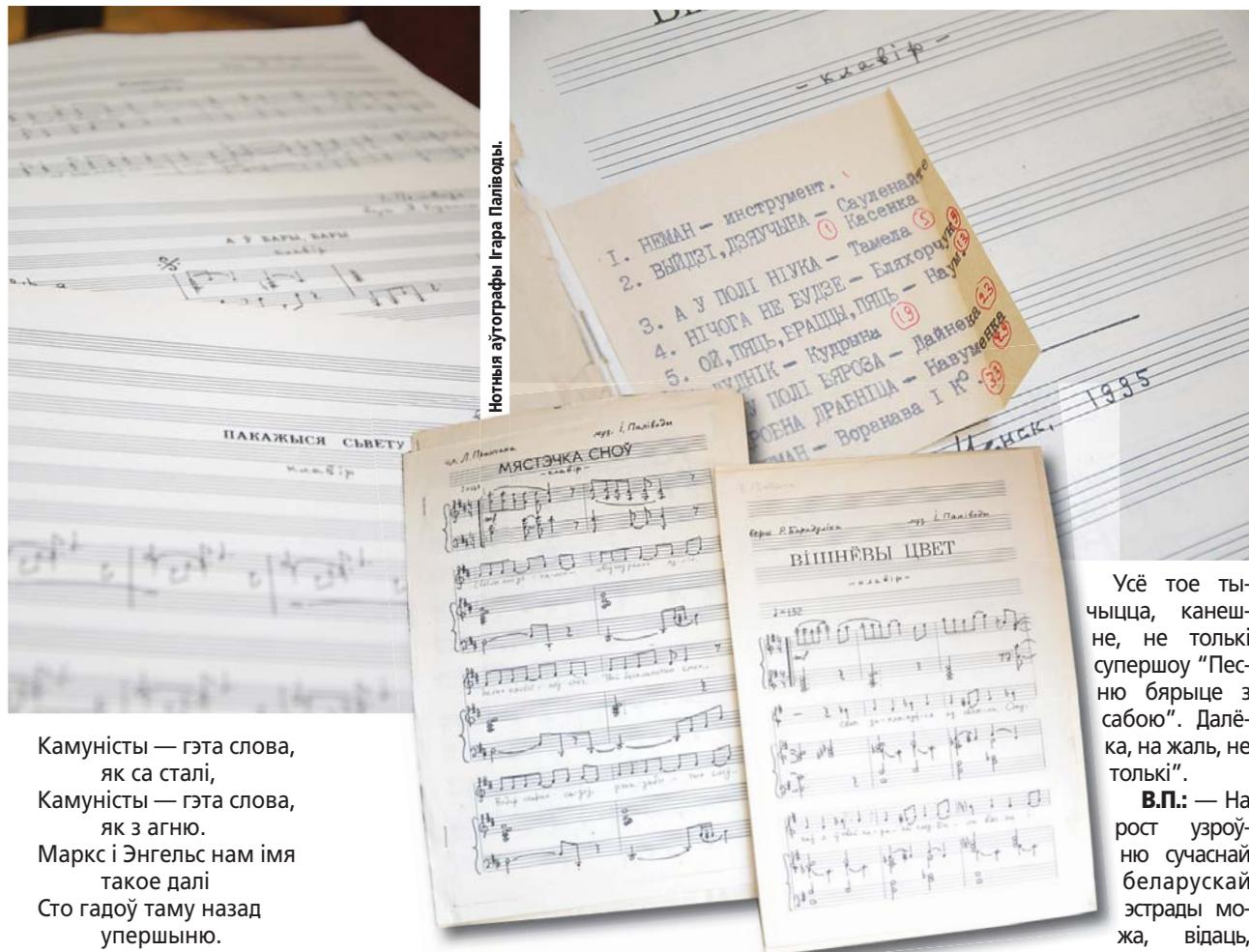
Я не пагаджаўся, але і не спрачаўся з пенай ля рота. [...]"

Нагадаем пра запушчаны працэс стварэння і ўсталявання мемарыяльнай шылды кампазітара на доме па мінскім адрасе, дзе ён жыў. Мэтазгоднасць праекта падтрымалі Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Мінгарвыканкам. Аднак паколькі бюджэтнае фінансаванне пад дадзены праект не закладзена, быў адкрыты дабрачынны рахунак (9004-Р/Добрачынны рахунак BYR, адрэзанае 175 філіяла 529 "Белсувязь" 000033).

Маэстра і яго сад у квецені

Ігар і Вольга Паліводы: дыялог праз 19 гадоў. Частка VI

Нотныя аўтографы Ігара Паліводы.

Камуністы — гэта слова, як са сталі,
Камуністы — гэта слова, як з агню.
Маркс і Энгельс нам імя такое далі
Сто гадоў таму назад упершыню.
Мы не верым ані ў Бога, ні ў малітвы,
І няма для нас другіх свяцейшых слоў,
Апроч лозунгаў і заклікаў да бітвы,
Апроч песень, ад якіх бунтуе кроў.
А.Куляшоў, 1948 г. (*Гэтага няма ў "оперы-песні", але ва ўсёй творчасці кліента скразіць паміж радкоў.)
[...]

У суботу 13-га быў пакліканы на "Песню бярыце з сабой". Пасля трохгадо-

вага — са снежня 1990 г. — злоснага ўхілення ад удзелу ў гэтых супершоу, клонуў на мізэрны канверцік. "Песню бярыце з сабой" (куды — "з сабой"?), і яе творцы карыстаюцца маёй даўняй шчырай і найглыбокай непавагай. І адказваюць узвешчана. Але нават не паважаючы, не мог сабе прадставіць, якім мізэрным гэты канверцік акажацца. Сам канверт дакладна каштаваў даражэй за сваё змесціва. І падумаў я, перабіраючы ў руках звярыныя

начасова набываючы ўсеабдымныя маштабы. Сустрэкаюцца яшчэ канешне, белыя вароны, якія не жадаюць быць крымінальнікамі, але іх не бяруць на працу нават прастым паставым міліцыянерам [...]. Там сядзяць ПАХАНЫ, АУТАРЫ-ТЭТЫ-Ў-ЗАКОНЕ, прытрымальнікі АБШЧАКА. Слова КРЫМІНАЛЬНЫ яны вельмі не любяць, і крымінальнае какетліва называюць камерцыйным. Абшчак — [...] бюджэтам. Пайку — спажы-

паўплываць толькі адно: агульны рост культуры людзей, грамадства ў цэлым. І трэба ж у кагосьці навучацца. У класікаў, да прыкладу. Каб стварыць свой духоўны прадукт, трэба ўкласці і часцінку ўласнага духоўнага свету. А ён ёсць далёка не ва ўсіх аўтараў. Па сутнасці, усё ж напісана і раскладзена па палічках. Толькі руку працягну і бяры ды інтэрпрэтуй у сваім разуменні. Але каб спець

Працяг артыкула чытайце ў адным з наступных нумароў "К".

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛА-РУСЬ

г. *Мінск, вул. Леніна, 20.*
Тэл.: 327 45 62.
Экспазіцыі:
■ "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст."
■ "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст."
■ "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.". (У рамках экспазіцыі адкрылася выстаўка **"Вялікая Айчынная вайна ў мастацтве"**, прысвечаная 70-годдзю Вялікай Перамогі, — да 2 лістапада.)
■ "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."
■ Рээкспазіцыя залы беларускага мастацтва 1940 — 1980-х гадоў **"Вайна і Перамога ў творчасці мастакоў XX стагоддзя"**.

Выстаўкі:
■ Выстаўка твораў заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны Івана Сталярова **"Настаўнік і навучэнцы"** — да 2 жніўня.
■ Выстаўка **"Беларускі іканастас"** (творы іканаліцы і драўлянай пластыкі кан. XVIII — пач. XIX стст. са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь і Музея старажытнабеларускай культуры Цэнтра даследванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі) — да 27 верасня.
■ Выстаўка **"Муж, мужчына, воін."** (іканаліцы кан. XVIII — пач. XIX стст. са збору Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый ім. Ф.Р. Шклярава) — да 27 верасня.

Арт-кафэ:
■ Персанальная выстаўка Наталлі Марчанка **"Мой кветкавы календар"** — да 24 жніўня.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-Й ПАЛОВА ХІХ ст."

г. *Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.* Тэл.: 327 88 78.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібы партрэт XVII — сяр. XIX стст."
Выстаўка:
■ **"Прарок свайго часу. Адам Міцкевіч. Ілюстрацыі і медалі"** — да 25 снежня.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка **"Барока ў карнявой пластыцы"** — да 20 верасня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. *Мінск, вул. К.Маркса, 12.* Тэл.: 226 09 22.
Экспазіцыі:
■ "Старажытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
■ "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
■ "Мастацтва ў гарадской культуры. XIX — XX стст."

Выстаўкі:
■ Выстаўка **"Тры аповеды пра вайну"** да 70-годдзя Вялікай Перамогі (франтавыя малюнкi Васіля Маркава з калекцыі Генадзя Кавецкага; фатаграфіі (1941 — 1945 гг.) Аляксандра Дзітлава з фондаў музея; праект "Дзяўчыны Перамогі") — да 6 верасня.
■ Сумесная выстаўка Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь і Дзяржаўнага музея гісторыі Санкт-Пецярбурга **"70-годдзю Вялікай Перамогі прысвячаецца"** — да 6 верасня.
■ Выстаўка **"Ад крыналінаў і турнюраў да мадэрна. Гісторыя моды пачатку XX стагоддзя"** — да 6 верасня.
■ Выстаўка графікі Аляксея Навіцкага **"Вандраванне"** — да 15 жніўня.

Філіялы Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДА РСДРП

г. *Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.* Тэл.: 290 68 47.
Экспазіцыя:
■ "Мінск губернскай канцы XIX — на пачатку XX стст."
■ "І з'езд РСДРП у асобах".
■ "Жандарскі вышук у царскай Расіі".
■ "Гісторыя Дома-музея І з'езда РСДРП".

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

г. *Мінск, вул. К.Маркса, 38.* Тэл.: 327 46 12.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка **"Мемарыялізацыя Вялікай Айчыннай вайны ў беларускім грамадстве: памяць учора і сёння"**.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. *Мінск, вул. К.Маркса, 12.* Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.
Экспазіцыі:
■ "Геалогія і палеанталогія".
■ "Сезонныя змены".
■ "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
■ "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
■ "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
■ "Ахоўныя прыродныя участкі, рэдкія віды жывёл".

Выстаўка:
■ Фотавыстаўка Ірэны Гаражанкінай **"Баравікі. Прыгажосць іх фамільная рыса"** — да 28 жніўня.

г. *Мінск, вул. М.Багдановіча, 9а.* Тэл.: 237 46 94.
■ Выстаўка **"Свет вялікіх папугаяў і пеўчых птушак"** — да 28 жніўня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

г. *Мінск, вул. Святлова, 4.* Тэл.: 327 10 75.
Экспазіцыя:
■ "Беларускі кінематограф як нацыянальная каштоўнасць".
Выстаўка:
■ **"Беларускі кінематограф 20-х — 30-х гг. XX стагоддзя ў кінаплакаце"** — да 30 жніўня.
Кінапраграмы:
■ Выніковая рэтрапраграма **"Кінахіты мінулага сезона"** — да 2 жніўня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. *Мінск, Музычны зав., 5.*

Тэл.: 220 26 67.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — XIX стст."
■ "Беларуская музычная культура XX ст."
■ "Тэатральная культура Беларусі XX ст."
Выстаўка:
■ Выстаўка аднаго спектакля **"Балада пра белую вішню"** — да 1 верасня.

ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. *Мінск, вул. Старавіленская, 14.* Тэл.: 286 74 03.
■ Пастаянная экспазіцыя.
Майстар-класы:
■ **Дэкупаж** для творчых дзяцей і падлеткаў ад 5 да 14 гадоў — кожную суботу аб 11-й.
Выстаўка:
■ Выстаўка **"Прыгожыя і знакамітыя (экалогія пачуццёвасці)"** (толькі для дарослых) — да 13 верасня.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. *Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.* Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выставачны праект Бабруйскай гарадской дзіцяча-юнацкай узорнай студыі выяўленчага мастацтва **"Радуга" "Спадчынікі Вялікай Перамогі"** — да 10 жніўня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. *Нясвіж, вул. Ленінская, 19.* Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка **"Марыя Дарота Радзівіл. Час культурнага адраджэння"** — да 2 жніўня.
■ Выстаўка **"Fiat Lux!"** — да 10 жніўня.

Ратуша
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. *Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.* Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка **"Партрэты князёў Радзівілаў з калекцыі князя Канстанціна Гагенлоз"**.
■ Выстаўка **"Баявыя нагалоўі (шлемы) засцерагальнага ўзбраення і харугвы беларускіх зямель XI — XVII стст. (Рэканструкцыя)"** — да 30 верасня.
■ Выстаўка ўзнагарод алімпійскага чэмпіёна Максіма Мірнага **"Мірныя трафеі"** — да 31 кастрычніка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. *Мінск, вул. Акадэмічная, 5.* Тэл.: 294 91 96.
Экспазіцыя:
■ **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
■ Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"**.

■ Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
■ Музейна-педагагічны праект **"Крочам у школу разам з Коласам"**.
Акцыі:
■ **"Самы лепшы дзень"** (Дзень нараджэння ў музеі).
■ Віншаванне ад музея, фотасесія **"У дзень вяселля — у музей!"** (па папярэдняй дамоўленасці).
■ Музейная творчая майстарэня (майстар-клас па вырабе цацак з салёнага цеста).
Выстаўка:
■ Выстаўка да 70-годдзя Вялікай Перамогі **"Дарогамі вайны"**.
■ Выстаўка да **100-годдзя** правядзення Міжнароднага кангрэса пісьменнікаў у абарону культуры.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. *Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.* Тэл.: 327 78 66.
Экспазіцыя:
■ Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лётчык"**, галаграфічным тэатрам.
■ Выставачны праект Музейна-тэатральнага праграмы **"У пошук папараць-кветкі"**, **"Вячоркі"** для ўсіх катэгорыяў наведвальнікаў.
Выстаўкі:
■ Аўтарскі фотапраект Валерыя Вядрэнка **"Свято Вязынкі. Графіка"** — да 15 жніўня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. *Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.* Тэл.: 321 24 30.
■ Пастаянная экспазіцыя.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. *Мінск, пл. Свабоды, 15.* Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ **"Мінск губернскай Шляхецкай побыт"**.
■ **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.
Выстаўкі:
■ Выстаўка твораў мастацкай разьбы па шкарлупіне яйка **"Па слядах Фабержэ"** майстра Аляксандра Рыжэўскага — да 26 ліпеня.
■ Выстаўка жываліцы творчага аб'яднання Беларускага саюза мастакоў "Традыцыя" і Студыі ваенных мастакоў **"Рубцы нашай памяці"** — да 3 жніўня.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. *Мінск, пл. Свабоды, 2а.* Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыя:
■ **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.
Выстаўка:
■ Выстаўка **"Gloria Patria"** — дакументы, карты, прадметы хрысціянскага культу з прыватнай калекцыі Ігара Сурмачэўскага — да 20 верасня.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

г. *Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 18.* Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыя:
■ "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж".
■ Віртуальная гульня **"Карэтны майстар"**.

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"

г. *Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8.*
■ Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

г. *Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.* Тэл.: 285 18 86.
Экспазіцыя:
■ **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. *Мінск, пр-т Ракасоўскага, 49.* Тэл.: 291 16 76.
Экспазіцыі:
■ **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва"**.
Выстаўка:
■ Выстаўка Аляксандра Салтаўца (г. Слуцк) **"Цудоўныя вандраванні"** — да 31 ліпеня.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ

г. *Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6.* Тэл.: 321 24 30.
Выстаўка:
■ **"Доблесць і слава. Даспехі і ўзбраенне XVI — XVII стст."** са збору майстра па даспехах Сяргея Нурматава.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. *Гомель, пл. Леніна, 4.* Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца Экспазіцыі:

■ **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ **"Чырвоная гасцёўня"**.
■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея — выстаўка аднаго экспаната **"Рукою гомельскага майстра адліты..."** (цокаль паўднёвай галерэі) — да 5 ліпеня.
■ **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная экспазіцыя).
■ **"Свет прыроды"** (выстаўкі "Загадкавыя фантазіі мора" і "Жывёльны свет Гомельшчыны") (грот палаца).
Выстаўкі:
■ Выстаўка **"У старой гомельскай гасцёўні не змаўкае піяніна"** — да 31 ліпеня.
■ Выстаўка **"Идут часы, и дни, и годы..."** — да 2 жніўня.
■ Выстаўка **"А музыка гучыць..."** — да 26 ліпеня.
■ Выстаўка **"Срэбра са збору Нясвіжскага музея-запаведніка"** (рэчы сталовай аздобы кан. XIX — пач. XX стст.) — да 23 жніўня.
■ Выстаўка **"Лукамор'е"** (чароўны свет казак Аляксандра Пушкіна ў вобразах персанажаў, якія рухаюцца) — да 6 верасня.
■ Выстаўка **"Зямлястаяне. Эмілія 2012. Культурная спадчына пасля землятруску"** (аўтарскія фатаздымкі і

мультымедыя распаўядаюць пра вынікі землятруску ў рэгіёне Эмілья-Раманья ў Італіі) — да 16 жніўня.
■ Выстаўка матылькоў з прыватнага збору М.Рамазанова **"Лунаючыя кветкі"** — да 13 верасня.

Вежа палаца Экспазіцыя:

■ **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"**.
Выстаўкі:
■ **"Кнігі, якія ведаюць усё"** (энцыклапедычныя выданні XIX — XX стст. з адрэзанага рэдкай Гомельскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна) — да 30 жніўня.
■ Мастацка-адукацыйны праект, прысвечаны творчасці гомельскай мастакоў **"Край родны, назаўжды любімы"** з фондаў Гомельскага палацава-паркавага ансамбля — да 31 снежня.

Паўночнае крыло палаца Экспазіцыя:

■ **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
Выстаўкі:
■ Куток жывых экзатычных рэптылій.

Зімовы сад

■ Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. *Гомель, вул. Пушкіна, 5.* Тэл.: (8-0232) 77 57 41.
■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
■ Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ На тэрыторыі працуе пневматычны цір.
■ **"Музей крміналістыкі"**.
■ Выстаўка **"У сэрцы ты ў кожнага, Перамога!"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. *Ліда, вул. Перамогі, 37а.* Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
■ Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
Выстаўкі:
■ **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
■ **"Крылы над Лідай"** — выстаўка да 100-годдзя Лідскага аэрадрома.
■ Выстаўка **"Старонкі непа10Ороннай вайны на Лідчыне"**.
■ Выстаўка **"Гукі цывілізацыі, якая заснула"**.
■ Выстаўка **"Вайны свяшчэнныя старонкі"**.
■ Выстаўка **"З мастацкім словам па жыцці"**.
■ Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
■ Выстаўка з прыватнага збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
■ Выстаўка **"Музей шакаладу "Nikolya"**.

ГАЛЕРЭІ

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА
г. *Мінск, вул. Казлова, 3.* Тэл.іфакс: 290 60 10.
■ Юбілейная мастацкая выстаўка **Ігара Шкуратава** — да 5 жніўня.
■ Выставачны праект **"Беларускі АРТ-алфавіт: ад руны да літары"** — да 5 жніўня.
■ Персанальная мастацкая выстаўка Алены Обадавай **"Форма і знак"** — да 5 жніўня.